

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ι'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ 1932

ΑΡΙΘ. 27-28

Η Γ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΡΩΜΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΤΟΥ ΠΙΟΥ ΙΑ' "LUX VERITATIS", ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ "LUX VERITATIS".

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1931, ἐπὶ τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ ἑκατονταετηρίδι τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνελθούσης Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (431), λόγος πολὺς ἐγένετο περὶ αὐτῆς ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἑορταὶ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει αὐτῆς ἐτελέσθησαν. Ὁ δὲ Μακαριώτατος Πάπας Ρώμης Πῖος ια'. τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, καὶ ἐγκύκλιον εἰδικήν ἐξέδωκεν, ἀρχομένην διὰ τῶν λέξεων «Lux veritatis» (τὸ φῶς τῆς ἀληθείας), οὐχὶ μόνον ἵνα ἐξάρῃ τὸ μέγα γεγονός τῆς συγκροτήσεως τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς κατακρίσεως τῆς πλάνης τοῦ Νεστοριανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἵνα παραστήσῃ τὴν Σύνοδον ταύτην, ὡς διακηρύξασαν, δῆθεν, τὸ Πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, ὃν ἦν ἔννοιαν τοῦτο πρὸςβεύει καὶ διδάσκει ὡς δόγμα πίστεως ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία.

Τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, λέγει ἀρχόμενος τῆς Ἐγκυκλίου¹ ὁ Πῖος ια', καὶ ἡ μαρτυρία τῶν αἰώνων, τοῦτέστι τῆς ἱστορίας, διδάσκουσιν ὅτι ὁ Κύριος κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ (Ματθ. 27, 20) εὑρίσκει πάντοτε μετὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Ὅσῳ ἀγνωστὲρα ἀποβαίνει ἡ ὁρμὴ τῶν κυμάτων, αἵτινα ἐν τῇ παρόδῳ τῶν αἰώνων πλήττουσι τὸ ἀκάτιον τοῦ Πέτρου, τοσούτῳ καταδείκνυται ἡ παρουσία καὶ τὸ ἀνεξάλειπτον τῆς οὐρανίας χάριτος. Τὰ πλήγματα δὲν προῆλθον μόνον παρὰ τῶν διωκτῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν διαφορῶν αἰρέσεων, αἵτινες ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἰδίως ἀνεφάνησαν. Ἐν μέσῳ τῶν τρικυμιῶν ἡ Ἐκκλησία ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν αὐτῆς στη-

ριζομένη μόνον ἐπὶ τοῦ Θεοῦ καὶ διασώζουσα ἀκεραίαν τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, ἣν ἐνεπιστεύθη αὐτῇ ὁ ἰδρυτὴς αὐτῆς.

Τοιαύτας ἔχων τὰς σκέψεις ὁ Πῖος ια'. ἐπὶ τῇ ιε'. ἑκατονταετηρίδι τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθήκον αὐτοῦ θεωρεῖ, λέγει, ἀποστολικόν, ἵνα ἐκθέσῃ τὰ κατὰ τὴν Σύνοδον ταύτην, πέποιθε δὲ ὅτι οὐ μόνον θὰ εὐχαριστήσῃ καὶ θὰ ὠφελήσῃ τὰ πιστὰ τῆς Ἐκκλησίας τέκνα, ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ τοὺς κεχωρισμένους ἀπ' αὐτῆς ἀδελφούς καὶ δὴ τοὺς προῖσταμένους αὐτῶν Ἱεράρχας, θὰ προκαλέσῃ εἰς σκέψεις πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν, ἣν ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία διατηρεῖ εἰσλαβῶς ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ ἀκεραιότητι.

Φρονεῖ δὲ ὅτι τρία δόγματα τῆς «καθολικῆς θρησκείας» διετυπώθησαν ἐν τῇ Γ'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ α) ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἔν ἐστι καὶ θεῖον, β) ὅτι ἡ Ἀγία Παρθένος Μαρία δέον ν' ἀναγνωρίζηται καὶ τιμᾶται ὡς ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς «Θεοτόκος», γ) ὅτι ὁ Ποντίφηξ τῆς Ρώμης, ἐκτιθέμενος τὴν πίστιν καὶ τὰ ἥθη, ἀπολαύει ἐκ Θεοῦ, ἐν σχέσει πρὸς ἕκαστον καὶ πρὸς πάντας, κήρους ἀνωτάτου, κυριάρχου καὶ ἀνεξαρτήτου.

Συμφώνως πρὸς ταῦτα ὁ Πῖος ια'. διαιρεῖ τὴν Ἐγκύκλιον αὐτοῦ ταύτην εἰς τρία μέρη α) Ἡ Σύνοδος καὶ τὸ Ρωμαϊκὸν Πρωτεῖον, β) Τὸ δόγμα τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως, γ) Τὸ δόγμα τῆς θείας μητρότητος. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει ἐκτίθησι τὴν ἱστορίαν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Νεστοριανισμοῦ, τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου καὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἵνα δείξῃ ὅτι ὑπὸ πάντων ἀνεγνωρίσθη καὶ ἐπισήμως ἀνεκηρύχθη τὸ Πρωτεῖον, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ τρίτῳ ἀναπτύσσει τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων καὶ περὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς ὀφειλομένης εἰς αὐτὴν τιμῆς, ὡς Μητὸς τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Κυρίου. Προσκαλεῖ δὲ ὁ Πῖος ια'. πάντας, ἵνα προθύμως δεχθῶσι τὰ τρία ταῦτα δόγματα καὶ ἐγνωθῶσι μετ' αὐτοῦ, ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἰδιαιτέρως δὲ ἀπευθύνει προτροπὴν πρὸς τοιαύτην ἐνώσιν πρὸς τοὺς τιμῶντας τὴν Ἀγίαν Παρθένον

1. Acta Apostolicae Sedis. Litterae Encyclicae... de Oecumenica Ephesina Synodo quindecim ante saeculis celebrata. Num. 14. Citta di Vaticano 1931, σ. 493—517. Γαλλικὴ μετάφρασις ἐν τῷ περιοδικῷ: La documentation catholique, XIV, No 594 9 Janvier 1932.

Θεοτόκον καὶ εὐχεται ἵνα ταχέως ἔλθῃ ἡ ἡμέρα ἡ εὐτυχῆς, καθ' ἣν πάντα τὰ κεχωρισμένα τέκνα θὰ ἐνωθῶσι μετ' αὐτοῦ καὶ θὰ τιμῶσι τὴν Θεοτόκον, πραγματοποιοῦσαν οὕτω τὸ γεγονός, ὅπερ ὁ προκατόχος αὐτοῦ Σίξτος γ' παρέστησεν ἐν μωσαϊκῇ τῇ Λιβερτιανῇ βασιλικῇ ἐν Ρώμῃ.

Τοιοῦτο ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς τὸ περιεχόμενον τῆς νέας ταύτης παπικῆς Ἐγκυκλίου. Καὶ προκειμένου μὲν περὶ τῶν δογματικῶν ἀληθειῶν, ἦτοι τῆς ὑποστατικῆς ἐνότητος τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων καὶ περὶ τῆς Ἁγίας Μητρὸς τοῦ Κυρίου ὡς Θεοτόκου, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος ὁ προαιώνιος Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀληθειῶν περὶ ὧν ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος πράγματι ἀπεφάνθη ἐναντίον τοῦ ἀρνούμενου αὐτὰς Νεστορίου, οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ διαφωνία. Ὁ οὕτως ὁμῶς ἐπισήμως ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ ἐκφερόμενος ἰσχυρισμός, καθ' ὃν ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀνεγνώρισε τὸ Πρωτεῖον καὶ δὴ καὶ τὸ ἀλάθητον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, προκαλεῖ ἀληθῶς κατάπληξιν.

Ἐπειδὴ δὲ κύριος σκοπὸς τῆς Ἐγκυκλίου εἶναι ἡ ὑποστήριξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου καὶ ἐπειδὴ ἐν ὀνόματι τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας ζητεῖται ἡ θεμελίωσις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πεπραγμένων τῆς Συνόδου καὶ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὴν γεγονότων, ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν Ἐγκύκλιον «Lux veritatis», τὸ φρόνημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διερμηνεύοντες καὶ ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας καθοδηγοῦμενοι, θὰ ἐξετάσωμεν ὅλως ἀντικειμενικῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἀναντιρρήτων μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων, ἂν τῷ ὄντι εἶναι βάσιμος ὁ ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ ἐπισήμως διατυπούμενος ἰσχυρισμός. Χωρὶς νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς ἱστορίας τοῦ Νεστοριανισμοῦ καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μόνον τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, ἅτινα σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὴν θέσιν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ καὶ ἅτινα προσάγονται ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ ὡς ἀποδείξεις τῆς ὑπὸ τῆς Συνόδου ἀνακηρύξεως, δῆθεν, καὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ Πρωτείου. Ἀλλὰ ταῦτοχρόνως θὰ προσαγάγωμεν καὶ ἐκεῖνας τὰς μαρτυρίας παρὰ τῶν συνδεθέντων πρὸς τὸν Νεστοριανισμόν καὶ τὴν Γ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον προσώπων καὶ δὴ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα, πρὸς πληρεστέραν αὐτοῦ διαφώτισιν.

Ο ΝΕΣΤΟΡΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΕΙΟΝ

Εἶναι γνωστὴ ἡ κακοδοξία τοῦ Νεστορίου, ἀρνούμενου τὴν ὑποστατικὴν ἐνότητα τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων εἰς ἓν πρόσωπον καὶ τὸν θεολογικὸν ὅρον

«Θεοτόκος», ἀλλ' οὐδαμῶθεν συνάγεται τὸ λεγόμενον περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ «Lux veritatis» ὅτι «ἀνεγνώριζε τὸ ἀνώτατον κύρος τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἐπὶ τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας». Ὁ Νεστορίος ἐκλεγείς καὶ χειροτονηθεὶς Ἐπίσκοπος ΚΠόλεως (428), πάντως διὰ τῶν χειροτονησάντων αὐτὸν κατὰ τὸ κρατοῦν ἐκκλησιαστικὸν ἔθος, ἀνεκοίνωσεν ἀμέσως τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ρώμης Ἐπίσκοπον Κελεστίνον α' (423—432), ὃς ἔπραξε πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Κύριλλον (412—444), ἀπαντήσαντα πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπευχηθέντα ὡς «ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ». Πρὸ τοῦ Νεστορίου, ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον διάστημα, ἕνεκα τοῦ ζητήματος τῆς ἐγγραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγ. Ἰωάννου Χρυσόστομου ἐν τοῖς Διπτύχοις, ἦσαν διακεκομμένα αἱ σχέσεις μεταξὺ Ἐκκλησιῶν Ρώμης καὶ ΚΠόλεως, ἀλλ' ἤδη ὁ προκατόχος τοῦ Νεστορίου Ἀττικὸς (406—425), λύσας τὴν διαφορὰν ἐκείνην, ἀποκατέστησε τὰς σχέσεις. Ἐπομένως ἡδύνατο ὁ Νεστορίος νὰ ἐπικοινωνήσῃ πρὸς τὸν Ρώμης Κελεστίνον, ἂν παρίστατο ἀνάγκη.

Ὁ Νεστορίος ἐπὶ τριετίαν μόλις ἀρχιερατεύσας ἐν ΚΠόλει, δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐκδηλώσῃ τι σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν ἱεραρχικὴν αὐτοῦ θέσιν ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, εἶναι δὲ γνωστὸν μόνον ὅτι κατεδίωξε τοὺς αἵρετικούς καὶ ἐκτὸς τῆς ΚΠόλεως. Ἦτο δὲ ἡ θέσις αὐτοῦ αὕτη καθωρισμένη διὰ τοῦ γ' κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (381), διαγορευόντος «Τὸν μέντοι Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν Ρώμης Ἐπίσκοπον διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ρώμην». Κατὰ τὸν χρόνον τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325), δὲν ἦτο εἰσέτι ἰδρυμένη ἡ «νέα Ρώμη», ἦτοι ἡ νέα τοῦ Κράτους πρωτεύουσα, ὅθεν κατὰ τὸν καθορισμὸν τῶν «πρεσβείων», ἦτοι τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως τῶν Ἐπισκόπων τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν κέντρων, διὰ τοῦ στ' κανόνος καθωρίσθησαν τὰ «πρεσβεῖα» τοῦ Ρώμης, τοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Ἀντιοχείας. Ὑπὸ τῆς Β' Οἰκουμ. Συνόδου, διὰ τοῦ β' κανόνος, ἐπανελήφθη ὁ καθορισμὸς τῶν «πρεσβείων» τοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Ἀντιοχείας, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐπισκοπὰς τῶν Διοικήσεων, αἵτινες ὑπ' αὐτοὺς ὑπῆγοντο, «κατὰ τοὺς κανόνας», ἐξησφαλίσθη δὲ καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὐτοτέλεια τῶν τριῶν μεγάλων Διοικήσεων, Ἀσίας, Πόντου καὶ Θράκης, ἀπαγορευθείσης τῆς εἰς ξένην δικαιοδοσίαν ἐπεμβάσεως Ἡ διατάξις τοῦ γ' κανόνος παρενέβαλε μεταξὺ τοῦ Ρώμης καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας τὸν τῆς «νέας Ρώμης» Ἐπίσκοπον, ἀλλὰ δὲν ἀπέδωκεν εἰς αὐτὸν δικαιοδοσίαν τινά. Οὐχ ἦττον οἱ προκατοχοὶ τοῦ Νεστορίου, καὶ δὴ ὁ ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος, ἤσκη-

σαν πραγματικὴν δικαιοδοσίαν ἐν ταῖς ἀνωτέρω τρισὶ Διοικήσεσι καὶ ἰδίως ἐν τῇ τῆς Ἀσίας. Αἷται δὲ βραδύτως ἐπὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὸν ΚΠόλεως διὰ τοῦ καὶ κανόνος τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (401) δι' οὗ καὶ ἡ ἐκκλησία ἀποφασιστικῶς ἡ ἐννοία τοῦ γ' κανόνος τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου διὰ τῶν ἐξῆς «καὶ γὰρ τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρου Ρώμης, διὰ τὸ βασιλεῦν τὴν πόλιν Ῥώμης, οἱ πατέρες εὐλόγως ἀποδεδόκασι τὰ πρεσβεῖα, καὶ τῷ αὐτῷ σχολῶ κινούμενοι οἱ οὐ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι τὰ ἴσα πρεσβεῖα ἀπένεμιν τῷ τῆς Ρώμης ἀγιοτάτῳ θρόνῳ, εὐλόγως κρίναντες τὴν βασιλείαν καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσιν πόλιν καὶ τὸν ἴσον ἀνταλλάττειν πρεσβεῖαν τῇ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ Ρώμης καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὥς ἐκείνην ἀνταλλάττειν πρεσβεῖαν μετ' ἐκείνην ἐπὶ τῶν ἁγίων». Τὰ «πρεσβεῖα» δὲν ἀναιρέοντο εἰς ἐξαιρετικὰ τινα δικαιώματα ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Προέδρους τῶν ἐκκλησιαστικῶν κέντρων, ἀλλ' ἦσαν «πρεσβεῖα τιμῆς», καθορίζον τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν καὶ σειράν τῶν «θρόνων». Οὕτω δὲ ὁ Ρώμης κατὰ τὰ «πρεσβεῖα τιμῆς» ἐθεωρεῖτο «πρώτος», ἀλλ' ἡ πραγματικὴ δικαιοδοσία αὐτοῦ δὲν ἐξετείνετο πέραν τῆς μέσης καὶ κάτω Ἰταλίας καὶ τῶν πέριξ νήσων¹, ὅπως δὲν ἐξετείνετο ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἀλεξανδρείας ἢ τοῦ Ἀντιοχείας ἔξω τῶν ὁρισμένων ὁρίων τοῦ μὲν τῆς Αἰγύπτου, Πενταπόλεως καὶ Λιβύης, τοῦ δὲ τῆς Διοκλήσεως τῆς «Ἀνατολῆς». Ἐν αὐτῇ τῇ Ἰταλίᾳ οἱ ἐπίσκοποι τῆς Διοκλήσεως Ἀκηνῶν ἡγοῦντο ἢ ἀποκαρτοῦν τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Δὲν ἐπὶ τὴν πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Νεστορίου ἀποφάσεις ἢ ἐκκλήσεις τῆς Β' Ἀφρικῆς ἐν Συνόδῳ τῆς Καραγῶν (418) ἀπηγορεύοντο πᾶσαι ἀναιρέσεις τοῦ Ρώμης εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης.

Ὡς δὲ ὁ Ρώμης ἐπίσκοπος εἶχε μὲν τὰ πρεσβεῖα μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων ΚΠόλεως, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας, ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν πρεσβεῖα τιμῆς, οὐδὲν τὸ «Πρωτεῖον» αὐτοῦ ἦτο «Πρωτεῖον τιμῆς». Ὁ δὲ ἐπίσκοπος τοῦ πρώτου «θρόνου», τῆς ὁρισμένης πρωτευούσης τοῦ Κράτους, ἀπέλασε τῆς τιμῆς ταύτης θέσεως, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἐδικαιούτο οὔτε νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὰ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν Διοικήσεων, οὔτε νὰ λήγῃ μόνος γενικά ἐκκλησιαστικά ζητήματα. Ὅτε εἴκοσι καὶ πέντε περίπου ἔτη πρὸ τοῦ Νεστορίου ὁ ἁγ. Ἰωάννης Χρυσόστομος ἀπετάθη καὶ πρὸς τὸν τ. τ. ἐπίσκοπον Ρώμης Ἰννοκέντιον α' (402), ζητῶν τὴν ἐπαρτίαν αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων κατὰ τὸν ὁδικὸν ἀποφάσεις καὶ ἀφαιρέσεων ἐπεμβάσεων

τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας († 412), ὁ Ἰννοκέντιος ἐζήτησε τὴν σύγκλητον μείζονος Συνόδου πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐπίλυσιν τοῦ προκληθέντος ζητήματος. Ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης δὲν ἀπετέλει τὴν ἀνωτέραν ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν δι' ἅπασαν τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ διὰ μόνην τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ Διοίκησιν. Ὑπεράνω δὲ πάντων ἵστατο ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Οὐδὲν γενικὸν ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα ἐλύθη ἄνευ Συνόδου καὶ οὐδεὶα ἐπετρέπη παρὰβασιν τῶν περὶ ἐκκλησιαστικῶν Διοικήσεων διατάξεων τῆς Α' καὶ Β' Οἰκουμ. Συνόδου, ὥς μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας. Συνδικῶς δὲ διεξήγοντο οὐ μόνον τὰ γενικά, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἐπὶ μέρος Ἐκκλησιῶν ζητήματα.

Δυστυχῶς ἐν Ρώμῃ ἤρξαντο κατὰ τὴν ὑπ' ὄψει ἡμῶν ἐποχὴν διαδιδόμενα ξένα τινὲς καὶ ἀντίθετοι πρὸς τὴν κανονικὴν ἱεραρχικὴν τάξιν καὶ πρὸς τὰς διατάξεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων θεωρίαι περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἐπισκόπου αὐτῆς, συνδεόμεναι πρὸς τὰς περὶ τοῦ Ἀπ. Πέτρου ἀποκρύφους παραδόσεις, ἀλλ' αἱ θεωρίαι ἐκεῖναι ἦσαν ἐντελῶς ἄγνωστοι ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀπεκροῦντο δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Δύσει¹. Παρὰ τὰς θεωρίας ἐκεῖνας, αἱτινες μεταγενεστέρως παρεστάθησαν ἐπὶ τὴν ἐννοίαν «Πρωτεῖον ἐξουσίας», ὁ Κελεστίνος καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ δὲν ἤσκησαν ἐξουσίαν ἐπὶ τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ πραγματικότητι δὲ τὸ Πρωτεῖον αὐτῶν ἦτο «Πρωτεῖον τιμῆς», ὥς καθωρίσθη ἐπὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ὥς τοῦτο ἀνεγνωρίζετο ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων.

Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀκριβὲς τὸ λεγόμενον ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ «Lux veritatis» ὅτι ὁ Νεστόριος «ἀνεγνώριζε τὸ ἀνώτατον κύρος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης ἐπὶ τῇ οἰκουμενικῇ Ἐκκλησίᾳ», διότι τοιοῦτο κύρος εἶχε μόνη ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἡ Ἐγκύκλιος ὥς μόνον ἐπιχειρημα τοιοῦτου ἀνακριβοῦς ἰσχυρισμοῦ προσάγει τὸ γεγονός ὅτι ὁ Νεστόριος ἀπετάθη πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης Κελεστίνον, γράψας περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ.

Ἀλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Νεστόριος ἔγραψε τὸ πρῶτον πρὸς τὸν Κελεστίνον ἐξ ἀφορμῆς τῶν Πελαγιανῶν κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα ἀκριβῶς ὅτι δὲν ἀνεγνώριζε τὸν Ρώμης ὥς ἔχοντα κύρος ἀπόλυτον, προκειμένον περὶ δογματικῶν ζητημάτων, οὐδ' ἐν τῇ Ἰταλίᾳ. Πελαγιανοὶ τινες ἱερεῖς ἐπίσκοποι, Ἰουλιανὸς ὁ Ἐκλάνου, Φλώρος, Ὁρόντιος καὶ Φάβιος μετὰ τοῦ Κελεστίνου, τοῦ ἐν τῶν ἀρχηγῶν τῆς αἵρέσεως.

1. P. Batiffol, Le Siège apostolique, Paris 1924, σ. 203 ἑξ.

1. Ποβλ. Ροσφίνου. Historia ecclesiastica I, 6.

μετὰ τὴν καταδίκην αὐτῶν ἐν τῇ Λύσει καταφυγόν-
τες εἰς ΚΠολιν ἐποικήσαντο ἐκκλησίαν πρὸς τὸν Βασι-
λέα καὶ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς βασιλευούσης Νε-
στόριον, ἰσχυρίζόμενοι ὅτι ἀδίκως καταδικάσθησαν
ἐνῶ εἶναι ὁρθόδοξοι. Ὁ Νεστόριος, πρὶν ἢ ἐξετάσῃ
τὰ κατ' αὐτούς, ἔγραψε πρὸς τὸν Ρώμης Κελεστίνον,
ἐν ἀρχῇ τοῦ 421, ζητῶν πληροφορίας διατ' καὶ πῶς
οἱ Πελαγίανοι καταδικάσθησαν. Προσέθετε δὲ ὅτι
γενόμενος Ἐπίσκοπος ΚΠόλεως ἀνέλαβε τὴν θεο-
πειαν πολλῶν κακῶν καὶ τὴν ἀπόκρουσιν τῶν κακο-
δοξῶν τοῦ Ἀπολλιναρίου καὶ τοῦ Ἀρείου, ὧν οἱ
ὁπαδοὶ ἐπρέσβευον βλάβημόν τινα σύγχυσιν ἐν τῷ
προσώπῳ τοῦ Σωτῆρος. Ὁ ἐν ΚΠόλει τότε εὐρισκό-
μενος Μάριος Mercator, δι' ὑπομνήματος αὐτοῦ
πρὸς τὸν Βασιλέα, ἐξέθηκε τὰς κακοδοξίας τῶν Πε-
λαγιανῶν. Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι ὁ Νεστόριος συνε-
πάθει πρὸς τοὺς Πελαγιανοὺς καὶ ὅτι ἐσκόπει ν'
ἀναθεωρήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τῶν Πελαγιανῶν, εἰ καὶ
οὗτος δημοσίᾳ καταδίκασε τὰς δοξασίας αὐτῶν. Διότι
θεωρητικῶς ὑπεστήριξε τοὺς Πελαγιανοὺς ὁ διδάσκα-
λος τοῦ Νεστορίου Θεόδωρος ὁ Μοιψουεστίας (†428)
καὶ διότι ἐν ΚΠόλει μὲν ὁ Κελέστιος συνειργάσθη
μετ' αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ διαπρεποῦς Προεσβυτέρου
Φιλίππου τοῦ ἐκ Σίδης¹ καὶ βραδύτερον Πελαγίανοι
καὶ «Κελεστιανοί», ἦτοι ὁπαδοὶ τοῦ Κελεστίου Ἐπί-
σκοποι συνειργάσθησαν ὡσαύτως μετ' αὐτοῦ ἐν Ἐ-
φέσῳ. Μὴ τυχὼν ἀπαντήσεως παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου
Ρώμης Κελεστίνου εἰς τὴν πρώτην ἐπιστολὴν ἔγραψε
τὸ δεύτερον «τῷ ἀδελφῷ Κελεστίνῳ» ζητῶν τὰς αὐ-
τὰς πληροφορίας καὶ ἐπιπροστιθεὶς ὅτι ἀνεφάνησαν
αἰρετικοὶ τινες ἀνανεοῦντες τὰς βλασφημίας τοῦ
Ἀπολλιναρίου καὶ τοῦ Ἀρείου, διαστρέφοντες τὴν
ὁρθοδοξίαν περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
καὶ ἄνευ φρίκης ὀνομάζοντες τὴν Ἀγίαν Παρθένον
«Θεοτόκον»². Συναπέστειλε δὲ δύο αὐτοῦ ὁμιλίας
καὶ ἀνέκτυσε τὴν ἑαυτοῦ πεπλανημένην διδασκα-
λίαν, ῥητῶς ὀνομάζων τὴν Παρθένον Μαρίαν «Χρι-
στοτόκον»³. Ἐκ Ρώμης καὶ πάλιν δὲν ἐδόθη ἀπάν-
τησις. Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ὁ Βασιλεὺς διέταξε
τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Πελαγιανῶν, γράφων δὲ ὁ
Νεστόριος πρὸς τὸν Κελέστιον παρεμυθεῖτο αὐτόν,
ἐπὶ τοῖς παθήμασι καὶ τοῖς διωγμοῖς οὓς ὑφίστατο,
παρέβαλε δὲ αὐτόν πρὸς τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν,
καταδιωκόμενον ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου⁴.

Πρόδηλον ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται ὅτι ὁ Νε-
στόριος δὲν ἀνεγνώριζε τὸ ὑπέρτατον ἐν ἀτάσῃ τῇ
Ἐκκλησίᾳ κῦρος τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Πρὸς αὐτὸν
ἀπευθύνεται ὡς πρὸς ἴσον «ἀδελφόν» καὶ ἐν τόνῳ
ἀδελφικῷ παρίσταται δὲ μᾶλλον ἀντίθετος πρὸς τοὺς
αὐτὴν θεωρίαν, διότι ζητεῖ νὰ ἐποβάλῃ ὑπὸ ἔλεγχον
τὰς περὶ τῶν Πελαγιανῶν ἀποφάσεις τῶν ἐν Ρώμῃ.
Περὶ τοῦ προκληθέντος ἐπ' αὐτοῦ ζητήματος γρά-
φει πρὸς τὸν Ρώμης μᾶλλον παρεμπιπτόντως, οὐχ
τὴν κρίσιν αὐτοῦ ζητῶν, ἀλλ' ἀπλῶς καταγγέλλων
τοὺς ἀντιδοξοῦντας, ὧν τινες κληρικοὺς καὶ κατε-
δίωξε καὶ καθήρεσε τοῦ ἀξιώματος. Ὁρθῶς δὲ κρί-
νων ὁ ἁγ. Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ἔγραψε βραδυ-
τερον, ὅτι ὁ Νεστόριος ἐζήτησε νὰ παραπεισῇ καὶ
παρασύρῃ τοὺς ἐν Ρώμῃ, «οἰηθεὶς δὲ ὅτι καὶ τὴν
Ρωμαίων Ἐκκλησίαν συναρπάσαι δυνήσεται, ἔγραψε
πρὸς τὸν κύριόν μου, τὸν εὐλαβέστατον καὶ θεοσε-
βέστατον ἀδελφόν καὶ συλλειτουργόν Κελεστίνον, τῆς
Ρωμαίων Ἐκκλησίας ἐπίσκοπον, ἐνθεὶς ταῖς ἐπιστο-
λαῖς τῶν αὐτοῦ δογμάτων τὴν διαστρεφὴν»¹. Καίτοι
δέ, ὡς παρατηρήθη ἤδη², τοῖς ἐν Ρώμῃ ἦτο γνωστὸν
τὸ κατὰ Νεστορίου σύγγραμμα τοῦ Ἰωάννου Κασσι-
ανοῦ Libri VII de incarnatione Christi, καίτοι
εἶχον ἀποσταλεῖ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Νεστορίου ὁμιλίας
αὐτοῦ καὶ δύο ἐπιστολαί, οἱ ἐν Ρώμῃ δὲν ἐκινήθη-
σαν κατὰ τοῦ Νεστορίου, ἔγραψαν δὲ μόνον πρὸς
τὸν Ἀλεξανδρείας Κύριλλον ὅτι «πάνυ ἐσκανδαλί-
σθησαν». Ἡ γνώμη τινῶν, καθ' ἣν ἡ ἐν Ρώμῃ κρα-
τοῦσα διδασκαλία ἦτο ἑγγυτέρω πρὸς τὴν τοῦ Νεστο-
ρίου καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐγένετο ἀμέσως ἀπάντησις
πρὸς αὐτόν, δὲν εἶναι ὁρθή³. Διότι εἶναι βέβαιοι,
ὡς περαιτέρω δειχθήσεται, ὅτι οἱ ἐν Ρώμῃ ἀντελή-
φθησαν τὴν πλάνην τοῦ Νεστορίου μόνον ἐξ ὧν
ἔγραψε πρὸς τὸν Κελεστίνον ὁ Πάπας Ἀλεξανδρείας
Κύριλλος, συναποστείλας ἐν λατινικῇ μεταφράσει καὶ
διάφορα σχετικὰ κείμενα.

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΕΙΟΝ

Ὁ ἁγ. Κύριλλος, ὁ διαπρεπέστατος τῶν Ἱεραρχῶν
καὶ τῶν θεολόγων τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, πρῶτος κατε-
πολέμησε τὴν πλάνην τοῦ Νεστορίου καὶ πρῶτος δι-
εφώτισε περὶ αὐτῆς τὸν χριστιανικὸν κόσμον. Ἀλλὰ
κατὰ τὴν Ἐγκύκλιον «Lux veritatis» πρὶν ἢ ὁ Κύ-
ριλλος ὅστις ὡς Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας «ἐθεω-

1. Πατρ. Migne ἑλλ. (= Πατρ. Migne ser. graeca) 77, 89.

2. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 96.

3. Mansi (= Mansi Sacrorum Conciliorum nova et amplissima Collectio) IV, 1021—1023.

4. Fr. Loofs, Nestoriana, Halle 1905, σ. 172, 173.

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 104.

2. Fr. Loofs, Nestoriana, σ. 49, 57. P. Batiffol, Le siège apostolique σ. 351. P. Caspar, Geschichte des Papstums, I, Tübingen 1930, σ. 392.

3. Fr. Loofs, Nestorius, des Realencykl. für prot. Theologie und Kirche, XIII, 744.

ρεῖτο πρώτος ἐν Ἀνατολῇ, καταδικάσῃ ὁριστικῶς τὸν Νεστόριον, ἀπετάθη πρὸς τὴν Ρώμην, διότι «ἦτο πλείους πεπληροφόρημένος περὶ τοῦ κύρους τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀκαταμάχητος πρόμαχος αὐτοῦ». Ἡ οὕτως ἐπισήμως ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ ἐκφερομένη διαβεβαίωσις αὕτη δὲν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ προσημασμένου φρονήματος τοῦ Κυρίλλου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ καὶ δὴ τῆς σχέσεως πρὸς τὴν Ρώμην.

Ὁ ἁγ. Κύριλλος ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ οὐδεμίαν ἔχει εἰδῆσιν περὶ κύρους τοιοῦτου οἷον ὑπονοεῖ ἡ Ἐγκύκλιος καὶ δὴ περὶ τοῦ Πρωτείου τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸν Ἀπόστολον τοῦτον καλεῖ «κορυφαῖον» καὶ «πρόκοιτον τῶν μαθητῶν», ἀλλ' οὐχὶ ἐν τῇ ἐννοίᾳ πρωτείου ἐξουσίας τινός, διότι διδάσκει ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν ἴσοι πρὸς ἀλλήλους¹, εἰδικότερον δὲ περὶ τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἰωάννου σημειοῖ «Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀμφω μὲν ἦσθιν ἀπόστολοί τε καὶ ἅγιοι καὶ ταῖς ἰσομέτροις τιμαῖς καὶ δυνάμεισι ταῖς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατηγλαϊσμένοι παρὰ τοῦ πάντων Σωτῆρος Χριστοῦ... Ἄρα οὖν ἐξ ἰσομοιροῦσης ἀξίας ἡγουν ἀθθεντίας αὐτοῖς ὑπάρχει φαινόμενον τὸ εἰς ἄνθρωπον ἓνα καταλογίσεσθαι τοὺς δύο»². Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει ἐν τῇ γ' πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῇ «Τοῦ Σωτῆρος» γράφων «οὗ γὰρ ἔνοϊ τὰς φύσεις ἢ ἰσοτιμία καὶ γοῦν Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἰσοτίμοι μὲν ἀλλήλοις καθὼ καὶ ἀπόστολοι καὶ ἅγιοι μαθηταί, πλὴν οὐχ εἰς οἱ δύο»³. Πολλαχοῦ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐξαίρει τὸν Ἀπ. Παῦλον⁴· ὅτι δὲ δὲν ἐθεώρει τὸν Ἀπ. Πέτρον εἰδικόν τι παρὰ τοῦ Κυρίου ἀξίωμα λαβόντα, πολλαχοῦ ὡσαύτως μεικτυρεῖ. Οὕτω δ' ἐρμηνεύων τὸ χωρίον «Σὺ εἰ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μὴ τὴν Ἐκκλησίαν»⁵, διδάσκει ὅτι διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ Κύριος τὴν Ἐκκλησίαν «θεμελιούσιν ἐπαγγέλλεται, τὸ ἀκατάσειστον αὐτῇ προσνέμων ὥς αὐτὸς ὑπάρχων τῶν δυνάμεων Κύριος καὶ ταύτῃ ποιμένα τὸν Πέτρον ἐφίστησιν»⁶. Προστιθεὶς δὲ καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ «Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας

τῶν οὐρανῶν» λέγει ὅτι Θεὸς ἦν ὁ τοῦτο δωροῦμενος, «πλὴν ὁ τοῦ δώρου καιρὸς ἦν ἡ τῆς ἀναστάσεως ὥρα ὅτε εἶπε Λάβετε Πνεῦμα ἅγιον, ἃν τινων ἄφῃτε τὰς ἁμαρτίας ἀφέντα αὐτοῖς, ἃν τινων κρατεῖτε κεκοιτηνται»¹. Ὡστε κατὰ τὸν ἁγ. Κύριλλον ἡ ἐπαγγελία περὶ τῶν κλειδῶν τῆς βασιλείας οὐδὲν ἕτερον ἦν ἢ ἐπαγγελία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν, ἥτις οὐχὶ μόνῳ τῷ Πέτρῳ προσωπικῶς, ἀλλὰ πᾶσιν ἐδόθη τοῖς Ἀποστόλοις. Ἐν σαφέστερον ὁ ἁγ. Κύριλλος διδάσκει ἐπὶ τοῦ χωρίου «Σὺ εἰ Πέτρος...» λέγων «πέτρων, οἶμαι, παρωνύμιος ἕτερον οὐδὲν ἢ τὴν ἀκατάσειστον καὶ ἐδραϊότατην τοῦ μαθητοῦ πίστιν ἀποκαλῶν ἐφ' ἣ καὶ ἀδιαπτῶτως ἐρηρειαί τε καὶ διαπέτηγεν ἡ Ἐκκλησία Χριστοῦ καὶ αὐταῖς ἀνάλωτος ταῖς ἁδον πύλαις ἐσαι διαμένουσα»², «πέτρων, οἶμαι, λέγειν τὸ ἀκράδαντον εἰς πίστιν τοῦ μαθητοῦ»³. Ταῦτα οὐδεμίαν καταλείπουσιν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ φρονήματος τοῦ ἁγ. Κυρίλλου ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ἀποστ. Πέτρον. Ἐδίδασκε δὲ ὁ μέγας Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔστιν ὠκοδομημένη ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ⁴ «τεθεμελίωκε τοίνυν τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὸς ὢν θεμέλιος»⁵.

Ἐρμηνεύων τὸ χωρίον Λουκ. 22,31.32 «Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξηγήσατο ἡμᾶς τοῦ συνιάσαι ὡς τὸν σίτον· ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου», συνδέει τοῦτο πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις τῶν Ἀποστόλων παρὰ τοῦ Κυρίου ἐξ ἀφορμῆς τῆς φιλονεικίας αὐτῶν περὶ τοῦ τίς ἐστὶν ἐν αὐτοῖς μεῖζων (Λουκ. 22,24). Μετὰ τὰς ἐπιτιμήσεις ὁ Κύριος λέγει πρὸς τὸν Πέτρον ὅτι ὁ Σατανᾶς πολλάκις ἠθέλησεν ἵνα δοκιμάσῃ καὶ πειράσῃ αὐτόν, ἀλλ' ὁ Κύριος ἐδεήθη ὑπὲρ αὐτοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις αὐτοῦ. Ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ τὴν ἄρνησιν αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς παιδίσκης. Ἐὰν ὁ Πέτρος παρεδίδετο ἐντελῶς εἰς τὸν πειρασμὸν «ἄπιστος ἂν ἐγένετο παντελῶς». Ἴνα μὴ δὲ ὁ Πέτρος περιέλθῃ εἰς ἀπόγνωσιν, ὡς ἀρνηθεὶς τὸν Κύριον, οὗτος λέγει εἰς αὐτόν «Καὶ σὺ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 1025. 74, 661.

2. Αὐτόθι, 77, 805. 75, 703.

3. Πατρ. Migne ἑλλ. 76, 65.

4. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 112.

5. Περβλ. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 1037. 76, 17.

6. Ματθ. 16, 16 ἔξ.

7. Πατρ. Migne ἑλλ. 72, 424. Ἐν τῇ Πατρ. Migne κεῖται ταύτης ἀντὶ τοῦ ἀκριβεστεροῦ ταύτη, ὑποσημειοῦται δὲ ὁ ἐκδότης *animadvertit testimonium pro Petri primatu*!

1. Αὐτόθι.

2. Πατρ. Migne ἑλλ. 75, 865.

3. Πατρ. Migne ἑλλ. 70, 841, 940.

4. Πατρ. Migne ἑλλ. 70, 729.

5. Αὐτόθι, 70, 968. Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ χωρίου Ἰωάν. 1,42 λέγει ὁ ἁγ. Κύριλλος «φερονύμιος δὲ ἀπὸ τῆς πέτρας μετωνόμαζε Πέτρον· ἐπ' αὐτῷ γὰρ ἔμελλε τὴν αὐτοῦ θεμελιούσιν Ἐκκλησίαν» Πατρ. Migne ἑλλ. 73, 220, ἀλλὰ προφανῶς τὸ «ἐπ' αὐτῷ» δὲν ἔχει τὴν ἐννοιαν τοῦ ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἀλλὰ τῆς ὁμολογίας αὐτοῦ, ὡς ἄλλαχοῦ λέγει.

σου», «τούτέστι γενοῦ στήριγμα καὶ διδάσκαλος τῶν διὰ πίστεως προσιόντων μοι». Ὡστε ὁ Ἀπ. Πέτρος ἐξ ἀφάρτου φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἀπεκατεστάθη καὶ πάλιν εἰς τ' ἀποστολικά ἀξίωματα ἀνέστη. Ὁ ἀποστόλος καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἐκείνου καὶ πάλιν πάλιν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικῶν ἀποστολῶν ἀξιώματι. Περαιτέρω μνημονεύων τῆς ἀφύσταξης τοῦ Πέτρου (Λουκ. 22, 37) καὶ τῆς ἀντανάστας αὐτοῦ ἐργαίει ὁ ἁγ. Κύριλλος: «Ἐπιστολήν οὖν τὸν Πέτρος ἐκδημιᾶσθαι τοῦ ἀποστόλου· μετ' ἧς καὶ τὸν ὁπότε ἁγ. τῆς πίστεως μαθητὴς, ἀπελοιστηκὸς τῆς ἀφύσταξης τοῦ πληρωμένου πνεύματος». Ταῦτα ὡς ἀκριβῶς μαρτυροῦνται ὅτι ὁ ἁγ. Κύριλλος οὐδαμῶς ἐδίδασκεν ὅτι ὁ Ἀπ. Πέτρος εἵχε παρὰ τοῦ Κυρίου ἐξαποστολικὴν προνομίαν καὶ δὴ τοῦ ἀλαθίτου, ὥς οἱ παρερμηνευτοὶ τῶν ἀνωτέρω χωρίων ἰσχυρίζονται, προσπεινοῦντες ὅτι ταῦτα μετέδωκεν ὁ Ἀπ. Πέτρος τῷ Ἐπισκόπῳ Ρώμης.

Ἀλλὰ καὶ ἕτερον χωρίον τῆς Ἀγ. Γραφῆς ἐρμηνεύων, τὸ Ἰωαν. 21, 15—17 «Σίμων Ἰουᾶ ἀγαπᾷς με...» ἐσημείωσεν ὁ ἁγ. Κύριλλος: «Φαμέν οὖν ὅτι κεχειροτονήτο μὲν ἤδη πρὸς τὴν θείαν ἀποστολὴν ὁμοῦ τοῖς ἑτέροις μαθηταῖς· ὁ θεοπέσιος Πέτρος. Αὐτὸς γὰρ αὐτοὺς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀποστόλους ὠνόμασε, κατὰ τὸ γεγραμμένον. Ἐπειδὴ δὲ παραχθῆναι συμβέβηκε τὰ τῆς Ἰουδαίων ἐπιβολῆς καὶ τι μεταξὺ διεκταίσθη, καὶ γέγονε (ἀκρόατο γὰρ δείματι καταληφθεὶς ὁ θεοπέσιος Πέτρος ἡρώησατο τοῖς τὸν Κύριον), θεραπεύει τὸ πεπονθὸς καὶ ἀνταπατεῖ ποικίλως τὴν εἰς τρίτον ὁμολογίαν, ἀντίσταθμον ὥστερ ἐκείνῳ τοῦτο πῦθεις καὶ ἀντίρροπον τοῖς πταίσμασιν ἐξ' ἑρτύων τὴν ἐλανόρθωσιν... Ἐξαίτε δὲ εἰτεῖν εἰ καὶ πλέον τῶν ἄλλων ἀγαπᾷ. Καὶ γὰρ τοι κατὰ ἀληθείαν ἔτε δὴ καὶ μεῖζονος ἀπολελυκὸς ἀνεξικκία· καὶ οἶνει πλουσιωτέρα χειρὶ τὴν τοῦ πλημμελήματος κομισάμενος ἄρεσιν τῆς τῶν ἄλλων ἀγάπης μεῖζονα, πῶς οὐκ ἂν εἰκότως συλλέξαις ἐν παντὶ ταῖς εἰς ἄκρον ἡκούσας εὐνοίας τὸν εὐεργέτην ἡμεῖς τοι». Περαιτέρω λέγει ὅτι κοινὸν πταίσμα τῶν μαθητῶν ἦτο τὸ ὅτι ἐτρόλησαν πάντες εἰς φυγὴν. Ἀλλὰ ἰδιαζόντως μέγα ὑπῆρξε τὸ πλημμέλημα τοῦ Πέτρου, τὸ διὰ τῆς εἰς τρίτον ἀφύσταξης, «Οὐκοῦν ὥς πλείονα τῶν ἄλλων τὴν ἀρεσιν κομισάμενος, ἐξαίτεται λέγειν εἰ καὶ πλείον ἀγαπᾷ... «Βόσκε τὰ ἀρνία μου» ἀνανέωσης ὥστερ τις τῆς ἡδὴ δοθείσης ἀποστολῆς αὐτῷ γενέσθαι νοεῖται, τὸν μεταξὺ λύουσα τῶν πταισμάτων ὀνειδισμόν, καὶ τὴν ἐκ τῆς

ἀνθρωπίνης ἀσθενείας μικροφροσίαν ἔχει ἀνίζουσα».

Ὡστε διὰ τῶν ἀνωτέρω λόγων τοῦ Κυρίου, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, δὲν λαμβάνει ὁ Πέτρος τὴν τὴν ἐξουσίαν. Καὶ τῆς ἐξουσίας ἀπολέσας ἔτι ἔτι ἐξ Ἀπόστολος καὶ πάλιν τὴν αὐτὴν ἀποκαταστήσας· εἰς τὸ ἀποστῆναι ἀξίωμα. Κατὰ αὐτὸν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος πάλιν ἰσχυρότερον εἶχεν ἀξίωμα ἢ ὅτε τὸν λατρεῖς Ἀποστόλος, κατὰ τὸν ἁγ. Κύριλλον, ἐπαύνησας καὶ οὐδὲν ἠδύνατο τὰ μετὰ δόσιν τοιοῦτο ἀξίωμα. Ὁ ἁγ. Κύριλλος περὶ τοῦ κηρύγματος τῶν Ἀπ. Πέτρον καὶ Παῦλον ἐν τῇ Δύσει ἐσημείωσεν «ὅτι δὲ καὶ ὁ θεοπέσιος Πέτρος καὶ αὐτὸς ὁ πάνσοφος Παῦλος τὰ τῆς ἐσπέρας καταλαβόντες μέρος, κατηγγέλασαν τὸν Ἰησοῦν, ἐνδοκίσειεν ἂν οὐδεὶς», ἀλλ' οὐδένα ἀπολύτως λόγον οὐδὲ καὶ ὑπαινιγμὸν ποιεῖται περὶ σχέσεως οὐσιωδύστα τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης πρὸς τὸν Ἀπ. Πέτρον.

Κατὰ τὸν γὰρ αὐτὸν παρουσιάσθησαν ἐν τῇ Δύσει πλαστὰ τινα κείμενα καὶ γραφὰ Πατέρων, ἐν οἷς καὶ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου ἀννηγοροῦντα ὑπὲρ τοῦ Προστίου τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, ταῦτα δὲ ὁ Θωμᾶς Ἀκουινάτος († 1274) συμπεριέλαβε, καλῇ τῇ πίστει, ὥς γνήσια ἐν τῷ «Opusculum contra errores Graecorum», ἀλλ' ἡ πλαστότης καὶ νοθεία αὐτῶν εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένη¹. Ἐξ ἴσου πλαστὴ καὶ νόθος ἀπεδείχθη καὶ τις ὁμιλία μετὰ τῶν λοιπῶν διαφόρων ὁμιλιῶν παρατιθέμενη, ἡ ἴα, ἐν ἡ παρίσταται ὁ ἁγ. Κύριλλος ὀνομάζων τὸν Ρώμη ἐγγύστατον ὁμοεπίσκοπον πάσης τῆς οἰκουμένης Πατέρα τε καὶ Πατριάρχην Κελεστίνον, τὸν τῆς μεγαλοπόλεως Ρώμης². Ἀκριβῶς ἐκ τῶν φράσεων τούτων ὁ Α. Ehrhard³ ἀπεδείξε τὴν νοθείαν καὶ πλαστότητα τῆς ὁμιλίας. Οὐδαμῶς λοιπὸν τῶν γνησίων συγγραμμάτων αὐτοῦ ὁ ἁγ. Κύριλλος ποιεῖται ἔστω καὶ ἐλαχίστην μνησίαν Προστίου τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης.

Εἶναι δὲ γνωστὴ ἡ πρώτη σχέσις τοῦ ἁγ. Κυρίλλου πρὸς τὴν Ρώμην ἀπειλομένη εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν Πελagianῶν. Ἐκ τῆς Δύσεως ἡ ἐξ αὐτῆς κινήσις εἶχε μεταδοθῆς εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ὅπου καὶ προσωπικῶς κατερῆ ὁ Πεδάγιος. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὁμογενῶς

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 72, 140, 142, 143, 144.

2. Πατρ. Migne ἑλλ. 70, 335.

3. Πατρ. F. H. Kutsch, Die Falschungen des heiligen Thomas von Aquin gegen die Griechen, ἐν Abhandlungen der hist. Klasse der Bayer. Akademie der Wissenschaften zu München 1889, σ. 673—712.

4. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 1040.

5. Eine uralte Marien-homilie des heiligen Cyrillus von Alexandrien, ἐν Königlich. Quartalschrift 1889, τ. 111, σ. 97—113.

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 72, 916.

2. Πατρ. Migne ἑλλ. 72, 928.

μων αὐτοῦ ἦτο μᾶλλον, ὥς εἴπομεν, ὁ διαπορετὴς Ἀντιόχεις θεολόγος Θεόδωρος Μοψουεστίας, ὁ διδάσκαλος τοῦ Νεστορίου. Ὁ ἁγ. Κύριλλος εἶχεν ὁλως ἀντιθέτους ἰδέας¹ καὶ ἐπομένως οὐδόλως συνεπαίθει πρὸς τὸν Πελαγίον καὶ τοὺς ὁμοφρονᾶς αὐτοῦ Ἀλλ' ἐξ ἐκφρασιμῶν, φαίνεται, πληροφοριῶν τοῦ Οὐαλερίου, ἀδελφοῦ τοῦ Πελαγίου, ἐπισκεφθέντος αὐτὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν τῷ 416 καὶ ἐκ τῶν εὐνοϊκῶν ὑπὲρ τοῦ Πελαγίου ἀποφάσεων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ ἐν Λαοδικείᾳ συνεληθουσῶν Συνόδων (415) διτετέθη εἰς αὐτὸν πρὸς αὐτὸν, προσχειρίσαστο δὲ αὐτὸν εἰς Προσβύτερον. Ἐξακριβώσας ὅμως τὴν πραγματικὴν διδασκαλίαν τῶν Πελαγιανῶν, διέκοψε τὴν πρὸς αὐτὸν κοινωνίαν. Συμπαθῶς πρὸς τοὺς Πελαγιανούς διέκειτο καὶ ἄρχας καὶ ὁ Ρώμης Ἐπίσκοπος Ζώσιμος (417—418), ὅστις ὅμως καταδικάσας ὕστερον τὴν αἵρεσιν αὐτῶν ἀνήγγειλε τὸ γεγονός καὶ πρὸς τὸν ἁγ. Κύριλλον Ἀλεξάνδρειας². Κατὰ τὰ κρατοῦντα ἔθιμ ἐκάστη Ἐκκλησία ἀνήγγελλεν εἰς τὰς λοιπὰς τὰ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντα γεγονότα, ἰδίως τὰ εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν διδασκαλίαν ἀναφερόμενα. Τοῦτο ἔπραξε καὶ ὁ Ζώσιμος. Ἀλλ' οὗτος στηριζόμενος ἐπὶ τινων κανόνων τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου (5.14) καὶ παρουσιά-
ζων αὐτοὺς ὡς κανόνους τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἤξλου νὰ κρίνῃ αὐτὸς ὀριστικῶς τὴν ὑπόθεσιν Προσβυτέρου τινὸς Ἀπιαρίου, καθαιρεθέντος ὑπὸ Συνόδου (418) τῶν Ἐπισκόπων Ἀφρικῆς. Οὗτοι δὲ οὐ μόνον ἀπέκρουσαν πᾶσαν ἐπέμβασιν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, ὥς καὶ ἄνωτέρω εἴπομεν, ἀλλὰ καὶ ὑποπεινόντες τὴν γνησιότητα τῶν προβαλλομένων ὑπὸ τοῦ Ζωσίμου ὡς κανόνων τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀπετάθησαν δι' ἀπεσταλμένων εἰς ΚΠολιν, Ἀλεξάνδρειαν καὶ Ἀντιόχειαν, ζητοῦντες πιστὰ ἀντίγραφα τῶν κανόνων τῆς εἰρημένης Συνόδου. Εἰς Ἀλεξάνδρειαν, μεσοῦντος πιθανῶς τοῦ 419, ἀφίκετο ἀποστολὴ τῶν Ἐπισκόπων Ἀφρικῆς ἐκ τοῦ Προσβυτέρου Ἰννοκεντίου καὶ τοῦ Ὑποδιακόνου Μαρκέλλου. Ὁ ἁγ. Κύριλλος ἀπέστειλε δι' αὐτῶν ἀντίγραφα τῶν κανόνων τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου μετὰ ἰδίας ἐπιστολῆς, καθορίσας καὶ τὰ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐποχῆς τοῦ Πάσχα τοῦ ἔτους ἐκεῖνου, περὶ ἧς ἠρωτήθη³.

Ἐκ πάντων λοιπὸν τούτων προκύπτει ἀναντιρρήτως ὅτι ὁ ἁγ. Κύριλλος, παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις τῆς

Ἐγκυκλίου «Lux veritatis», ἦτο ὁλως ξένος πρὸς πᾶσαν ἰδέαν περὶ πρωτείου τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, ἔρ' ἦν ἐννοεῖται τοῦτο παρίσταται ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ. Ο ΑΓΙΟΣ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ

Ἐλθόντων νῦν εἰς τὰ γεγονότα τῆς συγκροτήσεως τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἰδόντων ἂν ὁ Κύριλλος ἢ ἡ Σύνοδος ἀνεγνώρισαν τοιοῦτο πρωτεῖον. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου καὶ τὰ Πρακτικά τῆς Συνόδου παρέχουσιν ἡμῖν ἱκανὰς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐνδείξεις καὶ μαρτυρίας.

Εἶναι προφανέστατον, ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, ὅτι οὗτος ἐλέγξας τὴν κακοδοξίαν τοῦ Νεστορίου, ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἔπειθεν αὐτὸν καὶ οἷτος ἔμελλε ν' ἀρθῇ ἐκ μέσου τὸ ἴπ' αὐτοῦ προκλήθην μέγιστον σκάνδαλον. Εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Νεστορίου ἤγετο οὐχ' ὥς τινες φρονοῦσιν, ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς τὸν θρόνον ΚΠόλεως ἢ ἐκ προσωπικοῦ πάθους κατὰ τοῦ Νεστορίου, ἀλλ' ἐκ ζήλου ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως «Μόνον σωζέσθω τὰ τῆς πίστεως, ἔγραφε, καὶ φίλος εἰμὶ καὶ ἀγαπητὸς καὶ οὐδενὶ παριχωρῶν πρὸς τὸ χρῆναι μειζρόνως φιλεῖν τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Νεστόριον, ὃν, ὥς ἐπὶ τοῦ Θεοῦ φημι, καὶ εὐδοκίμειν ἐν Χριστῷ βούλομαι καὶ τὸν ἐπὶ τοῖς ἡδὴ παρελθούσιν ἀφανῆσαι μῶμον· καὶ δεῖξαι συκοφαντίαν καὶ οὐ πάντως ἀλήθειαν, τὰ παρ' ἐμὶ ἐπὶ τῇ πίστει θρυλούμενα»¹. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταπεισῇ αὐτόν. Ἐπὶ δύο σχεδὸν ἔτη διεξῆγε μόνος τὸν ἀγῶνα ὁ Κύριλλος, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 429 μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ 430. Ἐμερίμνησε δ' ἐγκαίρως ὅπως προφυλάξῃ ἀπὸ τῆς πλάνης τοὺς μοναχοὺς καὶ τὸν λαὸν τῆς Αἰγύπτου. Εἶχεν ἀπευθύνει πρὸς τὸν Νεστόριον τὰς δύο ἐπιστολάς «Ἄνδρες αἰδέσιμοι» καὶ «Καταφλυνάροισι» καὶ ἔλαβεν ἀποτόμους ἀπαντήσεις. Σκόπιμον ἐθεώρησε νὰ γράψῃ τότε πρὸς τὸν γέροντα καὶ τοῦ παγκοίνου σεβασμοῦ ἀπολαύοντα διὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου αὐτοῦ Ἐπίσκοπον Βεροίας τῆς Συρίας Ἀκάκιον, μεθ' οὗ καὶ προσωπικῶς συνεδέετο ὁ Κύριλλος, καταστήσας αὐτὸν κοινωνὸν τῶν θλίψεων αὐτοῦ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ Νεστορίου, ἀνακινήσαντος, ἄνευ λόγου, νέον δογματικὸν ζήτημα, ἔμαθε δὲ μετὰ λύπης ὅτι καὶ εἰς τὴν Συρίαν ἡδὴ διεδόθησαν τὰ ἐν ΚΠόλει συμβαίνοντα². Ἦγνοεῖτο δὲ τελείως κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης, μετὰ τοῦ ὁποίου ἄλλως

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 68, 145, 149, 244, 489, 549, 71, 164, 355.

2. Marius Mercator, Communitarium, Πατρ. Migne lat. 48, 82, 93.

3. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 376 ἐξ.

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 61. Mansi IV 1001. Ed. Schwaartz, Acta Consiliorum Oecumenicorum, Concilium Universale Ephesenum, Berolini et Lipsiae, 1929, 1930, I, I, 1, σ. 108).

2. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 97—101,

ἀπὸ τοῦ 418 διατέλει ὁ ἁγ. Κύριλλος ἐν ἐκκλησιαστικῇ κοινωνίᾳ. Ἀλλ' ὁ Κελεστίνος Ρώμης εἶχεν ἤδη τὰς πρώτας νύξεις περὶ τῶν κακοδοξιῶν τοῦ Νεστορίου καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν καὶ ὁμιλῶν τούτου καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ P. Batiffol καθ' ἣν οἱ καταδικασθέντες ὑπὸ τοῦ Νεστορίου κληρικοὶ ἐποιήσαντο ἐκκλησίαν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης, εἶναι ὅλως ἀστήρικτος καὶ ἀβάσιμος, ὥς παρετήρησεν ἤδη ὁ E. Caspar², ὅστις εἰκάζει ὅτι εἰς Ρώμην ἀνεκοίνωσε τὰ ἐν ΚΠόλει συμβαίνοντα ὁ τότε λαϊκὸς καὶ εἶτα Ἐπίσκοπος Δορυλαίου Εὐσέβιος, ἀποστείλας «χαρτίαν», ἥτοι τετραδία, περιέχοντα ὁμιλίαν τοῦ Νεστορίου, τοῦτο δὲ δὲν εἶναι ἀπίθανον λαμβανομένου ὑπ' ὅψει ὅτι ὁ Εὐσέβιος ζωηρότερον παντὸς ἄλλου ἀντεπεξῆλθε κατὰ τοῦ Νεστορίου. Ἀλλ' ἐξ ἴσου δὲν εἶναι ἀπίθανον ὅτι τὰ ἐν ΚΠόλει διατρέχοντα μετέδωκεν εἰς Ρώμην ὁ ἀνεπίσημος, οὕτως εἰπεῖν, ἀποκρισιάρχος τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης Marius Mercator. Ὁ Κελεστίνος, καίτοι τοιαύτας σοβαρὰς ἀνακοινώσεις εἶχεν ἐκ ΚΠόλεως περὶ κακοδοξιῶν τοῦ Νεστορίου, καίτοι καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου Νεστορίου εἶχε λάβει δύο ἐπιστολάς καὶ ὁμιλίας, εἰς οὐδὲν προέβη μέτρον καὶ εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν πλὴν τῆς διὰ τοῦ διακόνου Λέοντος, τοῦ μετέπειτα Ἐπισκόπου Ρώμης, ἀναθέσεως τῇ Κασσιανῷ ἵνα γράψῃ περὶ τοῦ οὕτως ἐν ΚΠόλει κινήθεντος ζητήματος. ἀλλὰ περιορίσθη ἀπλῶς νὰ γράψῃ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν «πάνυ ἐσκανδαλισθησάν» λαβόντες τὰ «χαρτία» ἐκεῖνα⁴. Ὁ Κελεστίνος προφανῶς ἔγραψε πρὸς τὸν ἁγ. Κύριλλον κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας τοῦ 429, διότι κατὰ Ἰούλιον ἢ Αὐγουστον τοῦ ἔτους ἐκεῖνου γράψας ὁ Κύριλλος πρὸς τὸν Νεστόριον τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπιστολὴν «*Ἄνδρες αἰδέσσιμοι*», ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄλλους, «Δεῖ γάρ με βουλευσασθαι μετὰ τῆς σῆς θεοσεβείας, μηνύοντος τοῦ εὐλαβεστάτου καὶ θεοφιλεστάτου τῆς Ρώμης ἐπισκόπου Κελεστίνου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων περὶ τῶν ἀνενεχθέντων οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκεῖ χαρτίων. Γράφουσι γὰρ ὥς πάνυ σκανδαλισθέντες». Τοιαῦτα «χαρτία» περιεφέροντο πολλαχοῦ, ὥς ἔγραψεν ὁ Κύριλλος, «πλὴν χαρτίων, ἧγουν ἐξηγήσεων περιφερομένων, κάμνονεν ἡμεῖς, ἐπανορθοῦν θέλοντες τοὺς διεστραμμένους»⁵. Οὐχὶ δὲ μόνον εἰς Ρώμην καὶ εἰς Ἀλε-

ξανδρείαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα διάφορα ἐκκλησιαστικὰ κέντρα εἶχον διαδοθεῖ τὰ χαρτία. «Πῶς δὲ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἐκ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐρχομένους θεραπεύσομεν καὶ τῶν χαρτίων καταγογγύζοντας», ἔγραψεν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ ὁ Κύριλλος. Κατὰ Φερουάριον τοῦ 430, ἐν ᾧ, μετὰ τὴν πρώτην ἔγραψεν ὁ Κύριλλος τὴν δευτέραν ἐπιστολὴν «*Ἀγαθὴν ἐλπίδα*» πρὸς τὸν Νεστόριον, διαμαρτυρούμενος καὶ ἐξορκίζων αὐτὸν ἐν ἀποστείῃ τῆς πίστεως, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνεπρόφρου ἀπαντήσεως τοῦ αἰρεσιάρχου ἐπεβίβη ὅτι παριστατο ἀνάγκη νὰ διακόψῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν. Ὁ Νεστόριος ἦτο Ἐπίσκοπος τῆς πρωτεύουσας, ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν Βασιλέα Θεοδοσίον καὶ τὴν Βασιλικὴν Αὐλὴν, μάτην δὲ εἶχε προσπαθήσει ὁ ἁγ. Κύριλλος ἵνα διαφωτίσῃ τοὺς ὑποστηρικτὰς τοῦ αἰρεσιάρχου περὶ τῆς πλάτης αὐτοῦ, ἀποστείλας, εἰδικὰς πραγματείας πρὸς τὸν Βασιλέα, πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ Ἀρκαδίαν καὶ Μυρίναν καὶ τὰς «βασιλίσσας» Πουλχερίαν, τὴν πρεσβυτέραν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν σύζυγον Εὐδοκίαν. Ὁ ἁγ. Κύριλλος ἐσκέφθη ὅτι πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν διακοπὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας πρὸς τὸν πανίσχυρον Νεστόριον, ἔπρεπε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν συμφωνίαν τῶν λοιπῶν πρωτευόντων Ἱεραρχῶν καὶ δὴ τοῦ πρωτοθρόνου Ἐπισκόπου Ρώμης, πολλῶν μᾶλλον ὅτι ἐφοβεῖτο μὴ τοι αὐτὸς δὲν θελήσῃ νὰ τηρήσῃ στάσιν ἀντίθετον πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Αὐλῆς ὑποστηριζόμενον αἰρεσιάρχον. Ταυτοχρόνως δ' ἐσκέπτετο ὅτι ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς συμφωνίας καὶ τῶν λοιπῶν Ἱεραρχῶν, διότι ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ καταβάλλῃ τὸν Νεστόριον.

Τῶν σκέψεων τούτων τοῦ ἁγ. Κυρίλλου τὰς ἀποδείξεις ἔχομεν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Συνόδου. Οὕτω ἡ γ. ἐν πρῇ ἐπιστολῇ, ἐν ἣ μνημονεύει τοῦ ἐπεισοδίου καθ' ὃ ὁ Ἐπίσκοπος Μαρκιανουπόλεως Δωρόθεος, ἐνώπιον τοῦ Νεστορίου ὁμιλῶν εἶπεν «Ἀνάθεμα εἰ τις εἶναι λέγει τὴν ἁγίαν Μαρίαν Θεοτόκον», ὁ δὲ Νεστόριος οὐ μόνον ἐσιώπησεν ἀλλὰ καὶ ἐδέχθη τὸν Δωρόθεον εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν, ἔλεγεν ὁ ἁγ. Κύριλλος «Τί σὺν ἐκόλανε καὶ ἡμᾶς ταῖς ἐκείνου φωναῖς γράψαι τάναντίον καὶ εἰπεῖν Ἐἴ τις οὐ λέγει Θεοτόκον εἶναι τὴν Μαρίαν ἀνάθεμα; Ἀλλ' οὐ καταῖκα τούτων, ὅτι αὐτὸς εἶπε, ὅτι καὶ λέγουσι οὕτως οἱ ἀναθεματίζοντες αὐτὸν ὁ Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος, ἥτοι ἡ Σύνοδος ἡ Ἀίρετικὴ». Ἐὰν δὲ μάθωσι οἱ τι γὰρ ἔσται καὶ ἡ ἐπιστολὴν θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου ὅτι ἀντιθεματισθάν πάντες (πάντες γὰρ λέγουσι καὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι Θεοτόκος ἔστιν ἡ ἁγία Μαρία) πῶς ἄρα διατεθή-

1. Le siège Apostolique, σ. 352 σημ. 4.

2. *Ενθ. ἀν. σ. 396 σημ. 4.

3. *Ενθ. ἀν. σ. 390.

4. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 41.

5. Πατρ. Migne 77, 40—41, Mansi IV, 324—3, Schwartz, I, I, 1, σ. 23—25.

σονται»¹. Ἰδού λοιπὸν οἱ λόγοι, ἐξ ὧν ὁρμήθη ἵνα γράψῃ πρότερον μὲν τῷ Ἀκακίῳ Βεροίας, νῦν δὲ τῷ Ρώμῃς Κελεσίτῳ, γνωρίζομεν δὲ καὶ τὰ ἐξῆς, ἐξ ἐπισήμων δηλώσεων γανομένων ἐν τῇ Γ'. Οἰκουμένη Συνόδῳ ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκοπῆς (πριμικηρίου νοταρίου) Πρεσβυτέρου Ἀλεξανδρείας Πέτρου ὅστις ὑπῆρξεν εἰσηγητὴς τῶν ζητημάτων ἐν αὐτῇ. Δηγοῦμενος οὗτος τὴν ὑπὸ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου ἀποστολὴν εἰς Ρώμην τοῦ Διακόνου Ποσειδωνίου ὡς κομιστοῦ τῆς πρὸς Κελεσίτῳ ἐπιστολῆς καὶ ἄλλων κειμένων, ἅτινα ὁ Κύριλλος ἀπέστειλεν ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν μεταφράσει, ἔλεγε «Καὶ πρὸς τούτοις μαθὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος Κύριλλος ὅτι καὶ εἰς τὴν Ρώμην ἀπεστάλησαν παρ' αὐτοῦ (=τοῦ Νεστορίου) ἐπιστολαὶ καὶ βιβλία τῶν ἐξηγήσεων, ἔγραψε καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν θεοσεβέστατον ἐπίσκοπον Ρώμης Κελεσίτῳ διὰ Ποσειδωνίου Διακόνου, ἐντεναιόμενος αὐτῷ ὅτι περ εἰ εὐρεθῇ ἀποδοθέντα αὐτῷ τὰ βιβλία τῶν ἐξηγήσεων αὐτοῦ καὶ αἱ ἐπιστολαί, ἀπόδος καὶ τὰ παρ' ἐμοῦ γράμματα εἰ δὲ μὴ ἄγαγε αὐτὰ ἐνταῦθα, μὴ ἀποδοθέντα. Οὗτος εὐρὼν τὰς ἐξηγήσεις καὶ τὰς ἐπιστολάς αὐτοῦ ἀποδοθείσας, ἀναγκαίως καὶ αὐτὸς ἀπέδωκε. Καὶ γέγραπται παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας τύπον φανερόν περιέχοντα»². Ὁ Κύριλλος ἀπέστειλε τὸν Ποσειδώνιον εἰς Ρώμην ὅχι κυρίως διότι ἐθεώρει ἀπαραίτητον ν' ἀποφανθῇ ὁ Κελεσίτιος περὶ τοῦ ἀναφνέντος δογματικοῦ ζητήματος, ἀλλὰ διότι ὁ Νεστόριος ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰς ὁμιλίας αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀπεσταλμένος τοῦ Κυρίλλου Διάκονος Ποσειδώνιος εἶχεν ἐντολὴν παρὰ τούτου νὰ ἐπιδόσῃ τῷ Κελεσίτῳ τὰ κομιζόμενα, μόνον ἐὰν ἐπληροφορεῖτο ὅτι πράγματι ὁ Νεστόριος ἀπέστειλε τὰ αὐτοῦ. Καὶ πληροφορηθεὶς τοῦτο ὁ Ποσειδώνιος, ἀπέδωκε τὰ τοῦ Κυρίλλου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, δι' ὧν παρίστα τὴν σκοπιμότητα τῆς συνεννοήσεως μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων πρὸς τῆς καταδίκης τοῦ Νεστορίου καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὸν Ποσειδώνιον ἐντολῆς καταφαίνεται ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ μόνος, παρ' οὗ ἀπαραίτητως ἐξηγοῦτο ἡ λύσις τοῦ ἀναφνέντος δογματικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος. Ὡρὸ ἐνὸς περίπου ἔτους λαβὼν ὁ Κύριλλος παρὰ τοῦ Κελεσίτῳ ἐπιστολὴν, δὲν ἀπήντησε καὶ εἰς αὐτὸν καὶ δὲν ἐπληροφόρησε περὶ τοῦ Νεστορίου, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, μὴ θεωρῶν προφα-

νῶς εἰσέτι ἀπαραίτητον τὴν ἀνάμειξιν τοῦ Κελεσίτῳ. Γράφει εἰς αὐτὸν μετὰ ἐν ἔτος καὶ τότε ὅτε νομίζει ὅτι ἦτο σκόπιμον νὰ γράψῃ. Ὁ Κύριλλος προδήλως ἔλαβεν αὐτὸν ὑπ' ὄψει, μόνον διότι ἤθελε νὰ προφυλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Νεστορίου καὶ μόνον διότι ἤθελε νὰ ἔχῃ αὐτὸν σύμμιονον ἐν τῷ ἁγῶνι κατὰ τοῦ αἰρετικοῦ Ἐπισκόπου τῆς πρωτευούσης, προστατευομένου ὑπὸ τῆς Αὐλῆς. Ἄλλως τε ὁ Ρώμης ἦτο πρωτόθρονος Ἐπίσκοπος καὶ ὡς τοιούτου ἡ σύμπραξις θὰ εἶχεν οὐ τὴν τυχοῦσαν βαρύτητα. Ὅθεν θὰ ἦτο μέγα κέρδος διὰ τὸν Κύριλλον ἐὰν κατώρθου νὰ ἔχῃ αὐτὸν σύμφωνον.

Ἐγραψε λοιπὸν ὁ Κύριλλος «τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ πατρὶ Κελεσίτῳ». Ὑπὸ τῶν λατίνων θεολόγων¹ καὶ ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ τοῦ Πίου ια'. τονίζεται ὁ τίτλος «πατὴρ», ἐνῶ ὁ Κελεσίτιος ἀπαντήσας ὠνόμασεν ἀπλῶς τὸν Κύριλλον ἀγαπητὸν ἀδελφόν». Ἀλλὰ καὶ τῷ Μαξιμιανῷ ΚΠόλεως οὗτος ἔγραψε «Τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ δεσπότῃ ἐμῷ, ἀρχιεπισκόπῳ Πατρὶ Μαξιμιανῷ Κύριλλος ἐν Κυρίῳ χαίρειν»², ἐν δὲ τῇ ἐπιστολῇ «Τοῦ Σωτήρος» καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς ΚΠόλεως καὶ ἀλλαχοῦ καλεῖ ὁ Κύριλλος τὸν Κελεσίτῳ «ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν»³. Ἐν τῇ Γ' Οἰκουμεν. Συνόδῳ οἱ μὲν Αἰγύπτιοι Ἐπίσκοποι ἔλεγον συνήθως περὶ τοῦ Κυρίλλου «ὁ ἀγιώτατος πατὴρ ἡμῶν», «ὁ ἀγιώτατος πατὴρ ἡμῶν καὶ ἀρχιεπίσκοπος», ἀλλὰ καὶ ἄλλοι Ἐπίσκοποι ἐπιτιμολογοῦν αὐτὸν «πατέρα», οἷον ὁ Μέμνων Ἐφέσου «τοῦ ἀγιωτάτου καὶ θεοφιλεστάτου πατρὸς Κυρίλλου», ὁ Θεόδωτος Ἀγκύρας «τοῦ ἀγιωτάτου καὶ θεοσεβεστάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ ἐπισκόπου Κυρίλλου», ὁ Ἰκόνιος Γορτύνης «τοῦ ἀγιωτάτου πατρὸς καὶ ἐπισκόπου Κυρίλλου», καὶ πλεῖστοι ἕτεροι. Ἡ Σύνοδος ἐν τῷ πρὸς Θεοδόσιον τὸν Βασιλέα γράμματι τὸν μὲν Κύριλλον καλεῖ «Ἀρχιεπίσκοπον», τὸν δὲ Κελεσίτῳ «Ἐπίσκοπον». Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπιτιμολογεῖτο «Πάπας», ὅτι δὲ μόλις ἀπὸ τοῦ ἡ'. αἰῶνος ἐκράτησε νὰ τιτλοφορῇται οὕτω καὶ ὁ Ρώμης. Ταῦτα παρεκβατικῶς, εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ τιμητικὸς τίτλος τοῦ «πατρὸς» ὁ ἐπιγραφόμενος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Κυρίλλου πρὸς Κελεσίτῳ δὲν εἶχε τὴν ἔννοιαν Πρωτείου τινός⁴. Εἶναι δὲ

1. L. Duchesne. Histoire ancienne de l' Eglise, Paris 1908. t. III, σ. 335.

2. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 253.

3. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 107. 108. 128.

4. Τινὲς τῶν λατίνων θεολόγων παρεξηγήσαν καὶ τὸν τίτλον «Κύριος», ὅν ἐν ἄλλαις ἐπιστολαῖς ἀποδίδει τῷ Κελεσίτῳ ὁ Κύριλλος. Ἀλλὰ προὔκειται περὶ συνηθεστάτης

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 60. Mansi IV, 1000. Schwartz I, I, 1, σ. 109.

2. Mansi IV, 1228—1229 Schwartz I, I, 1, σ. 8.

ἀληθῶς θαυμασμοῦ ἄξιον τὸ ὅτι οἱ λατῖνοι θεολόγοι, ὡς ὁ πολὺς L. Duchesne¹, λεπτολογοῦντες πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Πρωτείου ἐν ταῖς φράσεσι τῆς ἐπιστολῆς, παρενόησαν αὐτάς. Τὴν φράσιν τοῦ Κυρίλλου «*τὰ μακρὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἔθθη πείθουσιν ἀνακοινοῦσθαι τῇ σῇ ἀγιότητι*» ὁ Duchesne ἀπέδωκε διὰ τῆς φράσεως «*Les graves causes doivent toujours être soumises au Saint Siège*»! Προέκειται περὶ τελείας διαστροφῆς τῶν λεγομένων παρὰ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, ὅστις ἔχει ὑπ' ὄψει τὸ παλαιὸν ἐκκλησιαστικὸν ἔθος τῆς μεταξὺ τῶν προέδρων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἀνακοινώσεως τῶν σπουδαίων γεγονότων², ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν. Βραδύτερον ὁ Κύριλλος γράφων πρὸς τὸν Ρουφὸν Θεσσαλονίκης ἔξαρχον ὄντα τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ, ἐπομένως προϊστάμενον Ἐκκλησίας ἰδίᾳς, ἔλεγεν «*Ἀκόλουθον ἅπαντα τὰ ταῖς Ἐκκλησίαις χρήσιμα καὶ τ' ἀνακύπτοντα καθ' ἡμέραν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνακοινοῦσθαι τῇ σῇ δσιότητι*»³. Πολλῷ δὲ μᾶλλον τοιοῦτό τι ἠδύνατο νὰ γράψῃ ὁ Κύριλλος πρὸς τὸν Ἐπισκόπον τῆς «μεγάλης Ρώμης» Κελεστίνου. Κυρίως δὲ εἰπεῖν ὁ Κύριλλος ἀποτείνεται πρὸς τὸν Κελεστίνον ἐρωτηθεὶς μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ⁴. Πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἀντιοχείας ἔγραφεν «Ἐπειδὴ δὲ ἀνάγκη γραψάσης τῆς αὐτοῦ εὐλαβείας (=τοῦ Κελεστίνου) ἐκέισε, ταῦτα τὰ γεγονότα εἰπεῖν ἅπαντα, πέμψαι δὲ κτλ.»⁵. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρὸς Κελεστίνον ἐπιστολῇ ἀφηγεῖται τὰ κατὰ τὸν Νεστόριον καὶ λέγει ὅτι ἡβουλήθη μὲν διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως νὰ διακόψῃ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, ἀλλ' ἔγραψεν ἅπασι καὶ δῖς, ζητήσας ἵνα σώσῃ αὐτόν. Ἐκεῖνος δὲ ἀπήντησεν ἀγερῶχος, ἐπιτρέψας καὶ εἰς τὸν Λαοῦ θεὸν Μαρκιανουπόλεως δημοσίᾳ νὰ ἐκδηλοῖ βλασφημίας, καὶ ἐνῶ πανταχόθεν καὶ ἐκ τῆς «Ανατολῆς» καὶ ἐκ τῆς Μακεδονίας ἀκούονται διαμαρτυρίαι καὶ μεγάλη ἐκδηλοῦται θλίψις, ὁ Νεστόριος ὡς Ἐπίσκοπος τοῦ θρόνου τῆς βασιλευούσης πόλεως «ὀργύεται καὶ οἶεται τῇ δυναστείᾳ τοῦ θρόνου πᾶσιν ἐπιβουλεύων» φιλοφρονήσεως. Ὁ Ἰωάννης Ἀντιοχείας γράφων πρὸς τὸν Κύριλλον ἀποκαλεῖ αὐτὸν «δεσπότην» ἑαυτοῦ (Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 169) καὶ «κύριον» (Schwartz, I, I, 7, σ. 189. Πρβλ. Schwartz, I, I, 7, σ. 58), ὁ δὲ Κύριλλος ἀποκαλεῖ αὐτὸν «κύριον» (Αὐτόθι, σ. 173), ὡς καὶ τὸν Ἱεροσολύμων (Αὐτόθι, σ. 104), τὸν Δόμνον Ἀντιοχείας (Αὐτόθι, σ. 360) καὶ ἄλλους.

1. Histoire ancienne d' l' Eglise, t. II, σ. 335.

2. Caspar, ἐνθ. ἀν. σ. 394 σημ.

3. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 221.

4. Hefele-Leclercq Histoire des Conciles. II, σ. 256.

5. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 96.

ἵνα ἐπιβάλῃ τὸ ἑαυτοῦ φρόνημα. Τί οὖν ποιητέον, ἡρώτα ὁ ἁγ. Κύριλλος «εἰ γὰρ δυσφημεῖται Χριστός, πῶς ἡμεῖς σιωπήσωμεν»; Ἐσκέφθη καὶ πάλιν νὰ διακόψῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ προσέθετεν τοῦ πρότερον τῆς πρὸς αὐτὸν κοινωνίας ἐκβάλλομεν ἑαυτοὺς μετὰ παρησίας πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα διὸ δὴ χρὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν· καὶ πότερόν ποτε χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παρησίας, ὅτι τοιαῦτα φρονοῦντι καὶ διδάσκοντι οὐδεὶς κοινωνεῖ; Προέτρεπε δ' ἐν τέλει τὸν Κελεστίνον ὅπως γράψῃ τοῖς κορυφαίοις τῶν Ἐπισκόπων τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς «Ανατολῆς», ἥτοι τῆς Ἀνατολικῆς Διοικήσεως, «ἐπιθυμοῦσι γὰρ αὐτοῖς δώσωμεν ἀφορμὰς τοῦ πάντας μὲ ψυχῇ καὶ μὲ γνώμῃ στήναι καὶ ἐπαγωνίσασθαι τῇ δοθῇ πίστει πολεμουμένην»¹. Ὁ Ποσειδώνιος ἐκόμιζε πρὸς τὸν Κελεστίνον μετὰ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς τοῦ Κυρίλλου τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Νεστορίου, «Υπομνηστικόν», περιλαμβάνον τὰς θεμελιώδεις τούτου πλάνας καὶ διαφόρους πραγματείας, πάντα ἐν τῇ πρῶτῃ καὶ ἐν λατινικῇ μεταφράσει.

Κατὰ ταῦτα ὁ Κύριλλος εἶχε σκεφθεῖ ἵνα διακόψῃ τὴν πρὸς Νεστόριον ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν διὰ Συνοδικῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μὲν ἀνεκόπη ἀποστείλας αὐτῷ τὰς δύο ἐπιστολάς, ἅρα εἶχε δικαίωμα πρὸς τοῦτο καὶ πρὸ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ρώμης, νῦν δὲ αὖθις ὀριστικῶς σκεπτόμενος νὰ διακόψῃ τὴν κοινωνίαν, σκόπιμον ἔκρινεν ἵνα προκαλέσῃ καὶ τὴν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης συναίνεσιν. Ζητεῖ λοιπὸν παρὰ τούτου «τυπῶσαι τὸ δοκοῦν» ἐπὶ τῶν δύο τούτων: α) «Χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ»; β) «ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παρησίας ὅτι τοιαῦτα φρονοῦντι καὶ διδάσκοντι οὐδεὶς κοινωνεῖ»; Ζητεῖ δ' ἐπὶ πλέον ὁ Κύριλλος ὅπως ὁ Κελεστίνος ἀνακοινώσῃ «τὸν σκοπὸν» καὶ τοῖς λοιποῖς κορυφαίοις Ἐπισκόποις. Οὐχὶ δοθῶς χαρακτηρίζεται ὑπὸ τινων ὡς δέλεαρ ἢ μυνεία τῆς Μακεδονίας, ἥτις πνευματικῶς ὑπήγχετο ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, καὶ ὡς «ἐκκλησιᾶς» ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κυρίλλου. Γ' ἀνωτέρω εἰρημένα οὐδεμίαν καταλείπουσιν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὸν Ρώμη. Ἀπειτιάθη πρὸς αὐτὸν ἀπλῶς καὶ μόνον διότι ἦτο ἀνάγκη νὰ προεξασφαλίσῃ τὴν συμφωνίαν αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἀφρεσιάρχου. Ἠδύνατο ὁ Κύριλλος καὶ μόνος νὰ καταδικάσῃ

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 86—88, Mansi IV, 1012 Schwartz, I, I, 5, σ. 10.

2. Caspar σ. 394.

τέον, ἀλλὰ τοιαύτη μονομερὴς ἐνέργεια δὲν θὰ ἔχει τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἔσχεν ἡ κοινὴ ἐνέργεια τῶν κορυφαίων Ἐπισκόπων, ἡγουμένου τοῦ πρωτοκρόνου Ρώμης.

ΡΩΜΗΣ ΚΕΛΕΣΤΙΝΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ

Δὲν στηρίζονται δ' ἐπὶ τῶν κειμένων καὶ ἐπὶ τῶν παραματικῶν γεγονότων τὰ ἐν τῇ Ἑγκυκλίῳ «*Lux veritatis*» λεγόμενα, περ τῆς ὅλως ἐξαιρετικῆς ση-
μασίας τῆς ἐνεργείας τοῦ Κελεστίνου, «ἀμέσως συ-
γκάσαντος Σύνοδον» καὶ «μετὰ βιθεῖαν μελέτην τοῦ ζητήματος», «τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύ-
ματος» καὶ «δυνάμει τοῦ ἀνωτάτου καὶ ἀπολύτου κύρου» ἐπὶ σύμπαντος τοῦ ποιμνίου τοῦ Κυρίου ὁρί-
σαντος καὶ δικηκρούσαντος ἐπισήμως τὰ κατὰ τὸν Ἐπίσκοπον ΚΠόλεως καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ», καὶ περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Κελεστίνου καὶ τοῦ Κυρίλλου.

Ὁ Κελεστίνος ἐπὶ τοσοῦτον ἤδη χρόνον οὐδὲν ἐνηγόρησε κατὰ τοῦ Νεστορίου, μολὶς δὲ νῦν προκαλούμενος ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου κινεῖται κατ' αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἀπαντητικῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριλλον, ἥτις συνετάχθη μετὰ τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν τῆς συνελεύσεως ἐκεῖ Συνόδου¹, τῇ 11 Αὐγούστου 430, ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης ἐκφράζει, πρὸ παντός, τὴν με-
γάλην ἀνακούφισιν, ἣν ἡσθάνθη ἐκ τῶν διὰ τοῦ Δια-
κόνου Ποσειδωνίου ἀποσταλέντων αὐτῷ. Διότι μαν-
θάνων, λέγει ὁ Κελεστίνος, τὰ ὑπὸ τοῦ Νεστοροῦ δι-
αδιδόμενα, ἐβιασμένητο σκεπτιόμενος πῶς θὰ ἦτο
δυνατὸν τὸν ἐκ τῶν διεστραμμένων ὁμιλιῶν τοῦ Ἐ-
πισκόπου αὐτοῦ ταρασσόμενον λιὸν τῆς ΚΠόλεως
να ἐβοήθει ἵνα ἐμμένῃ ἐν τῇ πίστει. Μόλις ὅμως
ἀνέγνω τὰ παρα Κυρίλλου σιαλεντα, αἶνα ἦσαν
ἔτοιμα καὶ ἐν λατινικῇ μεταφράσει, παρουσιάσθη
αὐτῷ «ἐτοιμοτάτη θεραπεία τοῦ κακοῦ, ἐκεῖ ἣν
ὑπέδειξεν ὁ Κύριλλος. Ὅθεν ἐπαινεῖ ὁ Κελεστίνος
τὴν ὁρθὴν καὶ σικφὴ διδασκαλίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν
καὶ αὐτὸς ἦτο συμφωνος, καὶ ἐκθειάζει αὐτὸν ὡς
«*προνοητικώτατον τοῦ Κυρίου ἱερέα*», ὅστις ἀντε-
πεξήλθε κατὰ τῆς πλάνης μετὰ παρηγορίαν. Ἐξέ-
φραξε δὲ ὁ Κελεστίνος τὴν χαρὰν αὐτοῦ διότι τοι-
αύτην ὁ Κύριλλος ἔχει ἐργήγορσιν, ὥστε ὑπερέβη
ἡδὴ τὰ παραδείγματα τῶν προ αὐτοῦ ἀγωνισμένων
καὶ ἐκδικῶν γ. νομένων τοῦ ὁρθοδόξου δόγματος.
Περαιτέρω λέγει ὁ Κελεστίνος ὅτι δὲν ἔχει νὰ προσ-

θέσῃ τι εἰς τὴν λαμπρὰν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίλλου
δι' ἧς οὗτος ἀτεδείχθη τῆς πίστεως «*ἐκδικος ἰσχυρό-
τατος*» καὶ αὐτὴν ὠμίρωσεν ἐπὶ τοσοῦτο ὥστε νὰ
μὴ δύνανται αἱ καρδίαι τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων
πρὸς ἕτερον νὰ ἐλκυσθῶσι μέρος. Τοῦτο θεωρεῖ
«*μέγαν θρίαμβον τῆς πίστεως*» καὶ φρονεῖ ὅτι ὁ
Νεστόριος κατ' ἀνάγκην ἢ θὰ ἀσπασθῇ τὴν ἀλήθειαν
ἢ θ' ἀποκοπῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, ἀντιθέ-
τως δὲ δέον ν' ἀποκατασταθῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ οἱ
παρ' αὐτοῦ ἀποκοπέντες. Καὶ ἐκφράζει μὲν τὴν εὐ-
χὴν ὁ Κελεστίνος ὅπως ἔλθῃ εἰς συναίσθησιν ὁ Νε-
στόριος καὶ σωθῇ, ἀλλ' ἐνισχύων τὸν Ἀλεξανδρείας
Ἐπίσκοπον, διὰ τῆς αὐθεντίας τοῦ θρόνου αὐτοῦ,
ἀνατ. θησιν αὐτῷ, ὡς ἐπέχοντι καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ.
τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐξῆς ἀποφάσεως: ἡ ἐντὸς δέκα
ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς δι' ἐγγράφον ὁμο-
λογίας ὁ Νεστόριος θὰ καταπαύσῃ τὰ κακὰ κηρύγ-
ματα αὐτοῦ καὶ θὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι κατέχει τὴν αὐ-
τὴν πίστιν, ἣν κατεχουσιν καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώ-
μης καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἡ καθό-
λου ὁρθοδοξία, ἢ ἂν μὴ τοῦτο ποιήσῃ, προνοούμενος
περὶ τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως: ὁ Κύριλλος, θ' ἀνα-
κοινώσῃ αὐτῷ, παντὶ τρωπῷ, ὅτι ἀποκόπτεται τῆς
ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας. Ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς
ὁ Κελεστίνος ἐσημεῖον ὅτι ταῦτα ἀνεκοίνωσε καὶ
πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους Ἀντιοχείας Ἰωάννην, Ροῦ-
φον Θεσσαλονίκης, Ἰουβενάλιον Ἱεροσολύμων καὶ
Φλαβιανὸν Φιλίππων, καὶ αὐτὰς ὑποδείξεις τοῦ Κυ-
ρίλλου¹.

Τοιοῦτο ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὸ περιεχόμενον τῆς
πρὸς Κυρίλλον ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου, ὅστις οὐ-
δὲν ἔλεγον ἐπὶ ἑξῆς ἢ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ὁρ-
θὰς ὑποδείξεις τοῦ Κυρίλλου, ἀποφάνθεις ὅτι ἐν
ἐπιμένῃ ὁ Νεστόριος εἰς τὴν πλάνην αὐτοῦ, θὰ διε-
κόπτεται ἢ πρὸς αὐτὸν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία καὶ μὴ
ἀναλαβὼν ὁ ἴδιος τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ταύ-
της ἀνέστηκεν αὐτὴν εἰς τὸν Κύριλλον. Δύναται δὲ
ἐκαστος νὰ φαντασθῇ τί ἐσήμαινε τὸ νὰ ρυψή τις
κατὰ πρόσωπον τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πρωτεύουσας
πόλεως καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἑδρᾷ αὐτοῦ τὴν ποινὴν τῆς
ἀκοινωνησίας. Ἀλλ' ὁ Κύριλλος ἐμελλε νὰ προβῇ εἰς
τοῦτο, ἀφοῦ ἤδη ἐξηπάλη εἰς τὴν συμφωνίαν οὐ μό-
νον τοῦ πρωτοθρόνου Ἐπισκόπου Ρώμης, ἀλλὰ καὶ
τῶν κορυφαίων Ἐπισκόπων τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν,
πρὸς οὓς ἔγραψεν ὁ Κελεστίνος, ἀποστείλας καὶ ταύ-
τας τὰς ἐπιστολάς οὐχὶ ἀπ' εὐθείας, ἀλλὰ διὰ τοῦ
Κυρίλλου.

Ἐν τῇ πρὸς τὸν Νεστόριον ἐπιστολῇ ὁ Κελεστίνος

1. Περὶ τῆς Συνόδου ταύτης τῶν Ἐπισκόπων τῆς Δύ-
σεως δὲν εἶναι γνωστὰ λεπτομέρειαι. φαίνεται ὅτι ἀπλῶς
ἔγενετο δεκτὴ ἡ διδασκαλία τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, ἀπεδοκι-
μάσθησαν δὲ αἱ δοξαsaί τοῦ Νεστορίου, Πατρ. Migne
lat. 50, 461.

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 80 - 85. Mansi IV, 101.
Schwartz, I, I, 1 σ. 75.

νος ἔλεγεν ὅτι ἐβράδυνε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ, διότι παρίστατο ἀνάγκη νὰ μεταφρασθῶσιν αὐταὶ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ διὰ τῶν ἐπεσταλμένων παρὰ τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας ἐπληροφόρηθη τὴν πλάνην, εἰς ἣν περιέπεσαν ὁ Νεστόριος καὶ δι' ἣς «*τὸ σῆμα τοῦ παρθενικοῦ τόκου τιμωρεῖται*». Ἐκφράζει ὁ Κελεστίνος τὴν λύπην αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ Νεστόριος δὲν ἀπέδωκε τὴν προσήκουσαν προσοχὴν εἰς τὴν *πρώτην* καὶ τὴν *δεύτεραν* δι' ἐπιστολῶν ἐπιτίμῃσιν τοῦ Ἀλεξανδρείας *Τρίτην* ἐπιτίμῃσιν ἀπευθύνει αὐτῷ ὁ Κελεστίνος, τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, μεθ' ἣν θ' ἀποκαπῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἐὰν μὴ εὐθὺς διορθώσῃ τὰ κακῶς εἰρημένα. Μετὰ πολλὰς δὲ προτροπὰς ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν ἐξαγγέλλει ὁ Κελεστίνος πρὸς τὸν Νεστόριον τὴν περὶ ἐκβολῆς αὐτοῦ ἀπὸ πάσης κοινωνίας τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπόφασιν, ἐὰν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν διὰ φανεράς καὶ ἐγγράφου ὁμολογίας μὴ καταδικάσῃ τὴν πλάνην αὐτοῦ, καὶ ὅτι τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐμελλε νὰ ἐκτελέσῃ ὁ Ἀλεξανδρείας¹. Ταῦτα ἀνεκοίνου ὁ Κελεστίνος καὶ πρὸς τὸν λαὸν καὶ τὸν Κλῆρον τῆς ΚΠόλεως². Ἀξιοσημείωτον δὲ ὅτι ὁ Κελεστίνος τὴν ἀνωτέρω ἐνέργειαν αὐτοῦ θεωρεῖ ὡς συνέχειαν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Κυρίλλου. Τὴν ἐπιτίμῃσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Νεστόριον θεωρεῖ *τρίτην* μετὰ τὰς δύο τοῦ ἁγ. Κυρίλλου. Περὶ τῆς πλάνης τοῦ Νεστορίου ἐκφράζεται διὰ γενικῶν καὶ μᾶλλον ἀορίστων φράσεων, ἐν δὲ τῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ΚΠόλεως προδίδεται παρανοήσας μᾶλλον αὐτήν, («*τὴν γὰρ ἀνθρωπίνην καὶ τὴν θείαν φύσιν ἐν τῷ Χριστῷ ἀνακρίνει, νῦν μόνον ἀνθρώπον, νῦν αὐτῷ κοινωνίαν Θεοῦ, ὅσας καταξιοῖ, προσάπτων*»), διότι φαίνεται ὅτι ἀπὸ δογματικῆς ἐπόψεως ἦτο homo simplex. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀκριβὲς τὸ λεγόμενον ἐν τῇ Ἑγκυκλίῳ «*Lux veritatis*» ὅτι ὁ Κύριλλος ἦτο «*θαυμασίως σύμφωνος πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας*». Τὸ ἐναντίον εἶναι ἀκριβές, ὅτι δηλονότι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἀπεδέχθη τὴν διδασκαλίαν τοῦ Κυρίλλου.

Τοῦτον ὁ Κελεστίνος ἐν τῇ τελευταίᾳ τῶν ἀνωτέρω ἐπιστολῶν ἐπανειλημμένως καλεῖ «*ἅγιον*» καὶ «*συνεπισκόπον*» («*τοῦ ἁγίου καὶ θεοῦ ἑρασμίου τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συνεπισκόπου μου Κυρίλλου, «τῷ ἁγίῳ ἀδελφῷ μου Κυρίλλῳ*»). Ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως λέγει ὅτι «*τοῦτον ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἐν ᾧ μαρῶς ἐκαθίζετο, καθήρηκεν ἐνωθεῖσα*

τῶν καθολικῶν (= ὁρθοδόξων) ἱερέων (= ἐπισκόπων) ἀπόφασιν». Λέγει περὶ τοῦ Μ. Ἀθανασίου ὅτι «*καταδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν εἶρε «κοινωνία» ἀνέπαυσιν*» ἐν τῷ ἐπισκοπικῷ θρόνῳ Ρώμης, «*ἀφ' οὗ αἰεὶ τοῖς καθολικοῖς γεννᾶται βοήθεια*» καὶ ὅτι «*δυνάμει τῆς «αὐθεντίας» τοῦ θρόνου ἐκείνου ὥρισθη ὅπως οἱ κληρικοί, περὶ οὖν ἔγραψεν ὁ ἁγ. Κύριλλος ὅτι ὑπὸ τοῦ Νεστορίου ἐπεβλήθησαν ὑπὸ «κοινωνίας», θεωρῶνται ὡς διατελοῦντες ἐν ἐκκλησιαστικῇ κοινωνίᾳ. Ὁ Κελεστίνος ἔχει τὴν συναίσθησιν ὅτι εἶναι πρωτόθρονος καὶ ὡς τοιοῦτος ἀποφαίνεται περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Νεστορίου ἐπὶ τῇ βύσει τῶν ὑποδειχθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου. Δὲν θεωρεῖ ὅμως ἐκτενὲς μόνον θεματοφύλακα τῆς πίστεως καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῇ πρὸς Νεστόριον καὶ ἐν τῇ πρὸς τὸν Κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ΚΠόλεως ἐπιστολῇ ὡς ἐξῆς διατυπῶι τὴν περὶ Νεστορίου ἀπόφασιν «*Φανερῶς τοίνυν ἴσθι, ταύτην ἡμῶν εἶναι τὴν ἀπόφασιν ὡς ἐὰν μὴ περὶ τοῦ Θεοῦ τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν ταῦτα χωρίζῃς, ἅπερ καὶ ἡ Ρωμαίων καὶ ἡ Ἀλεξανδρέων καὶ πάντα ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία κατέχει, ὡς καὶ ἡ ἁγία ἡ κατὰ τὴν μεγάλην ΚΠολιν Ἐκκλησία ἕως σοῦ κάλλιπτα κατέσχε καὶ ταύτην τὴν ἀπιστον κοινότητα, ἥτις ἐπιχειρεῖ χωρίζειν ἅπερ συνάπτει ἡ ἁγία Γραφή, ἐντὸς δεκάτης ἡμέρας ἀριθμουμένης ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης τῆς ἐπουρήσεως φανερά καὶ ἐγγράφῳ ὁμολογίᾳ ἀθετήσης, ἀπὸ πάσης κοινωνίας καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐκβέβλησαι*».*

Ὁ Κύριλλος εἶχεν ὅτι ἐξήτησε, μόλις δὲ λαβὼν διὰ τοῦ Ἰουδαίου τ' ἀπὸ Ρώμης γράμματα ἔσπευσε ν' ἀποστείλῃ πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἀντιοχείας, τὸν Ἰουβενάλιον Ἱεροσολύμων, τὸν Ροῦφον Θεσσαλονίκης καὶ τὸν Φλαβιανὸν Φιλίππων, συνοδεύσας αὐτὰ καὶ δι' ἰδίων γραμμάτων. Κατορθώσας νὰ προκαλέσῃ τὴν ἡν προδύκαλεσεν ἀπόφασιν κατὰ τοῦ αἵρεσιάρχου Νεστορίου περὶ διακοπῆς πάσης μετ' αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καθίστα δυσχερὴ τὴν θέσιν παντὸς ὅστις δὲν θὰ συμφωνῇ πρὸς τοιαύτην ἀπόφασιν, διότι ὁ μὴ συμφωνῶν κατ' ἀνάγκην θὰ διέκοπτε τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους οὐ μόνον τῆς Ἀύσεως ἀλλὰ καὶ τῆς Μακεδονίας, διότι οἱ τοὶ διατελοῦντες ὑπὸ τὴν πνευματικὴν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἐποπτείαν ἦσαν συνήθως σύμφωνοι μετ' αὐτοῦ. Οὕτω δὲ ὁ Κύριλλος ἔθετε πρὸ σοβαροῦ διλήμματος, ἰδίως τὸν Ἰωάννην Ἀντιοχείας. Εἶναι ἀνάγκη, ἔγραφε πρὸς αὐτόν, νὰ συμ-

1. Mansi IV, 1025. Schwartz, I, I, σ. 77 ἔξ.

2. Mansi IV, 1036. Schwartz, I, I, σ. 83.

1. Mansi IV, 1036. Schwartz, I, I, σ. 83, 89, 90. Μικρὰς τινας διαφορὰς ἔχει ἡ διατύπωσις τῆς ἀποφάσεως ἐν τῇ πρὸς τὸν Κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ἐπιστολῇ.

φωνήσαντι πάντες οἱ ἀντεχόμενοι «τῆς πρὸς ἅπασαν τὴν Δύσιν κοινωνίας». Ἡμεῖς, προσέθετε, θ' ἀκολουθήσωμεν τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν φοβούμενοι μήπως ἀπολειψώμεν τῆς πρὸς αὐτοὺς τοσοῦτους ὄντας (ἐννοεῖται πολυπληθεῖς) κοινωνίας οἷχι δι' ἄλλα πρὸς ἀντιπαρήσαντας πράγματι οὐδὲ ἐπὶ μικροῖς πεποιθμένους «τὴν κρίσιν καὶ κίνησιν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τῆς πίστεως, καὶ τῶν πανταχοῦ κεινημένων ἐκκλησιῶν καὶ τῆς οἰκοδομῆς τῶν λαῶν». Ὁρθῶς ἐπελόγησεν ὁ ἁγ. Κύριλλος ὅτι οὐδεὶς θὰ ἐπεθύμει καὶ διακοπῇ τὴν πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Δύσεως καὶ τῆς Μακεδονίας κοινωνίαν, ἐπ' ὅσον ἡ κατὰ τοῦ Νεστόριου ἀπόφασις ἐγένετο πρὸς προσάσπισιν τῆς πίστεως, τῆς εἰρηνεύσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ἐποικοδομῆς τῶν λαῶν. Σημειούσθω δὲ ὅτι ὁ ἁγ. Κύριλλος δηλοῖ ὅτι ἔμελλε ν' ἀκολουθήσῃ τῇ ἀποφάσει τῆς Ρωμαϊκῆς Συνόδου οὐχὶ διὰ τὸ κῆρος τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἀλλὰ διὰ τὸ πλῆθος τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς ἀντεπροσώπευον ὁ Κελεστίνος καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Ρώμης, τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως, καίτοι οὐδαμῶς συμπεριελαμβάνοντο ἐν αὐταῖς οὔτε ἡ Ἐκκλησία Καρχηδόνας, ἣς ὁ Ἐπίσκοπος Καπρέολος ἀπέστειλεν εἰς τὴν μετὰ μικρὸν συγκληθεῖσαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἴδιον ἀντιπρόσωπον. Οὕτω δὲ ὁ προνοητικώτατος καὶ διορατικώτατος Πάπας Ἀλεξανδρείας ἔμελλε νὰ ἐμφανίσῃ σύμφωνον ἅπασαν τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ Νεστόριον. Τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ μαρτυρεῖ ἡ σπουδὴ μεθ' ἣς ὁ Ἰωάννης Ἀντιοχείας ἔγραψε πρὸς τὸν Νεστόριον συστήσας εἰς αὐτὸν τὴν ὁμολογίαν τοῦ ὄρου «Θεοτόκος»¹. Εἰς τὸν Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιον συνέστησεν ὁ Κύριλλος ὅπως γράψῃ καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἐν τέλει καὶ προτρέψῃ αὐτοὺς «μὴ προτιμῆσαι τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας ἀνθρώπον, τὸν Νεστόριον»². Πάντως ὁ Ἰουβενάλιος συνενοηφώθη πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Κυρίλλου, ὅστις δὲν ἔπαυεν ἐλπίζων ὅτι ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης πίστεως ἠδύνατο νὰ συνέλθῃ ὁ Νεστόριος. Ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἰουβενάλιον ἐπιστολῇ ἐτόνιζεν ὁ Κύριλλος ὅτι μόνος αὐτὸς προσπαθῆσας νὰ μεταπείσῃ τὸν Νεστόριον οὐδὲν ὤνησεν, ἀλλ' ἠλπίζεν ὅτι ἠδύνατο νῦν νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῶν κοινῶν προσπαθειῶν. Καὶ ἂν μὲν ἐπεΐθετο ὁ Νεστόριος θὰ ἐσώζετο, ἄλλως ἔμελλε

νὰ δρέψῃ τῶν οἰκείων πόνων τοὺς μαρπούς, ἐπέλεγεν ὁ Κύριλλος.

Οὗτος δὲ δὲν διεβίβασε πρὸς τὸν Νεστόριον ἀπλῶς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κελεστίνου, ἣς μεγάλη ἔλλειψις ἦτο ὅτι δὲν περιεῖχεν ἐκθεσὶν τῆς διδασκαλίας, τῆς διαστρεφόμενης ἐκ τοῦ Νεστόριου, ἀλλὰ Σύνοδον συγκροτήσας, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ 430, ἐξέδωκεν ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ τῆς Συνόδου τὴν περὶ αὐτοῦ ἐκτίτην πρὸς Νεστόριον ἐπιστολὴν, τὴν ἀρχομένην διὰ τῶν λέξεων «Τοῦ Σωτήρος», δι' ἣς συνώδευσεν τὴν τοῦ Κελεστίνου πρὸς τὸν αὐτὸν ἐπιστολὴν. Ἡ ἐπιστολὴ «Τοῦ Σωτήρος» ἀποτελεῖ λεπτομερῆ ἐκθεσὶν τῆς χριστολογικῆς διδασκαλίας, ἀπολήγει δὲ εἰς «ιβ' κεφάλαια» περιέχοντα συντόμους δογματικὰς ἀποτάσεις μετ' ἀναθεματισμῶν. Ταῦτα ἔδει ν' ἀποδεχθῇ ὁ Νεστόριος «καὶ ἐγγράφως καὶ ἐνωμότως». Εἶναι προφανές ὅτι ὁ ἁγ. Κύριλλος, ἔχων τὴν πρωτοβουλίαν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ καὶ μὴ ἐνεργῶν ὡς ἀπλοῦς ἐντολοδόχος τοῦ Κελεστίνου, δὲν ἠρκέσθη εἰς τὰς ἀορίστους ἐκφράσεις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου, οὐδ' εἰς τὴν ἀπλὴν ἐγγραφὴν ὁμολογίαν, ἀλλ' ἀξιοῖ ἐγγραφὴν καὶ ἐνορκίαν ὁμολογίαν, τὴν παραδοχὴν ὠρισμένης διδασκαλίας καὶ τὴν καταδίκην ὠρισμένων πλανῶν. Ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν λατίνων θεολόγων, καθ' ὃν ὁ Κελεστίνος ἀνέθετο τῷ Κυρίλλῳ τὴν γραπτὴν διατύπωσιν τῆς δηλώσεως, ἦν ἔμελλε νὰ ὑποβάλλῃ ὁ Νεστόριος, βεβαίως δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῶν κειμένων³. Ὁ Κύριλλος διετύπωσεν ἰδίας ἀξιώσεις, ὁ δὲ Νεστόριος ὥφειλε νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀξιώσεις ταύτας «δίχα δόλου παντός». Ὁ Κύριλλος δὲν λέγει πρὸς τὸν Νεστόριον ὅτι διαβιβάζει πρὸς αὐτὸν ἀπόφασιν τοῦ ἀνώτατον ἔχοντος κῆρος ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ καὶ μόνου δυναμένου νὰ λύῃ τοιαῦτα ζητήματα, ἀλλὰ τὴν διαβίβασιν ταύτην θεωρεῖ συνέχειαν τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ ἐνισχυομένην ἀπὸ Ρώμης. Οὐδὲ καὶ διαβιβάζει ἀπόφασιν μονοπροσώπως, παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου Κελεστίνου ληφθεῖσαν, ἀλλὰ γράφει ἐξ ὀνόματος τῆς αὐτοῦ Συνόδου μετ' ἀξιοθαυμάστου παρηρησίας πρὸς τὸν Νεστόριον: «Ἰδοὺ τοίνυν ἅμα τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ, τῇ κατὰ τὴν μεγάλην Ρώμην συνελεγεμένη, προεδρεύοντος τοῦ ὁσιωτάτου καὶ θεοσεβεστάτου ἀδελφοῦ καὶ σειλετουργοῦ ἡμῶν Κελεστίνου τοῦ ἐπισκόπου καὶ τρίτῳ σοι τούτῳ διαμαρτυρούμεθα γράμματι, συμβουλεύοντες ἀποσχέσθαι μὲν τῶν οὕτω σκαιῶν καὶ διαστραμμένων δογμάτων, ἃ καὶ φρονεῖς καὶ διδάσκεις,

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 96. Mansi IV, 1051. Schwartz I, 1, σ. 92.

2. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 93-96. Mansi, IV, 1052 ἐξ. Schwartz, I, 1, σ. 90-92.

3. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 103-105. Mansi IV, 1057. Schwartz, I, 1, σ. 96-98.

1. Παρβλ. Duchesne, ἐνθ' ἀν. III, 336. Batiffol, ἐνθ' ἀν. σ. 354.

2. A. d' A l e s, Le dogme d' Ephèse, σ. 120.

ἀνθελέσθαι δὲ τὴν ὁρθὴν πίστιν... Καὶ εἰ μὴ τοῦτο δρᾶσαι ἐν τῇ εὐλάβειᾳ, κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν προθεσμίαν ἐν τοῖς γράμμασι τοῦ μνημονευθέντος ὁσιωτάτου καὶ θεοσεβεστάτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν τοῦ τῆς Ρωμαίων ἐπισκόπου Κελεστίνου, γίνωσκεσαν οὐδένα κληρὸν ἔχοντα μετ' ἡμῶν, οὐδὲ τόπον ἢ λόγον ἐν τοῖς ἱερεῦσι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπισκόποις. Εἰπὼν δὲ περαιτέρω, ἐκτὸς ἄλλων, ὅτι ἔδει ἐγγράφως καὶ ἐνωμότως ὁ Νεστόριος νὰ ὁμολογήσῃ μὲν τὴν ὁρθὴν πίστιν, ν' ἀναθεματίσῃ δὲ τὰ «μιαρὰ καὶ βέβηλα» δόγματα αὐτοῦ, προσέθηκεν «Συνέθεντο δὲ καὶ ἡ κατὰ τὴν Ρώμην ἁγία Σύνοδος καὶ ἡμεῖς ἅπαντες, ὡς ὁρθῶς ἐχρήσασιν καὶ ἀνεπιλήττως ταῖς γοσφρίσαις ἐπιστολαῖς πρὸς τὴν σὴν εὐλάβειαν παρὰ τῆς Ἀλεξανδρείας Ἐκκλησίας. Ὑπετάξαμεν δὲ τούτοις ἡμῶν τῶν γράμμασιν ἃ τε δεῖ φρονεῖν καὶ διδάσκειν καὶ ὧν ἀπέχσθαι προσήκει. Αὕτη γὰρ τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἡ πίστις, ἣ συναρτῶσιν ἄπαντες, οἵ τε κατὰ τὴν Ἐσπέραν καὶ τὴν Ἑσπέραν ὁρθόδοξοι ἐπίσκοποι»¹. Ἀλλὰς λέξεσιν ὁ ἁγ. Κύριλλος, αὐτοτελῶς ἐνεργῶν, δηλοῖ ὅτι αἱ δύο προηγηθεῖσαι ἐπιστολαὶ αὐτοῦ πρὸς Νεστόριον «Ἄνδρες ἀιδέσιμοι καὶ Καταγάλταροῦσι» ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τῶν Συνόδων Ρώμης καὶ Ἀλεξανδρείας, ἀλλ' ἐν τῇ τρίτῃ ταύτῃ τῇ καὶ Συνοδικῇ ἐπιστολῇ «Τοῦ Σωτήρος» προσέθηκε λεπτομερέστερον τί ἔδει ὁ Νεστόριος ἵνα φρονῇ καὶ διδάσκῃ καὶ τί ν' ἀποφεύγῃ.

Εἶναι λοιπὸν προφανέστατον ὅτι ὁ ἁγ. Κύριλλος δὲν ἦτο ἀπλῶς ἐντολοδόχος τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, ἀλλ' ὁ ἴδιος διετύπωσε τὴν διδασκαλίαν, ἣν καὶ ἡ Σύνοδος Ρώμης εἶχε παραδεχθεῖ. Ἐὰν δὲ ὡς λέγεται ἐν τῇ Ἑγκυκλίῳ «Lux veritatis», ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης κατεῖχε τότε τὸ ἀνώτατον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κῆρος ὁ Κύριλλος εἶχε σπουδαιότητα ἀφορμὰς ἵνα δηλώσῃ αὐτὸ Ἀποδίδει ὁμοῦς τὸ αὐτὸ κῆρος εἰς τὰς Συνόδους τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τονίζει ὅτι πάντες οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς ἦσαν σύμφωνοι πρὸς τὴν διατυπωθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου διδασκαλίαν. Καὶ πρὸς τοὺς μοναχὺς τῆς ΚΠόλεως γράφων ὁ ἁγ. Κύριλλος ἔλεγεν ὅτι ἐπειδὴ ὁ Νεστόριος ἐπέμενε εἰς τὰς πλάνης αὐτοῦ «τρίτῳ γράμματι, τοῦτ' ἐστὶν, ὡς περὶ φθόνου παρὰ τὴν ἡμῶν καὶ τοῦ ὁσιωτάτου καὶ θεοσεβεστάτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Κελεστίνου τοῦ τῆς μεγάλης Ρώμης ἐπισκόπου»². Συνε-

χίζει λοιπὸν τὴν ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως Νεστοριανικῆς πλάνης ἐνέργειαν αὐτοῦ, μετὰ τὴν διαφοράν ὅτι τὸ τρίτον ἀπευθύνεται πρὸς Νεστόριον οὐχὶ μόνον ἐξ ὀνόματος ἑαυτοῦ καὶ τοῦ Συνόδου Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὀνόματος Συνόδου Ρώμης καὶ τοῦ προεδρεύσαντος αὐτῆς ἐπισκόπου Κελεστίνου, προβάλλει δὲ διδασκαλίαν, πρὸς ἣν ἦσαν σύμφωνοι πάντες οἱ ὁρθόδοξοι Ἐπίσκοποι Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς. Τὸν Κελεστίνον ἐμφανίζει ὡς Ἐπίσκοπον «τῆς μεγάλης Ρώμης», χωρὶς νὰ κρίνῃ αὐτὸν τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων καὶ χωρὶς δηλοῖ ὅτι μόνος αὐτὸς αὐθεντικῶς καὶ ἀλανθᾶτως ἐδικαιούτο νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ ζητήματος, ἐνῷ πραγματικῶς ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης κατεῖχε τὴν ἡν ἀπὸ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου «Lux veritatis» ἐν καθόλου Ἐκκλησίᾳ θέσιν, κατ' ἀνάγκην ἐμελλε δηλώσῃ αὐτὴν ὁ Κύριλλος.

ΣΥΓΚΛΗΣΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Τῇ 30 Νοεμβρίου 430 ἀφίκετο εἰς ΚΠολιν ἡ ἐπιστολὴ ἀποστολῇ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Ἐπισκόπων Θεοπέυπτου, Δανιήλ, Κομασίου (Μακαρίου) καὶ Ποτάμνου, ἧτις μεταβάτη εἰς τὴν πόλιν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ἐνθα εὑρίσκετο ὁ Νεστόριος, ἐπέδωκεν αὐτῷ τὰ παρὰ τοῦ Κυρίλλου γράμματα ὧν τὸ περιεχόμενον ἡδύνατο νὰ εἰκάσῃ, διότι ἐν τῇ μεταξὺ χρόνῳ καὶ ἀλλαγῇ καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάννου Ἀντιοχείας ἔμαθε τὰς ἐνεργείας τοῦ «Αἰγυπτίου», ὡς ἀπεκάλεσε τὸν Κύριλλον, καὶ τὴν ληφθεῖσαν καθ' ἑαυτοῦ ἀπόφασιν.

Ταύτην περιεφρόνησεν ὁ Νεστόριος, φροντίσας ὁμοῦς ἀμέσως ν' ἀποστείλῃ ἀντίγραφον τῶν «ιβ' κεφαλαίων» τοῦ Κυρίλλου εἰς Ἀντιόχειαν καὶ ὁρθῶς ὑπολογίσας τὴν ἐξ αὐτῶν δυσάρεστον ἐντύπωσιν ἕνεκα τῆς ξενιζούσης δογματικῆς φρασσεολογίας. Ὅμως δὲ οἱ τῆς Ἀνατολικῆς Διοικήσεως Ἐπίσκοποι ὑπὸ τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην, διατέθησαν δυσμενῶς κατὰ τῶν «ιβ' κεφαλαίων», τὴν δυσμένειαν δὲ ταύτην ὠφελήθη ὁ Νεστόριος ὑπὲρ ἑαυτοῦ, διότι κατὰ τὴν εἰς ΚΠολιν ἀφίξιν τῆς ἐκ τεσσάρων Ἐπισκόπων ἀποστολῆς τοῦ Κυρίλλου, ἡ τὸν σκοπὸν πάντως ἐκείνην ἔκρινεν ἀπὸ τῆς κατ' αὐτοῦ ἀποφάσεως ἐν Ρώμῃ εἶχον παρῆλθαι τρεῖς καὶ πλέον μὴν ἐπέσπευσεν τὴν καὶ παρ' ἄλλων ζητούμενην σύγκλησιν Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Βεβαίως, ἂν ἐπιστεύετο ὡς λέγεται ἐν τῇ Ἑγκυκλίῳ «Lux veritatis», ὅτι ὁ Νεστόριος μόνος ἔδει νὰ κρίνῃ τὸ ζήτημα καὶ ν' ἀποφασίσῃ ἀλανθᾶτως, θὰ ἦτο ἀνεξήγητος ἡ καταφύγησις τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ καὶ ἡ ἀνεπισημασμένη συγκαταθέσεως αὐτοῦ σύγκλησι, Οἰκουμενικῆς Συνό-

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 108, 109. Mansi, IV, 1968. Schwartz, I, I, 1, σ. 33.

2. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 127.

πρὸς ἐξέτασιν τοῦ αὐτοῦ ζητήματος. Ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ προστίγονται διαφορὰ ἐπιχειρήματα κατὰ τοῦ πειλογομένου τούτου, ἀλλ' ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Συνόδου καὶ ἐκ τῶν σχετικῶν καίμων ἀποδεικνύεται ἔντελως ἀβάσιμα τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα.

Καὶ δὲ ἐν τῷ ἀπὸ 19 Νομβρίου 430 ἐκδοθέντι Δ. κρημνισμῷ Βασιλέων, δι' οὗ συνεκαλεῖτο ἐν Ἐφέσῳ ἡ Οὐνοκρατική Σύνοδος, διὰ τὴν 7ην Ἰουνίου τοῦ 431, οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐγένετο ἐξαιρετική μναία τοῦ ἱεροσκόπου τῆς Ρώμης. Ἐκαλεῖτο καὶ οὗτος εἰς τὴν Σύνοδον, ὡς ἐπαίλουτο οἱ λοιποὶ Ἐπίσκοποι· εἰς τὴν ἁγίαν ἀνέστητο τὸ προκληθὲν ζήτημα οἱ Βασιλεῖς, καὶ ἐργαζομένους ἰδιαίτερος πρὸς τὸν Κύριλλον ἐμείψαντο γὰρ οὐκ ἀνεξόμιστα ἀνεξετάστους εἶναι τοὺς λόγους, ὡς κατὰς προκαθίσθαι δεῖ τοὺς τῆς ἀπαντήσεως προσετώτας ἱεροσώτηρας¹. Τῇ 15 Μαΐου 431 ἀπαντήσας εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Βασιλέως ὁ Κελεστίνος παρεσιώπα ἐντελῶς τὴν προηγηθεῖσαν κατὰ Νεστορίου ἀπόφασιν, ἔλεγε δὲ ὅτι μὴ δυνάμενος νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν Σύνοδον ὥρισεν ἀντιπροσώπους καὶ παρεκάλει νὰ μὴ ἐπιτραπῇ ἡ παρίστασις νεωτερισμοῦ τινος εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ διαταραχὴ ταύτης. Οὐδὲν ἀπολύτως λέγει περὶ εἰλημμένης κατὰ τοῦ Νεστορίου καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Ὅκτω ἡμέρας πρότερον ἀπαντήσας καὶ εἰς ἐπιστολὴν τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, ἧς δυστυχῶς δὲν σώζεται, ἀλλ' ἥς τὸ περιεχόμενον καθίσταται γνωστὸν ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Κελεστίνου, οὕτως ἐφάνη μᾶλλον ἡπιώτερος πρὸς τὸν Νεστορίον καὶ συνίστα εἰς τὸν Κύριλλον ὅπως μετὰ τῆς Συνόδου πράξῃ πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εἰρηνεύσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅπως κερδίσῃ μᾶλλον τὸν Νεστορίον. Ἐὰν οὗτος δὲν ὑπακούσῃ, θὰ συγκομίσῃ ὅ,τι ἔσπειρε τῇ βοηθείᾳ τοῦ δαίμονος. Ἀλλὰς λέξεσιν ὁ Κελεστίνος δὲν ἐθεώρει λελυμένον τὸ ζήτημα τοῦ Νεστορίου, ἀλλ' ἀνέμενε τὴν λύσιν αὐτοῦ ἐκ τῆς Συνόδου, ἐπομένως δὲν ἐπίστευεν ὁ ἴδιος εἰς ἀπόλυτόν τι κύρος ἑαυτοῦ ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ. Εἰς τοὺς ὁρισθέντας ὑπ' αὐτοῦ ἀντιπροσώπους, τοὺς Ἐπισκόπους Ἀρχαδίον καὶ Προτέκτον, ὁρισθέντας κυρίως ὅπως ἀντιπροσωπεύσωσι τὴν Σύνοδον τῆς Ρώμης, καὶ πρὸς τὸν κυρίως ἀντιπρόσωπον ἑαυτοῦ Πρε-

σβότερον Φίλιππον ἔδωκεν ἐνταλὴν ν' ἀποφάσῃ μὲν τὰς συζητήσεις, νὰ τηρήσῃ δὲ τὸ κύρος τῆς ἀποστολικῆς ἑδρας καὶ ν' ἀκολουθῶσιν ἐν παντί τὸν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας.

Καὶ αἱ ὁδηγίαι αὗται δὲν παρουσιάζονται ὡς ἐξαιρετικαί. Οἱ ἐκ Ρώμης ἀντιπρόσωποι δὲν ἠδύναντο νὰ οὐρανοδυσχεύσωσιν ἐπιτιμώμενοι εἰς δογματικὰς συζητήσεις καὶ ταχὲν ἀποφαινόμενοι ὅπως τοῦ Νεστορίου ὁφείλον νὰ καταδικάσωσι αὐτόν. φρονούντων οὕτως ἐφάνη καὶ αὐτὰ ἔχουσα ὑπ' ὄψει ἡ ἐν Ρώμῃ Σύνοδος ἀπεφάνθη κατ' αὐτοῦ. Δὲν ἔπραξε γ' ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τῶν βάσεων τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς κατὰ τοῦ Νεστορίου. Ἡ ὁδηγία ὅπως ἐν παντί ἀκολουθῶσι τὸν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας μεταβαίνοντες ἐν ἀνάγκῃ μετ' αὐτοῦ καὶ μέχρι ΚΠόλεως εἶναι χαρακτηριστικωτάτη. Εἶνε προφανές ὅτι ὁ Κελεστίνος ἤξιωσε νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει τῆς Συνόδου ἡ καταδικὴ τοῦ Νεστορίου, οὐχὶ διότι μόνος αὐτὸς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ κρίνῃ αὐτόν, ἀλλὰ διότι ἐπίστευεν ὅτι αὐτὸς καὶ ὁ Κύριλλος εὕρισκοντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς παραδεδομένης πίστεως καὶ ἦτο πεπεισμένος περὶ τῆς πλάνης τοῦ Νεστορίου. Τούτου ἕνεκα, ὡς ὀρθῶς παρατηρήθη, οἱ τοῦ Κελεστίνου ἀντιπρόσωποι διετάχθησαν νὰ συνεργάζωνται μετὰ τοῦ Κυρίλλου καὶ νὰ μεριμνήσωσιν ὅπως διατηρήσωσι τὸ κύρος τῆς ἀποστολικῆς ἑδρας προκειμένου περὶ τῆς παραδεδομένης διδασκαλίας. Διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτῶν εἰς τὴν Σύνοδον ἐξήτησαν νὰ ἐξακριβώσωσιν ἐὰν ἡ ληφθεῖσα κατὰ Νεστορίον ἀπόφασιν συνῇ τῇ ἀρχαίᾳ καθολικῇ πίστει².

Εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτοῦ ὁ Κελεστίνος ἔδωκε διὰ τὴν Σύνοδον ἐπιστολὴν χρονολογουμένην ἀπὸ 8 Μαΐου 431. Ἐν αὐτῇ δὲν ἔλεγεν, ὡς ἀναγράφεται ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι «ἔδει νὰ θεωρήσωσι καθήκον αὐτῶν ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν εἰλημμένην ἤδη ἐν Ρώμῃ κατὰ Νεστορίου ἀπόφασιν», ἀλλὰ τοῦναντίον ἐξήρτη τὸ κύρος τῶν Ἐπισκόπων, ὡς διαδόχων τῶν Ἀποστόλων, συνηθροισμένων ἐκεῖ ὅπου ἐδίδαξεν ὁ Ἀπ. Παῦλος καὶ παρὰ τὸν τάφον τοῦ Ἀπ. Ἰωάννου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ Κελεστίνος εἶχεν ἰδιαίτερας ἀφορμὰς ἵνα ἐξάγῃ τὸ ἑαυτοῦ ἀνώτατον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κύρος ἐὰν τοιοῦτό τι τότε ἐπιστεύετο. Ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτο λέγει. Ὁ Κελεστίνος δὲν θεωρεῖ ἑαυτὸν μόνον διδάσκον τῶν Ἀποστόλων καὶ ἀσφαλῶς ἀναμένει ὅτι ἡ μεγάλη ἐν Ἐφέσῳ συνέλευσις τῶν Ἐπισκόπων θὰ τύχῃ τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Φρονεῖ

1. Joseph Langen, Geschichte der römischen Kirche bis zum Pontificate Leos I. Quellenmässig dargestellt, Bonn 1881, σ. 824. Ὅρθως παρατηρεῖ ὁ Langen ὅτι οἱ Βασιλεῖς συνεκάλεσαν τὴν Σύνοδον χωρὶς νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψει τὴν κατὰ Νεστορίου ἀπόφασιν τοῦ Κελεστίνου καὶ ἀνευ τῆς συμμετοχῆς τούτου. Πρβλ. Caspar ἐνθ' ἄνωγ. σ. 407. 408.

2. Mansi IV, 1112.

1. Mansi, IV, 556.

2. Langen, ἐνθ' ἄν. σ. 824.

ὅτι ἡ Σύνοδος θὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὴν ληφθεῖσαν κατὰ Νεστορίου ἀπόφασιν διότι αὕτη εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν παραδεδομένην πίστιν¹. Ὁ ἰσχυρισμός, καθ' ὃν συνήλθεν ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀπλῶς καὶ μόνον ὅπως ἐπαναλάβῃ τὴν ληφθεῖσαν ἤδη ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης ἀπόφασιν κατὰ Νεστορίου, δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῶν πραγμάτων.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἦρξατο, ὑπὸ τὰς γνωστάς δυσκόλους περιστάσεις, τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, οὐχὶ τῇ 7 ἀλλὰ τῇ 22 Ἰουνίου, διότι ἐβράδυναν ἵνα προσέλθωσι καὶ οἱ «Ἀνατολικοὶ» ὑπὸ τὸ Ἰωάννην Ἀντιοχείας Ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἐκ Ρώμης ἀντιπρόσωποι Προήδρευσε τῆς Συνόδου ὁ Κύριλλος, Ἰδίῳ ἀξιώματι καὶ ἄνευ ἐδικτῆς ἐντολῆς τινος, ἐλέχων καὶ τὸν τόπον τοῦ Κελεστίνου, οὐδεὶς δὲ εἶπεν ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀρχίσῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἡ Σύνοδος ἐν ἀπουσίᾳ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ρώμης, ἀλλὰ καὶ προσελθόντων αὐτῶν βραδύτερον ὁ Κύριλλος ἐξηκολούθησεν ἐπέχων καὶ τὸν τόπον τοῦ Κελεστίνου. Δὲν παρίστατο ἐν τῇ Συνόδῳ ὡς ἀπλῶς ἐπέχων τὸν τόπον τοῦ Κελεστίνου, ἀλλ' ὡς ἐπέχων καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἄλλοι Ἐπίσκοποι ἐπεῖχον τὸν τόπον ἀπόντων Ἐπισκόπων, ὡς λ. χ. ὁ Φλαβιανὸς Φιλίππων τοῦ Ρούφου Θεσσαλονίκης, ὅθεν δὲν εἶναι ἀκριβὴς ὁ ἰσχυρισμός τῶν λατίνων θεολόγων ὅτι ὁ Κύριλλος προήδρευεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Κελεστίνου καὶ ὡς ἐντολοδόχος αὐτοῦ². Καλυμμένου τοῦ Κυρίλλου προήδρευσεν ὁ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος, οὐχὶ δὲ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κελεστίνου, χωρὶς βεβαίως νὰ ἔχῃ ἐντολὴν τινα παρὰ τούτου. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κελεστίνου ὑπῆρξαν μέλη τῆς Συνόδου καὶ εἰς αὐτὴν ὑπέκειντο. Ὁ Κύριλλος μετ' ἀξιοθαυμάστου φρονήσεως ἀλλὰ καὶ τόλμης διεξάνων τὸ ἔργον τῆς Συνόδου, ἣς ἐκυριάρχησεν ἡ ἐπιβλητικὴ αὐτοῦ φυσιογνωμία, εἶχεν ἀνάγκην νὰ δείξῃ ὅτι πρὸς τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἦτο σύμφωνος καὶ ὁ πρωτόθρονος Ρώμης, ὅθεν ἐν τῇ πρώτῃ συνεδρίᾳ τῆς Συνόδου ἀνεγνώσθη καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κελεστίνου πρὸς τὸν Κύριλλον, ἐκτὸς τῶν τριῶν ἐπιστολῶν τούτου πρὸς Νεστόριον, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀπουσιάζοντος Ἐπισκόπου Καρχηδόνης Καπρεόλου, ἣς τὸ πρὶν ἐπιβεβαιώσας ἐπευφήμησεν ἡ Σύνοδος. Αὕτη δὲ τρίς κατέλασα καὶ μὴ προσελθόντα τὸν Νεστόριον, προέβη εἰς καθαιρέσιν αὐτοῦ, τὴν ἀπόφασιν

αὐτῆς θεωρήσασα ὡς ἀπόφασιν αὐτοῦ τοῦ βλασφημηθέντος ὑπὸ τοῦ Νεστορίου Χριστοῦ. Ἡ Σύνοδος δὲν ἀνεφέρθη εἰς τὴν ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ τοῦ Νεστορίου ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, ἀλλ' ἐξήτασεν ἐς ὑπαρχῆς καὶ αὐτοτελῶς τὸ ζήτημα τοῦ Νεστορίου καὶ κατεδίκασεν αὐτόν, εὐθροῦσα τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ αἱρετικὴν, ἐπιβιόουσα δὲ αὐτῷ τὴν εἰς τοὺς αἱρετικούς ἐπιβαλλομένην ποινὴν τῆς καθαιρέσεως. Τούτου ἕνεκα καὶ προσκαλέσασα τὸν Νεστόριον εἰς ἀπολογίαὶν οὐδεμίαν μνηεῖαν ἐποίησατο ὑφισταμένης κατ' αὐτοῦ ἀποφάσεως. Ἐν τῷ διασκεπτικῷ τῆς ἀποφάσεως ἐγένετο μνηεῖα καὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου, ἵνα δειχθῇ ὅτι καὶ οὕτως ἦτο σύμφωνος πρὸς τὴν καταδίκην τοῦ αἱρετικοῦ, «*φωροῦσαντες αὐτόν ἐκ τε τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀναγνωσθέντων καὶ ἐκ τῶν ἀρτίως παρ' αὐτοῦ ρηθέντων κατὰ τὴν δε τὴν μητρόπολιν καὶ προσμαρτυρηθέντων δυσσεβῶς φρονοῦντα καὶ κηρύττοντα, ἀναγκαίως καταπειχθέντες ἀπὸ τε τῶν κανόνων καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀγνωστίου πατρὸς ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ Κελεστίνου (τοῦ) Ἐπισκόπου τῆς Ρωμαίων Ἐκκλησίας, δακρύσαντες πολλὰς ἐπὶ ταύτην τὴν σκυνθρωπὴν κατ' αὐτοῦ ἐχωρήσαμεν ἀπόφασιν*». Ἡ ἀπόφασις δὲ ἡ κατὰ τοῦ Νεστορίου, ἡ ἐξαγγελθεῖσα, πρὸς αὐτόν, δὲν ἦτο ἀπλῶς ποινὴ ἀκοινωνησίας, ἀλλὰ πλήρης καὶ τελεία καθαιρέσις: «*Ἦνωςκε σεαυτῷ, ἀνεκοῖτον ἡ Σύνοδος, διὰ τὰ δυσσεβῆ σου κηρύγματα καὶ τὴν πρὸς τοὺς κανόνας ἀπειθείαν, κατὰ τὰ δοκοῦντα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς θεσμοῖς, Ἰουνίου μηνὸς τοῦ ἐνεστώτος δευτέρου καὶ εἰκάδι, παρὰ τῆς ἁγίας Συνόδου καθηρησθαι καὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ βαθμοῦ ἐπὶ ὁμοῦ ἀλλότριον*».

Μετὰ τὰ δεδομένα ταῦτα δικαιούμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι ὁ ἰσχυρισμός τῆς Ἐγκυκλίου, καθ' ὃν ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν ἀπεφάνθη περὶ νέας καταδίκης τοῦ Νεστορίου ἀλλ' ἐξετέλεσε τὴν ὑπὸ τοῦ

1. Mansi, IV, 1284. Schwartz, I, I, 3, σ. 55. Πρβλ. Langen ἐνθ' ἀν. σ. 825.

2. A. d' Ale's, Le dogme d' Ephèse, σ. 142. Οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου ἐθεώρουν «ἐξάρχους τῆς Συνόδου» τὸν τε Κύριλλον καὶ τὸν Μέμνονα, Mansi, IV, 1441. Schwartz, I, I, 3, σ. 48.

1. Mansi IV, 1212, 1228. Schwartz I, I, II, 54, 64. Ἡ διατυπωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κελεστίνου ποινὴ ἦτο ἡ τῆς ἀκοινωνησίας (Mansi IV, 1036, Schwartz I, I, 1, σ. 83), ἡ Σύνοδος ὁμῶς ἐπέβαλε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως. Ὅτι δὲ μετὰ τὴν ἀκοινωνησίαν καὶ καθαιρέσεως ὑπάρχει διαφορὰ καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς. Ἐν τῇ αὐτῇ Γ' Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ οἱ περὶ τὸν Κύριλλον ἐπέβαλον τῷ Ἀντιοχείας Ἰωάννῃ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν τὴν ποινὴν τῆς ἀκοινωνησίας (Mansi IV, 1324-1325. Schwartz I, I, 1, 3, 25-27). Ἐνθ' οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην Ἀντιοχείας ἐπέβαλον τὸν μὲν Κύριλλον καὶ τὸν Μέμνονα ὑπὸ καθαιρέσιν, τοὺς δὲ ἀκολουθοῦντας αὐτοῖς ὑπὸ ἀκοινωνησίαν (Mansi IV, 1268, 1272, 138, Schwartz, I, I, 5, σ. 122, 124, 125, 130, 134).

Κελεστίνου ἐξενεχθεῖσαν, εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμος. Ἐν τῇ Ἑγκυκλίῳ «Lux veritatis» παρίσταται ἡ Σύνοδος ὡς ἀναγκασθεῖσα νὰ ἐκδώσῃ τὴν ἣν ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου. παραρτηνται δὲ ἡ ἐξέως «καταπολιτευτική». Ἀλλ' ἡ ἰδίᾳ Σύνοδος δύο ἡμέρας μετὰ τὴν καθιέρωσιν γράφουσα πρὸς τὸν Βασίλειον ἔλεγε, πρὸς τοὺς ἄλλους, «τοῦτον μὲν ἔστω αὐτὸν μὴ (τὸν Νεστορίον) τῆς ἰερουσίας καὶ τῆς διαφθορατικῆς ἐπαύσαμεν διδασκαλίας, καθιέρωσιν αὐτοῦ κατονικήν ποιησάμενοι καὶ ἐπανέστητες τὸν θεολογικώτατον καὶ ἀγιώτατον ἐπισκοπὸν τῆς μεγάλης Ρώμης, πρὸ τῆς ἡμῶν ψήφου καταρτόντα τῶν αἱρετικῶν δογματικῶν Νεστορίου, διὰ τὴν τῶν ἐκκλησιῶν ἀσφάλειαν καὶ τὴν τῆς παραδοθείσης ἡμῖν εὐσεβοῦς καὶ σωτηριώδους πίστεως»¹. Οὕτως ἡρμήνευσεν ἡ ἁγία Σύνοδος τὴν σχέσιν τῆς ἀποφάνσεως οὗτῃς περὶ τῆς καθιέρωσεως τοῦ Νεστορίου πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν κατάνγνωσιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Κελεστίνου. Δὲν εἶπεν ὅτι ἡναγκάσθη νὰ πράξῃ ὅτι ἐπράξεν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κυρίλλου ἡ ὅτι ἐξετέλεσε τὴν προηγηθεῖσαν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐπῆνεσε τὸν Κελεστίνον, διότι καὶ αὐτὸς κατέγνω τοῦ Νεστορίου, εὐρεθεὶς οὕτω σύμφωνος πρὸς τὴν Σύνοδον.

Κατὰ τὴν β' συνεδρίαν τῆς Συνόδου (10 Ἰουλίου) παρέστησαν οἱ ἐν τῷ μεταξὺ ἀφικόμενοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ρώμης, οἱ δὲ ἀνεγνώσθη ἡ πρὸς τὴν Σύνοδον ἐπιστολὴ τοῦ Κελεστίνου, σύμφωνος οὕσα πρὸς τὴν κηρυχθεῖσαν καταδικαστικὴν περὶ Νεστορίου ἀπόφασιν, οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου ἀνεβόησαν «*Ἄβη δικαία κρίσις*» ἔφω *Παῦλον Κελεστίνω, ἔφω Παῦλον Κυρίλλω, Κελεστίνω τῷ φύλακι τῆς πίστεως, Κελεστίνω τῷ ὁμοφύλῳ τῆς Συνόδου, Κελεστίνω εὐχαριστοῦν πάσα ἡ Σύνοδος. Εἰς Κελεστίνος, εἰς Κυρίλλος μία πίστις τῆς Συνόδου, μία πίστις τῆς οἰκουμένης*². Εἶναι προφανές ὅτι ἡ Σύνοδος προσφωνεῖ τὸν Κελεστίνον διότι εὗρεν αὐτὸν ὁμοφύλον καὶ σύμφωνον πρὸς ἑαυτήν. Μὴ θεωροῦσαν αὐτὸν ἀνώτερον τοῦ Κυρίλλου οὐδεμίᾳ ποιεῖται διάκρισιν μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Κελεστίνου, ἀλλ' ἐκάτερον αὐτῶν ὀνομάζει νέον Παῦλον, ἔχουσα ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ Ἀπ. Παῦλος ἐκήρυξεν ἐν Ἐφέσῳ Ἐάν ἡ Σύνοδος παρεδέρχτο τὸ Πρωτεύειον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, εἶχεν εὐχαρίαν ἵνα διακηρύξῃ αὐτὸ. Ὀνομαζέει, λέγεται ἐν τῇ Ἑγκυκλίῳ «Lux veritatis», τὸν Κελεστίνον «φύλακα τῆς πίστεως», ἀλλ' ὁ Κελεστίνος ὀνόμασε τὸν

Κυρίλλον «ἐκδίκον τῆς πίστεως»³, καὶ ἄλλους ὡς περὶ αὐτῶν θὰ ἴδωμεν ἀπένεμειν ἐπαίνους. Ἐδεῖξάμεν δ' ἐν ταῖς ἐμπροσθεν ὅτι δὲν ἐθεώρει μόνον ἑαυτὸν θεματοφύλακα τῆς πίστεως.

Ἡ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ρώμης Ἐπ. Ἡεροδότος ἐπέμνησε μετὰ τὰς ἀνωτέρω ἐπιφωνήσεις ὅτι δίδον ν' ἰχθῶσιν «*εἰς πᾶσι πληρέστερον*» πρὸς Νεστορίου ἀποφασισθέντα καὶ ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Ρώμης, ὁ δὲ Φίλιππος Κασσαρεία, τῆς Καππαδοκίας εἶπεν ὅτι ὅτι ταῦτα γινώσκουσιν οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου ἐκ τῶν προτέρων γραμμάτων τοῦ Κελεστίνου πρὸς τὸν Κυρίλλον Ἀλεξανδρείας καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἐπισκόπους καὶ ὅτι προσέβη ἡ Σύνοδος εἰς καταδικὴν τοῦ Νεστορίου χρόνον πολὺν μετὰ τὴν πάροδον τῆς ταχθείσης αὐτῷ προθεσμίας, ἔτι δὲ καὶ τῆς ταχθείσης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως προθεσμίας τῆς Συνόδου καὶ μετὰ προηγηθείσας διατυπώσεις μεθ' ἧς ἡ κανονικὴ καὶ ἀποστολικὴ περὶ τοῦ Νεστορίου ἐξεδόθη κρίσις. Οἱ δύο ἑτεροὶ ἀντιπρόσωποι ἐζητήσαν νὰ μάθωσι λεπτομερείας περὶ τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνόδου καὶ ἐξέφρυσαν τὴν χαρὰν αὐτῶν διότι αὕτη ἐμμένονσα ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, ἐμερίμνησε περὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ Πρεσβύτερος Φίλιππος εὐχαριστήσας τῇ Συνόδῳ διὰ τὰς ὑπὲρ τοῦ «πάπα» Κελεστίνου ἐπιφωνήσεις, προσέθηκεν ὅτι δι' αὐτῶν τὰ μέλη ἠνώθησαν μετὰ τῆς κεφαλῆς «*ὅτι κεφαλὴ τῆς ὅλης πίστεως καὶ τῶν Ἀποστόλων ὁ μακάριος Πέτρος*», ἀπηχῶν θεωρίας διαδοδομένας ἤδη, ὡς εἶπομεν, ἐν τῇ Λύσει. Ἡ Σύνοδος ἀντιπαρῆλθε τὴν φράσιν ταύτην διὰ πλήρους σιωπῆς, εἰς δὲ τῶν διαπρεπεστέρων ἱεραρχῶν τῆς Συνόδου, ὁ Θεόδοτος Ἀγκύρας, ἀπαντᾶν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου εἰρημένα, παρετήρησεν ἀπλῶς ὅτι καὶ τὰ γράμματα τοῦ Κελεστίνου καὶ ἡ παρουσία ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, μαρτυρούντων τὸν ζῆλον αὐτοῦ καὶ τὴν περὶ τὴν εὐσεβῆ πίστιν σπουδὴν, ἀποδεικνύουσι δικαίαν τὴν ἐξενεχθεῖσαν ἤδη ψήφον τῆς Συνόδου, παρέπεμψε δὲ ὁ Θεόδοτος τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Κελεστίνου εἰς τὴν μελέτην τοῦ πρακτικοῦ τῆς Συνόδου, ὅπως μάθωσι καὶ τὸν ζῆλον αὐτῆς καὶ τὴν συμφωνίαν τῆς πίστεως, ἣν καὶ ὁ Κελεστίνος διὰ τῶν γραμμάτων αὐτοῦ διακηρύσσει⁴. Κατὰ τὴν ἐφεξῆς συνεδρίαν (11 Ἰουλίου) ἐδήλωσεν ὁ Φίλιππος ὅτι ἀναγνοὺς τὰ πεπραγμένα ἐπὶ καθιέρωσιν τοῦ Νεστορίου ἔγνω «*πάντα κανονικῶς καὶ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιστήμην κεκρίσθαι*».

1. Ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννην Ἀντιοχείας ἐπιστολῇ καλεῖ αὐτὸν ὁ Κελεστίνος «ἀκριβὴ τῆς καθολικῆς πίστεως ἐκδίκον» Schwartz, I, I, 1, σ. 91.

2. Mansi IV, 1289. Schwartz, I, I, 3, σ. 58, 59. 19.

1. Mansi IV, 1240. Schwartz, I, I, III, σ. 5.

2. Mansi IV, 1288. Schwartz, I, I, 3, σ. 57.

ἀλλὰ παρεκάλεισεν ὅπως καὶ αὐτὸς ἐν συνεδρίῳ ἀναγνώσθῃ ταῦτα. Γενομένης δὲ τῆς ἀναγνώσεως ἐπέστη ὅτι κανονικῶς ἡ Σύνοδος τοῖς προκαλέσασιν τὸν Νεστορίου καὶ τὴν κρούσθῃντα ἀναγκάσθῃ καὶ καὶ διαρῆσαι αὐτοὺς.

Τὴν γνώμην δὲ αὐτοῦ ὁ Φίλιππος μέγατερ ἀνυποδέχσας διὰ τῆς ἐξῆς ὁλοῦς ἀδοκίμου δηλώσεως: «Οὐδανὶ ἀμφίβολόν ἐστι μᾶλλον δεῦναι τοῖς αἰδῶν ἐγγνώστῃ διὰ ἁγίου καὶ μακαριώτατος Πέτρου, ὁ ἔφαρχος καὶ ἡ κεφαλὴ τῶν Ἀποστόλων, ὁ αἰὼν τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ Λυτρωτοῦ τοῦ γένους τοῦ ἀνθρώπου τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο· καὶ αὐτῷ δέδοται ἔξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας ὅσας ἕως τοῦ νῦν καὶ αἰεὶ ἐν τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ καὶ ξῆ καὶ δικάζει. Τούτου τοιγαροῦν κατὰ τάξιν ὁ διάδοχος καὶ τοποτηρητὴς ὁ ἅγιος καὶ μακαριώτατος πάπας ἡμῶν Κελεστίνος ὁ ἐπίσκοπος, εἰς ταύτην τὴν ἁγίαν Σύνοδον, διαδόχους ἡμῶς τῆς αὐτοῦ παρουσίας ἀπέστειλεν ἥν τινα Σύνοδον οἱ χριστιανικώτατοι καὶ φιλανθρωπότατοι Βασιλεῖς ὥρισαν, ἵνα ἡ πίστις ἡ καθολικὴ, ἥτις ἀπ' αἰώνων ἕως τοῦ νῦν πεφυλάκται οὕτω καὶ εἰς τὸ διηνεκὲς ἀσάλευτος διαμένῃ»¹.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Φιλίππου, οὗς ἡ ἐν Βυτικανῷ Σύνοδος (1870) πρὸς στήριξιν τοῦ «ἀλαλήτου» προσήγαγε χωρὶς νὰ εἴπῃ ὅτι ἐλέχθησαν ἐν τῇ Γ'. Οἱ κοινῇ Σύνοδοι φαίνονται παρόμοιοι ἐν τοῖς Πρακτικοῖς, εὐρίσκονται δὲ εἰς ἀντίθεσιν πρὸς αὐτὸ τὸ γεγονός τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου. Διότι ἐὰν εἶχον τὴν ἐννοίαν, καθ' ἣν ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης εἶναι μοναδικὸς διδάσκαλος τῆς πίστεως, δικαστὴς ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ, περιττὴ ἔδει νὰ θεωρηθῇ ἡ συγκλήσις τῆς Συνόδου καὶ ἡ ἀπόφασίς αὐτῆς κατὰ τοῦ αἵρετικοῦ Νεστορίου. Ἐνῷ αὐτὸς ὁ Προεσβύτερος Φίλιππος μετὰ τὴν ἀνωτέρω δηλώσιν καὶ ὡσεὶ λησμονήσας αὐτὴν ἐξῆρε τὴν κανονικότητα τῆς Συνόδου, γενομένην «κατὰ τὴν τῶν κανόνων ἐπισημν» καὶ ἀσφαλῆ οὖσαν, ὅτε, μετὰ τὴν ἀρνήσιν τοῦ Νεστορίου ὅπως ἐφάνισθῃ καὶ μετὰ τὴν ἐπιτροπείαν ὑπὸ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας πάροδον τῆς ταχθείσης προθεσμίας καὶ ἄλλου πολλοῦ χρόνου, ἐξαναχρεώσιν ὑπὸ τῆς Συνόδου ἐν ἣ ἀντεπροσωπεύοντο πάσαι αἱ Ἐκκλησίαι διὰ τῶν παρόντων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀντιπροσωπευομένων Ἐπισκόπων «ἀπὸ τε τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας». Καὶ προσέθηκεν ὁ Φίλιππος «διὰ τοι τοῦτο, ἀκολούθησάσα τοῖς

αἰτοῖς τῶν πατέρων καὶ ἡ παρόσα ἁγία Σύνοδος, ὡροῦν κατὰ τοῦ προκείμενου καὶ βλασφημίου προενεγκοῦσα ἀπόφασιν». Αὕτη γὰρ ἀπόφασις Νεστορίου ἀλλοτρίως ἐκείνην εἶναι τῆς «ἐκκλησίας τῆς ἐκκλησίας τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας». Καὶ τοὺς λόγους τοῦτος τοῦ Φιλίππου ἡ κατὰ τὸν Νεστορίου ἀπόφασίς καὶ ἄλλος αὐτῆς προσέλαβε μόνον κατὰ τῆς Συνόδου, οὗς δὲ παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Τοῦτο ἐπανεληθὲν καὶ οἱ ἐπισκόποι Ἀρκάδιος καὶ Προϊεκτος, ὁ δὲ Πρόεδρος τῆς Συνόδου ἁγίος Κερίλλος ἐζήτησεν δὲ αὐτογράφως τὴν ἀναγινώσκουσαν πρὸς τὰς ἀποφασίς τῆς Συνόδου καὶ ἀντιπροσώπων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας καὶ ἀπόφασίς τῆς κατὰ Δύσιν ἁγίας Συνόδου τῶν θεωρητικῶν Ἐπισκόπων». Πράγματι δὲ ἐλέγχετο πρῶτος ὁ Φίλιππος, ὡς ἀντιπροσώπος τοῦ Κελεστίνου, καὶ εἶτα ὁ Ἀρκάδιος καὶ ὁ Προϊεκτος ὡς ἀντιπροσώποι τῆς Συνόδου τῶν δυτικῶν Ἐπισκόπων, συναινέσαντες «τῇ δικαίᾳ κρίσει τῆς ἁγίας ταύτης καὶ οἰκουμένης Συνόδου». Οἱ Πατέρες τῆς ἁγίας Συνόδου ἄριστα καθορίζοντες τὴν σημασίαν τῆς συμμετοχῆς τῆς Ρώμης ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν γενομένῃ καθαιρέσει τοῦ Νεστορίου ἐγράψαν πρὸς τὸν Βασιλέα Θεοδόσιον διὰ τὸ Θεὸς ἀνεπτέρωσεν εἰς ἐκδίκησιν τοῦ ὀβρισιμένου Χριστοῦ τὰς ψυχὰς τῶν κατὰ τὴν Δύσιν ἐπισκόπων. Διότι καὶ μὲν οὗτοι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν Σύνοδον, ἐνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως συναχθέντες αὐτόθι, παρόντος καὶ τοῦ τῆς μεγάλης Ρώμης ἐπισκόπου Κελεστίνου «ὅτι ἡμετέρον τῆς πίστεως φρόνημα μετὰ πολλῆς ἀνεκλήρου τῆς συμφωνίας καὶ τοῖς ἔξω τοῦτου φρονούντας ἄλλοις τῶν εἶναι παντελῶς ἱερατικοῦ κλήρου καὶ βαθμοῦ», ἦτοι συγκατετέθησαν εἰς τὴν ἐπιβληθείσαν τῷ Νεστορίῳ καθαιρέσιν, «ταῦτα μὲν δὲ καὶ προετοροὶ καὶ ὁ τῆς μεγάλης Ρώμης ἀγιώτατος ἐπίσκοπος Κελεστίνος, πρὶν συλλεγῆναι τὴν ἀγιοτάτην ταύτην Σύνοδον διὰ τῶν ἑαυτοῦ γραμμάτων ἐμήνυσεν, ἐπιτρέψας τῷ ἀγιοτάτῳ καὶ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Κερίλλῳ τῷ τῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλοπόλεως καὶ τῶν αὐτοῦ ἐλέχει τόπον καὶ τὴν δὲ αὐτὸς δι' ἐκείνων γραμμάτων ταῦτα δηλὰ τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ κατέστησεν, ἥν συναχθῆναι τὸ ἡμέτερον προσέταξε κράτος ἐπὶ τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως, ὃ καὶ ἀπέστειλε διὰ τῶν ἀγιοτάτων ἐπισκό-

1. Ὁ παρατηρησὴν ἤδη ὁ L a n g e n, ἐνδ' ἀν. σ. 326 σημ., τρία εἴη μετὰ τὴν ἐν Ἐφέσῃ Σύνοδον γράφων ὁ ἐκ Λεβόνου Βικέντιος τὸ περίφημον *Communitorium* (c. 30) ἐτόνιζεν ὅτι ἐν Ἐφέσῃ αἱ μαρτυρίαι τῆς παραδόσεως παρεσχέθησαν οὐχὶ μόνον ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Δύσεως.

1. M a n s i IV, 1296. S c h w a r t z, I, 1, 3, σ. 60, 61.

των Ἀρκαδίου καὶ Προτέκτου καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου Φιλίππου τοῦ τῆς μεγάλης Ρώμης, ἀναπληροῦντος τὴν παρουσίαν τοῦ ἀγιοτάτου καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κελεστίνου. Τίς ἂν ἀγνόησεν ταῦτα δὲν αἰσθεται ὅτι ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων τῆς Δύσεως καὶ ἰδιαίτερος τοῦ Ρώμης Ἐπισκόπου Κελεστίνου δὲν προσήγαγε τούτου ἐπιτολὴς καὶ ἀποφάσεις ἐκτελεστέας, ἀλλ' ἀπλῶς συνεκάλεσε τὴν Σύνοδον. Ἀλλὰ πρωτεύοντες οἱ Πατέρες λέγουσιν «ἐπεὶ οἱ ἄνδρες παραγενομένοι τὴν γνώμην πάσης τῆς κατὰ Ἄσιν ἁγίας συνόδου γανερὰν τῇ ἐνταῦθα γενομένῃ συνόδῳ πεποιήκασι διὰ τῶν γραμμάτων, σύμφωναν τε ἡμῖν τὸ φρόνημα τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας ἔδειξαν καὶ ἡμῖν ὁμώφητοι διὰ τε τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν ἐντεταλμένων αὐτοῖς, ἃ καὶ ἐγγράφως κατέθετο, γεγένηται, ἀναγκαίως καὶ περὶ τῆς αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς συμφωνίας πράξαντες τὰ εἰκότα ἐπὶ τὸ ὑμέτερον ἀνηνέγκαμεν κράτος, ὥς εἰδέναι ἔχει ἡ ὑμῶν εὐσεβεία ὅτι μία κοινὴ ψῆφος ἀπάσης τῆς Οἰκουμένης ἡ παρ' ἡμῶν ἐναγχος ἐξεγενεχθεῖσα κρίσις γεγένηται»¹. Κατὰ ταῦτα ἡ Σύνοδος δὲν ἐξετέλεσεν ἀπόφασιν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης Κελεστίνου, ἀλλ' ἐξέδωκεν ἰδίαν ἀπόφασιν, πρὸς ἣν συνεφώνησαν οἱ ἀντιπρόσωποι τούτου καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Δύσεως Ἐπισκόπων.

Οὕτω δὲ οἱ λόγοι τοῦ Φιλίππου, ἐὰν τῷ ὄντι ἐξηγήθησαν, ἔμειναν μετέωροι εἰς τὸν αἰῶνα, διὰ τῆς ἀπολύτου σιωπῆς τῶν Πατέρων τῆς Συνόδου μηδεμίαν σχόντες ἐν αὐτῇ ἀπήχησιν. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προσαχθέντων χωρίων ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἁγ. Κυρίλλου, Προέδρου τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀποδείκνυται ὅτι τὸ φρόνημα αὐτοῦ περὶ τοῦ Ἀπ. Πέτρου ἦτο ὅλως ἀντίθετον πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Φιλίππου, ἀναμφιβόλως δὲ τὸ φρόνημα αὐτοῦ ἠσπάζοντο καὶ οἱ λοιποὶ Πατέρες. Νομίζομεν δὲ ὅτι ὁ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ὥς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ δηλώσει τοῦ Φιλίππου τίτλος «ὁ ἅγιος καὶ μακαριώτατος ἡμῶν Πάπας Κελεστίνος ὁ Ἐπίσκοπος» εἶναι πρόωρος δι' ἣν ἐποχὴν ὠμίλει ὁ Φίλιππος, ἐφ' ὅσον εἶναι ἐξηκονβωμένον ὅτι ὁ τοῦ Ἀλεξανδρείας τίτλος τοῦ «Πάπα» λίαν μεταγενεστέρως ἀπενέμετο τῷ Ρώμης. Ἡ Σύνοδος, ὥς γνωστόν, διετέλει ὑπὸ συνθήκας εἰς ἄκρον δυσχερεῖς. Ἡ πολιτικὴ Ἀρχὴ, εὐνοοῦσα τὸν αἰρεσιάρχην, ὑπέθαλπε τὴν διαίρεσιν τῶν συνεληθόντων ἐν Ἐφέσῳ, συνεκροτήθη δὲ ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Ἀντιοχείας «Ἀποστατικὸν συνέδριον», ὁ δὲ Βασιλεὺς Θε-

οδόσιος πεισθεὶς εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ Κανδιδιανοῦ, διὰ διατάγματος ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου κατήργει τὴν κατὰ Νεστορίου ἀπόφασιν. Ἡ Σύνοδος, χάρις εἰς τὴν σταθερότητά καὶ τὴν ἀπόμνητον λαοφροσίαν τοῦ Προέδρου αὐτῆς, δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν Βασιλικὴν διαταγὴν. ἔρχεν ἐπομένως αὐτῇ καὶ νὰ ἔχη μεθ' ἑαυτῆς σύμφωναν τὸν πρωτόθρονον Ἐπίσκοπον Ρώμης. Ὄθεν διὰ τῶν λόγων τοῦ Προσβυτέρου Φιλίππου παρουσιάζετο μοναδικὴ εὐκαιρία ἵνα κολακείῃ τὸν Κελεστίνον. Ἀλλ' ἡ δὲ ἀτηγέλιθησαν πράγματι οἱ λόγοι τοῦ Προσβυτέρου Φιλίππου, ἡ δὲ εἶχον τὴν ἐννοιαν καθ' ἣν ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης ἀσκεῖ πρωτεῖον ἐξουσίας καὶ μόνος ἀποφαίνεται περὶ δογματικῶν ζητημάτων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ Σύνοδος ἀντιπαρῆλθεν ἄνευ παρατηρήσεως οἰασθήποτε τοὺς λόγους τοῦ Φιλίππου, τοὺς ὅλως ἀνιθέτους πρὸς τὰ γεγονότα, ὥς ἀντιπαρῆλθε καὶ τὰς κατὰ τὴν δ'. συνεδρίαν γενομένας ὁλως ἀπροσδοκήτους δηλώσεις τοῦ Ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, καθ' ἃς ὁ θρόνος Ἀντιοχείας διηυθύνετο καὶ ἐδικάζετο ὑπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων. Ἐξ ὧν αὐτὸν τῶν Ἀντιοχείων θρόνον, ἐξ ἀποστολικῆς ἀκολουθίας καὶ παραδόσεως λήνυσθαι καὶ παρ' αὐτῷ δικάζεσθαι»¹.

Ἡ Σύνοδος χωρὶς νὰ παραλείπη τοὺς δικαίους ἐπαίνους πρὸς τὸν Κελεστίνον, δὲν θεωρεῖ αὐτὸν ἀσχοῦντα τὴν ὑπερτάτην μοναρχικὴν ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξουσίαν, ἀλλ' ἀναγνωρίζει αὐτὸν ὡς πρωτόθρονον, ἔχουσα προδήλως ὑπ' ὄψιν τὸν βον κανόνα τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθορίζοντα τὴν σειράν τῶν Προέδρων τῶν Ἐκκλησιῶν Ρώμης, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας. Διότι κατὰ τὴν γ' συνεδρίαν μετὰ τ' ἀνωτέρω γεγονότα ἐξαγγέλλουσα ἡ Σύνοδος πρὸς τὸν Κελεστίνον τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς καὶ τὰς ἀντικανονικὰς ἐνεργείας τῶν περὶ τὸν Ἰωάννην Ἀντιοχείας, ἐπαίνει μὲν προσωπικῶς τὸν Κελεστίνον ἐπὶ τῷ ζήλῳ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως, «ἐθρς γὰρ ὑμῖν τοῖς οὕτω μεγάλους εὐδοκίμειν εἰς πάντα θρησμά τε τῶν Ἐκκλησιῶν τὰς ἐαυτῶν ποιῆσθαι σπουδὰς», ἀλλ' ὁ ἔπαινος οὗτος δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνηται ὡς δηλωτικὸς ἐξουσίας. Βραδύτερον ὁ διάδοχος τοῦ Κελεστίνου Εὐστός γ' (432—440) ἀνωμολόγει ὅτι ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἠθικῶς ἐκυρίαρχει ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπιστέλλων δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγε «τοσοῦτον γὰρ σοι ὀφείλει ἡ κοσμικὴ (— ἡ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ) Ἐκκλησία, ὅσον σοι πάντες εἶναι ὑποχείριοι, ὅς γε πανταχοῦ πάντας νεκίηκας»².

1. Mansi IV, 1301. Schwartz, I, I, 3, σ. 63, 64.

2. Langen, ἐνθ' ἀν. σ. 327.

1. Mansi, IV, 1312. Schwartz, I, I, 3, σ. 18, 19.

2. Schwartz, I, I, 7, σ. 148.

Ταῦτα ὁμῶς δὲν σημαίνουσιν ὅτι ἡ ὅλη Ἐκκλησία κατὰ τι δικαίωμα ἀλλ' ἠθικῶς καὶ προσωπικῶς ἦτο ἐποχρίσιος τοῦ Κερίλλου. Εἶναι δὲ ἀποσημαστικὸν τὸ γεγονός ὅτι ἡ ὅλη Σύνοδος ἐπαγγέλλοιτο πρὸς τὸν Κελεστίνον κατὰ τὴν καθαιρέσιν τοῦ Νεστορίου, οἰδεῖν ἀπολείπει μὲντοι ποιεῖται τῆς προσηγορίας τούτου καταδικάζει τὸν Κελεστίνον. Ἀλλ' ὅμως λέγει ὅτι ἀνεγνώσθησαν αἱ πρὸς Νεστόριον ἐπιστολαὶ τοῦ Κερίλλου καὶ ἡ πρὸς τούτον τοῦ Νεστορίου, ἐπιστὴς ἀνεγνώσθησαν αἱ ῥημάτων (ἐξηγήσεις) τοῦ Νεστορίου, προσέτι δὲ καὶ ἡ τοῦ Κελεστίνου πρὸς Νεστόριον (ἐστὶ μὴν καὶ τῆς γραφῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς παρὰ τῆς σῆς ὁσιότητος, δι' ἧς εὐλόγως κατακρίνεται ὡς δόσφημα γεγραμῶς) τῶν ἐπιστολῶν λοιπὸν καὶ τῶν ῥημάτων ἀναγνωσθεῖσων «*ῥῆγος ἐξετηρεται δικαία καθαιρέσεως κατ' αὐτοῦ*», διότι, λέγει περαιτέρω ἡ Σύνοδος, οὐ μόνον δὲν μετενόησε δι' ὅσα ἐδυσφήμησεν ἐν ΚΠόλει, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἐφέσῳ διετύπωσε νέας βλασφημίας καὶ προστίθηναι ὥς οὖν ἀνοσίαν καὶ μισροτάτην αἵρεσιν καὶ ἀνατρέπουσαν τὴν εὐαγεστάτην ἡμῶν θρησκείαν καὶ ὅλην ἐκ βάθρων τὴν εὐαγεστάτην ἡμῶν θρησκείαν ἀφαιροῦσαν, *καθεύλομεν, ὥς ἡδη φθάσαντες εἵπομεν*¹. Ὡστε ἡ Σύνοδος καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Κελεστίνον ἀπευθυνομένη δὲν λέγει ὅτι ἐξετέλεσε τὴν κατὰ Νεστορίου ἐξενεχθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ καταδίκην, οὐδὲ καὶ μνημονεύει αὐτῆς. Μνημονεύει ἀπλῶς τῆς πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῆς τοῦ Κελεστίνου καὶ θεωρεῖ εὐλόγον τὴν κατάκρισιν αὐτοῦ. Τὴν δὲ ἐξενεχθεῖσαν κατὰ Νεστορίου ἀπόφασιν αὐτῆς περὶ καθαιρέσεως αὐτοῦ θεωρεῖ ἡ Σύνοδος ὡς ἰδίαν ἑαυτῆς καὶ ὅλως ἀνεξάρτητον πράξιν. Ἡ Σύνοδος ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιστολῇ αὐτῆς πρὸς τὸν Κελεστίνον ἐφιστὰ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἀντικανονικῶν πράξεων τοῦ Ἀντιοχείας, ὅστις ἐν τῷ «*Ἀποστατικῷ Συνεδρίῳ*» προσῆλθον εἰς αὐθαίρετον, ἀνευ δίκης καὶ ἀπολογίας, καθαιρέσιν οὐ μόνον τοῦ Μέλκονος Ἐφέσου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πάπα Ἀλεξανδρείας Κερίλλου, κατέχοντος ἐπισκοπικὸν θρόνον υπερκείμενον τοῦ τῆς Ἀντιοχείας, «*εἰ γὰρ δοθεῖται τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑψίζουσιν θρόνους καὶ καθ' ὃν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν παρανόμους οὕτω καὶ ἀκατασίτους ἐκφέρειν ῥήματα, μᾶλλον δὲ ὅβρις, καὶ τοῖς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τοσοῦτους ὁπομεμνημένους ἀθλοῦς, ὃν ἕνεκα καὶ νῦν ἡ εὐσέβεια διὰ τῶν εὐχῶν τῆς σῆς ὁσιότητος ἀνέλαμψεν, οἰκίησεται πρὸς ἐσχάτην ἀτασίαν τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα, σφραγισθέντων δὲ καθ' ὃν προσήγει τρόπον τῶν τὰ τοιαῦτα τετολμηκότων, οἰκίησεται πᾶς θρόνος καὶ ἡ πρόπουσα*

ταῖς κανόσιν αἰδῶς καὶ πάντων σπύρηται»².

Ἀξιοσημείωτος δὲ εἶναι καὶ ἡ φράσις, ἣν μετεχειρήσαντες οἱ μοναχοὶ τῆς ΚΠόλεως ζητοῦντες παρὰ τοῦ Πατριάρχει, τὴν ἐκφράσαν τὴν ἀποφάσιν τῆς Συνόδου «*ἐξαποσταν...*» καὶ πρὸς ἐκείνους ἐπαποσθῆναι τὴν τῶν ἀποστόλων ἐκφράσιν, ὅτι καὶ τὴ κατὰ τοὺς θρόνους αὐθεντία»³. Ἀπορρῶνται πρὸς αὐθεντία» θρόνον καὶ οὐχι ἐνὸς μόνου θρόνου, ἀνευ δηλοῦσι διακρίσεως τοῦ θρόνου Ρώμης ἀπὸ τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας.

Οὐ μόνον δὲ ἀνηρηκὸς ἀπεκρουσθῆ ἐπὶ τῆς Συνόδου πᾶσι ἰδὲν πρῶτα τοῦ θρόνου Ρώμης, ἐφ' ἣν ἔννοιαν καθίστηται αὐτὸ ἡ Ἐγκύκλιος «*Lux veritatis*», ἀλλὰ καὶ θετικῶς. Ἀπὸ τῆς ἐποφύσεως δὲ ταύτης σημαντικωτάτη ἐστὶν ἡ διάταξις τῆς Συνόδου, ἣν ἐξέδωκεν αὐτὴ κατὰ τὴν 5^{ην} συνεδρίαν προκειμένου περὶ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου. Εἰποῦσα ἡ Σύνοδος ὅτι ὁ Ἀντιοχείας ἔδει νὰ σέβηται τὴν διοικητικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου προσέθηκε «*τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων Διοικήσεων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἐπαρχιῶν παραφυλαχθήσεται. ὥστε μηδένα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπαρχίαν ἐτέραν, οὐκ οὖσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ ἢ γούν τῶν πρὸ αὐτοῦ χεῖρα, καταλαμβάνειν ἀλλ' εἴ τις κατέλαβε καὶ ὑφ' ἑαυτῷ πεποιήται βιασάμενος ταύτην ἀποδιδόναι, ἵνα μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται, μηδὲ ἐν ἱεροουργίας προσήματι ἐξουσίας τύπος κοσμικῆς παρεισδύνηται, μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες...*» Ἐδοξε τοίνυν τῇ ἁγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ σώζεσθαι ἐκάστη Ἐπαρχίᾳ καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσήκοντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν, κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαι ἐθός. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκδώσῃ τοιαύτην διάταξιν ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐὰν ἀνεγνώριζε τὸ μοναρχικὸν Πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης. Τὴν διάταξιν δὲ ταύτην ὑπέγραψαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κελεστίνου, χωρὶς νὰ εἰπωσιν ὅτι ἐξαίρεται αὐτῆς ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης.

Ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰναι, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμούς τῶν λατίνων θεολόγων καὶ κατὰ τὴν Ἐγκύκλιον «*Lux veritatis*», ἡ Ἁγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνῆλθεν ἀπλῶς καὶ μόνον ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν κατὰ Νεστορίου ἀπόφασιν τοῦ Ρώμης Κελεστίνου, τότε πῶς δὲν περιορίσθη μόνον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, πῶς μετέβαλε τὴν κοινὴν τοῦ Νεστορίου καὶ πῶς ἀφώρῃ καὶ εἰς ἄλλας ἀποφάσεις μεγίστης σημασίας, περὶ ὧν δὲν προεπλήρ-

1. Mansi IV, 1329. Schwartz, I, I, 3, σ. 9.

2. Mansi, IV, 1455—1456.

3. Mansi, IV, 1217, 1218. Schwartz, I, I, 5, σ. 124.

1. Mansi IV, 1332, 1333. Schwartz, I, I, 3, σ. 6, 7.

ἐν ἀποφασί τοῦ Ρώμης Κελεστίνου, οἷον ἡ ἀνωτέραν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ζητήματος τῆς Ἐκκλησίας Κύριον, ἡ καταδίκη διαφόρων αἰρετικῶν, ἡ διάταξις περὶ τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ἐν τῷ ζ'. κανόνι, δι' ἧς ἀπηγορεύθη πᾶσα προσθήκη εἰς αὐτὸ ἢ ἀφαίρεσις ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τόσαι ἄλλαι, ἐν αἷς οὐδεμία μνεία τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης γίνεται, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ Σύνοδος ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἐλευθέρως ἀποφασίσταται. Ἐν τῷ ζητήματι τοῦ Νεστορίου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ πρωτόθρονος Ἐπίσκοπος Ρώμης, ἀλλ' ἀπλῶς οὗτος συνεφώνησε πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ ἁγ. Κυρίλλου διατυπωθεῖσαν διδασκαλίαν, ἣν καὶ ἡ Ἁγία Σύνοδος ὡς βάσιν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἔθηκεν. Ὅθεν λίαν δικαίως ὁ Κύριλλος ἔγραψεν ἄλλοτερον πρὸς τὸν Βασιλέα «τῇ γὰρ ἐμῇ πίστει μεταστρέφωμεν τὴν ὁρθότητα καὶ ἡ Ρωμαίων Ἐκκλησία καὶ μὴ καὶ ἡ Ἁγία Σύνοδος ἡ ἐξ ἀπάσης, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῆς ὑπ' οὐρανὸν συναγερμένη»¹. Μετὰ εἰκοσαετίαν δὲ οἱ Πατέρες τῆς Δ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀφοῦ μετὰ πολλὰς ἀμφισβητήσεις ἀπεδέχθησαν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ρώμης Λέοντος α'. (440-460) πρὸς τὸν ΚΠόλεως Φλαβιανὸν (446-449), ὡς οὖσαν σήμερον πρὸς τὴν τοῦ Κυρίλλου διδασκαλίαν, ἀνεβόησαν «Λέων εἶπε τὰ Κυρίλλου Κελεστίνος τὰ Κυρίλλου ἐβεβαίωσε Ἐύστος τὰ Κυρίλλου ἐβεβαίωσε». Τὸ κύριον τοῦ Κυρίλλου ὑπῆρξεν ἀνώτερον τοῦ τῶν Ἐπισκόπων Ρώμης ἐν τῇ Δ'. Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, ἥς ἄλλως τε ὁ δογματικὸς ὅρος ἐκ τῆς περιττήμου ἐπιστολῆς τοῦ Λέοντος πρὸς Φλαβιανὸν δύο μόνον προσέλαβε φράσεις, συνταχθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἁγ. Κυρίλλου «Καταγράφουσι» καὶ ἐκ τοῦ ὅρου τῆς ἐνώσεως τοῦ 433.

Ἐν οὐδεμίᾳ πράξει καὶ ἐν οὐδενὶ ἐγγράφῳ τῆς Γ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἢ τῶν μετασχόντων αὐτῆς Πατέρων λέγεται ὅτι ὁ Ρώμης Ἐπίσκοπος Κελεστίνος ἔλυσε τὰ ζητήματα δι' αὐτὴν συζητηθέντα.³ Αὐτὸς οὖτος ὁ Κελεστίνος μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Ἐπισκόπου ΚΠόλεως Μαξιμιανοῦ (431-434), γράφων πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν Κλήρον καὶ τὸν λαὸν τῆς ΚΠόλεως ἐπὶ τὸν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας, ὅστις ἔσχε τὴν πρωτοβουλίαν τῆς καταπολεμήσεως τῆς αἰρέσεως καὶ μετὰ συνέσεως ἐπετέλεσεν ἔργον ἐνδοξοῦν παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ ὅστις ἀνεδέχθη «καθολι-

κὸς διδάσκαλος», «ἀνὴρ ἀποστολικός», προσέθετε δὲ ὁ Κελεστίνος περὶ τῆς Συνόδου ὅτι αὕτη ἢ μᾶλλον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ζῶν ἐν πᾶσι τοῖς Ἐπισκόποις ἀπεφάσισεν ὅτι συντελεῖ εἰς σωτηρίαν πάντων¹. Εἶναι προφανές ὅτι ὁ μακαρίας μνήμης Ἐπίσκοπος Κελεστίνος ἦτο ξένος πρὸς τὴν διατυπωμένην ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ «Lux veritatis» θεωρίαν, καθ' ἣν ὁ Ποντίφηξ τῆς Ρώμης ἐκτιθέμενος τὴν πίστιν καὶ τὰ ἡθῆ ἀπολαύει ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἐν σχέσει πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς πάντας, ἐπεφάσισεν καὶ κυριάρχου κύρους.

Τὸ ἔργον τῆς Συνόδου δὲν εἶχε περατωθεῖ ἐντελῶς οὔτε ἐν Ἐφέσῳ, οὔτε ἐν Χαλκηδόνι καὶ ἐν ΚΠόλει ἔνεκα τῆς ἀσυμφωνίας τῶν Ἀνατολικῶν, ἀλλ' ἐπὶ δυν' περὶ τοῦ ἔτι διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τοῦ Κυρίλλου, καθ' ἃς ἡγορήθη τελείως ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης. Ἀπέληξαν δέ, ὡς γνωστὸν, αἱ διαπραγματεύσεις εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ὅρου τῆς ἐνώσεως (433), ὅστις καὶ θεωρεῖται ὅρος τῆς Γ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὃν ἀπεδέχθη καὶ ἡ Ἐκκλησία Ρώμης². Ὁ δὲ Ἰωάννης Ἀγιοχερίας ἀγγέλλων τὴν ἐπελθοῦσαν συμφωνίαν διὰ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ὅρου τῆς ἐνώσεως ἔγραψε κοινῇ «Τοῖς δσιωτάτοις καὶ θεοφιλεστάτοις ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς Εὐστώ. Κυρίλλῳ καὶ Μαξιμιανῷ» χωρὶς νὰ κάμῃ διάκρισιν τινα ὡς πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ θανόντος Κελεστίνου Ρώμης Εὐστότου γ'.³ Ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ μνημονεύων τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου λέγει «κατὰ τὸ παρορηκὸς ἔτος ἐκ θεασίσματος τῶν ἐβεβεβαίωτων καὶ γιλοχρίστων βασιλέων ἁγία Σύνοδος θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων συνεζήτη κατὰ τὴν Ἐφεσίῳν μητροπόλιν, τῆς κατὰ Νεστόριον ἐποθέσεως χάριν αἱ καὶ συνεδρεύσαντες ἅμα τοῖς ἀποσταλεῖσιν ἐκδικαίσι παρὰ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Κελεστίνου, τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς ἁγίας Ρωμαίων Ἐκκλησίας, μὴ ἥκω καθαίρεσιν ἐποβεβλήκασι τὸν μνημονευθέντα Νεστόριον ὡς βεβήλω διδασκαλία χρώμενον»⁴. Ὅτι δὲ οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐκκλησιῶν ἐθεωροῦντο ἴσοι πρὸς ἀλλήλους, ἀναγγέλλοντες ἐπισήμως τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους, καταδηλοῦται καὶ ἐκ τῆς ἰδιαίτης ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάννου πρὸς Εὐστόν ἀπὸ 31 Ἰουλίου 432. Ὁ Ἰωάννης ἔγραψεν ὅτι ἐχάσθη μαθὼν τὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ παρὰ τοῦ Κυρίλλου

1. Πατρ. Migne ἑλλ. 76, 481.

2. Mansi, VII, 104.

3. Ὡς παρατηρεῖ ὁ L. a n g e n, ἐνθ' ἂν σ. 827, ὡς δὲν μετέσχεν ὁ Ρώμης Ἐπίσκοπος τῆς συγχλήσεως, οὕτως οὐδὲ τῆς διαλύσεως τῆς Συνόδου μετέσχε, οὐδεὶς δὲ λόγος ἐγένετο περὶ κυρώσεως τῶν πράξεων αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Κελεστίνου.

1. Mansi V, 268--278. Schwartz, I, I, 7, σ. 131—137.

2. Παρβλ. Jos. L. a n g e n, ἐνθ' ἂν σ. 828.

3. P. B a t i f f o l, ἐνθ' ἂν σ. 400, 401.

4. Πατρ. Migne ἑλλ. 77, 164. Mansi V, 285. Schwartz, I, I, 4, σ. 33.

Ἀλεξανδρείας καὶ ὅτι ἀνέμενε νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ἐπίσημον τῆς ἐκλογῆς ἀναγγελίαν, «τὰ ἐξ ἔθους ἀποστελλόμενα συνοδικά, ἐν οἷς τὰ εἰσαγγέλια τῆς σῆς προεδρείας ἡμῖν μνηθησεται»¹.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἐκ τούτων καταδεικνύεται περὶ τράνω ὅτι οἱ ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ τοῦ Πίου ια'. διατυπούμενοι ἰσχυρισμοί, καθ' οὓς οἱ ἅγιοι Πατέρες ἡμῶν, οἱ ἐν Ἐφέσῳ συνελθόντες, ἀνεκλήρουν τὸ Πρωτεῖον τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης καὶ παρεδέχθησαν τοῦτον ὡς ὑπέρτατον Κριτὴν καὶ Διδάσκαλον ἀλάθτητον, ὅτι ἡ ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδος συνῆλθεν ἀπλῶς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφίσεως τοῦ Ρωμαίου Ποντίφηκος κατὰ Νεστορίου καὶ ὅτι, ἐπομένως, ὁ Ποντίφηξ εἶναι ἀνώτερος τῶν Συνόδων, οἱ τοιοῦτοι ἰσχυρισμοί εἰσιν ὅλως ἀβάσιμοι καὶ ξένοι πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐδέχοντο ἀπλῶς τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης ὡς πρῶτον τῇ τάξει καὶ πρωτόθρονον, ἅτε ἐπίσκοπον ὄντα τῆς «μεγάλης Ρώμης», τῆς παλαιᾶς πρωτευούσης τοῦ Κράτους, καὶ ὡς τοιοῦτον μέγα κεκτημένον κύρος. Ἡ θέσις τοῦ Κελεστίνου ὡς Ἐπισκόπου Ρώμης ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ ἦτο θέσις πρωτοθρόνου Ἱεράρχου, οὐχὶ ἀπολύτου μονάρχου καὶ κυριάρχου τῆς Ἐκκλησίας, θεῖῳ δικαίῳ κυβερνήοντος αὐτὴν καὶ ἀλαθῆτως ἐπιλύοντος τὰ δογματικὰ καὶ γενικὰ ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκάστη τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ὡς ἐμφανίζονται καὶ ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐκτεθεισῇ γεγονόσιν καὶ ἐν ταῖς ἀποφάσεσι τῆς Συνόδου, ἦτο ἀνεξάρτητος διοικητικῶς, οἱ δὲ προϊστάμενοι αὐτῶν Ἐπίσκοποι, ἦσαν ἴσοι κατὰ τὸ ἀξίωμα, ἔχοντες μόνον τιμητικὴν διάκρισιν μεταξὺ ἀλλήλων. Ἡ «αὐθεντία» ἐκάστου «θρόνου» δὲν ἦτο ἡ αὐθεντία ἐξουσίας, ἀλλ' ἐν τῇ τιμητικῇ διακρίσει παρίστατο ἀνάλογος καὶ ἡ αὐθεντία τούτου ἡ ἐκεῖνου τοῦ θρόνου. Ἀκριβῶς δὲ τὸ σύστημα τοῦτο διοικήσεως τῆς καθ. λου Ἐκκλησίας ὑφίσταται καὶ σήμερον ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἐκάστη τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν εἶναι διοικητικῶς ἀνεξάρτητος, μεταξὺ δὲ τῶν Προέδρων αὐτῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ΚΠόλεως «νέας Ρώμης» καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κατέχει τὰ «πρεσβεῖα τιμῆς», αἵνα ὁ τῆς παλαιᾶς Ρώμης Ἐπίσκοπος Κελεστίνος κατεῖχε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Γ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ὁ Ἀλεξανδρείας ἔρχεται νῦν δεύτερος μετὰ τὸν ΚΠόλεως, ἐνῶ τότε ὁ ἅγ. Κύριλλος ἦρχετο τρίτος, τῇ ἱεραρχικῇ τάξει, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν

κανόνων περὶ τῶν «πρεσβεῖων τιμῆς»¹.

Ἡ Γ'. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος οὐ μόνον δὲν μετέβαλεν, ἀλλὰ καὶ δι' ἰδίας, ὡς εἶδομεν, διατάξεως μᾶλλον ἐστήριξε τὴν κρατούσαν τάξιν ἐν τῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας, ὁρίσασα ὅπως μὴ παραβιάζωνται τὰ ὅρια τῶν ἐκκλησιαστικῶν Διοικήσεων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ Ἐπαρχιῶν, «ἵνα μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παρβαίνωνται, μηδὲ ἐν ἱερουργίᾳ προσήματι ἐξουσίας τύπος κοσμικῆς παρεισδύηται», ἀλλὰ σώζωνται «ἐκάστη Ἐπαρχία καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσήκοντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν κατὰ τὸ πάλαι κρατήσαν ἔθος». Χαρακτηριστικώτατα, ὡς εἶδομεν, ὁ ἅγ. Κύριλλος ἔψευγε τὸν Νεστόριον ὅτι ὑπερφανεύετο καὶ ἐνόμιζεν ὅτι «τῇ δυναστείᾳ τοῦ θρόνου» ἐπεζήτει ὅπως ἐπιβληθῇ πάντων καὶ κατὰ τοῦ Ἰωάννου Ἀντιοχείας παρεπονείτο ὅτι ὕβρις τοὺς «μειζόνας θρόνους», καθ' ὃν οὐκ εἶχεν ἐξουσίαν, παρὰ τοὺς κανόνας ἀναπολόγητον καταδικάσας τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον.

Ἡ ἀνωτέρω δὲ σπουδαιότατη διάταξις τῆς Συνόδου ἀποκλείει ἐντελῶς πᾶσαν ἰδέαν μοναρχικῆς ἐξουσίας ἐπισκοπικοῦ τινος «θρόνου» ἐπὶ ἄλλου διοικητικῶς αὐτοτελοῦς καὶ ἴσου κατὰ τὸ τοῦ κατέχοντος αὐτὸν ἱεραρχικὸν ἀξίωμα «θρόνου», ἥμιστα δὲ ἐξουσίας ἐνὸς θρόνου ἐπὶ πάντων τῶν λοιπῶν, ἀποκλείει δὲ τὴν παρεισδυσιν «κοσμικοῦ τύπου», ἥτοι κοσμικοῦ χαρακτῆρος καὶ κοσμικῶν μέσων πρὸς ἐπιβολὴν ἐνὸς οἰουδηποτε θρόνου ἐπὶ τῶν λοιπῶν. Ἡ Γ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, αὐστηρῶς ἀπαγορεύουσα τὴν παρα-

1. Mansi, V, 127. Schwartz, I, I, 7, σ. 159. Πρὸλ. I, I, 3, σ. 80 «τὰ περὶ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ γράμματα».

1. Ἦτο τοσοῦτον βαθέως ἐρριζωμένη ἐν τῇ συνειδήσει τῆς Ἐκκλησίας ἡ καθορισθεῖσα ἐπὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἱεραρχικὴ τάξις τῶν «θρόνων», ὥστε, ὅτε ὁ διαδεχθεὶς τὸν ἅγ. Κύριλλον Διόσκοπος (441—451) ἀπειράσθη νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν μοναρχικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν ἐπὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας, ἐντονος ἠκούσθη ἡ διαμαρτυρία τοῦ ἐπιφανεστάτου Ἐπισκόπου Κύρου Θεοδορητοῦ († περὶ τὸ 460) γράψαντος πρὸς τὸν ΚΠόλεως Φλαβιανόν (446—449) καὶ παρακαλέσαντος αὐτὸν ὅπως ὑπεργωνισθῇ τῶν καταπατουμένων κανόνων, «ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ βασιλευούσῃ πόλει συνελθόντες οἱ μακάριοι Πατέρες, συμφώνως τοῖς ἐν Νικαίᾳ συναθροισθεῖσι, τὰς διοικήσεις διέκριναν καὶ ἐκάστην διοικήσει τὰ ἐκείνης ἀπένειμαν, ἀντικρὺς ἀπαγορεύσαντες ἐξ ἐτέρας τινὲς διοικήσεως ἐτέρας μὴ ἐπέμναι· ἀλλὰ τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον τὰ τῆς Αἰγύπτου μόνον διοικεῖν καὶ ἐκάστην διοίκησιν τὰ οἰκεία. Ὁ δὲ (=Διόσκοπος) τούτοις ἐμμένει τοῖς ὅροις οὐ βούλεται, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω τοῦ μακαρίου Μάρκου τὸν θρόνον προβάλλει καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδὼς ὡς τοῦ μεγάλου Πέτρου τὸν θρόνον ἡ Ἀντιοχείαν μεγαλόπολιν ἔχει, ὅς καὶ τοῦ μακαρίου Μάρκου διδάσκαλος ἦν καὶ τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων πρῶτος καὶ χορυφαῖος» (Πατρ. Migne ἑλλ. 83, 1280).

βίασιν τῶν δικαίων τῶν ἐπὶ μέρους ἐπισκοπικῶν θρόνων τῶν Διοικήσεων καὶ τῶν Ἐπαρχιῶν, τῶν ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν, κατὰ τὸ πάλαι κρατήσαν ἔθος ἀνηκόντων αὐτοῖς, ἀπέδειξεν ὅτι ἦτο ξένη πρὸς πᾶσαν ἰδέαν μοναρχικοῦ Πρωτείου, ἥτοι ἐξουσίας ἐνὸς ἐπισκοπικοῦ θρόνου ἐπὶ τῶν λοιπῶν.

Ταῦτα μαρτυρεῖ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. Ὅθεν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ἀλώβητον καὶ ἀνόθευτον διασώζουσα τὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως καὶ τῶν παραδόσεων, ἀπέκρουσε καὶ θ' ἀποκρούη πάντοτε τοιοῦτο Πρωτεῖον, ὡς ἀντιβαῖνον καὶ ἀντιπύπτον εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις. εἰς τὰς διατάξεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας, εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ἔνωσιν, εἰς ἣν καλεῖ πάντας ὁ Πίος ια'. διὰ τῆς Ἐγκυκλίου «*Lux veritatis*», διακαῶς ποθεῖ καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, καθ' ἑκάστην ὑπὲρ αὐτῆς δεομένη, ἀλλὰ βάσις τῆς ἀληθοῦς ἐνώσεως δέον νὰ εἶναι ἡ ἐπάνοδος τοῦ Πίου ια'. εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης Κελεσίνου καὶ ἡ ἀποβολὴ παντὸς ὅ,τι ἔκτοτε παρεισέφρυσεν ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ξένον καὶ ἀλλότριον πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν πράξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

Μετὰ τὴν Γ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἐπὶ μακρὸν ἀγωνισθεὶς ὁ μέγας Πατὴρ καὶ Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ καὶ Πρόεδρος χρηματίσας αὐτῆς, ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ τέλος διὰ τῆς υπογραφῆς τοῦ ὅρου τῆς ἐνώσεως (433), κατορθώσας νὰ ἐνώσῃ μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Διοικήσεως Ἐπισκόπους, πλήρως ἀναγνωρίσαντας τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου, ἐν ἀνεκλαλήτῳ χαρᾷ ἔγραψε πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἀντιοχείας, «*Ἐθφραυνέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ* (Ψαλμ. 95, 11). *Αἰνέται γὰρ τὸ μεσότηχον τοῦ φραγμοῦ καὶ πέπνυται τὸ λυποῦν καὶ διχονοίας ἀπάσης ἀνήρηται τρόπος, τοῦ πάντων ἡμῶν Σωτῆρος Χριστοῦ ταῖς ἐκταῖς Ἐκκλησίαις τὴν εἰρήνην βραβεύσαντος*».

Εἶθε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, νὰ χαιρετίσῃ ποτὲ παρομοίαν μεθ' ἑαυτῆς ἔνωσιν καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου πρὸς τοὺς διαδόχους τοῦ Ρώμης Κελεσίνου.

ΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ

[3]

Τὸ γεγονός προσέτι, καθ' ὃ τὸ ἔθνος τῶ. Ρώσων καὶ τῶ. ἐν ἔτει 1347 εἰς τετρακοσίους ἔγγυς ἐξῆκον χρόνους ἐξακολουθεῖ ἐκκλησιαστικῶς ἐξαριτμένονον ἀπὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ μόνον ἐκκλ. αὐτονομίας ἀπολαύον ὑπὸ τὸν κατὰ κειρὺς τὴν Κυρέβιν λαχόντα μητροπόλιν¹, μόλις δὲ περὶ τὸ 1590 ἀποκ' αὐτῆς ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον ὑπὸ τὸν πατριάρχην Μόσχας Ἰώβ, ἀποδεικνύει ἐμφανέστατα, ὅτι εἴς τὸ ἴδιον ἔθνος χαρακτηρῆται, οὕτως ἡ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία ἐθεωρήθησαν ὡς θεμελιώδεις καὶ πρωτεύουσαι ἀρχαὶ ἐν τῇ ἀνακηρύξει τοῦ αὐτοκεφάλου, διότι ἄλλως ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία εἶδει ν' ἀνακηρυχθῇ αὐτοκέφαλος τοῦλάχιστον πέντε αἰῶνας πρὸ τοῦ χρόνου τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ πατριαρχείου Μόσχας. Περιέργως δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Μίλας συνομολογεῖ ὅς λόγον χειροφρετήσεως τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας τὸ δυσχερὲς τῆς μετὰ τοῦ Βυζαντινοῦ ἐπικοινωνίας ἐξ ὅτου τὸ πατριαρχεῖον περιήλθεν ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν².—Καὶ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Σερβικῆς ἐκκλησίας ἀνακηρύσσεται διὰ τὸ καθ' ὑπερβλήν δυσχερὲς τῆς μετὰ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου, μετατεθειμένου ἤδη ἐν Νικαίᾳ, ἐπικοινωνίας. Ὁ ἀπὸ ἡγεμόνος εἰς μοναχὸν καρῆς Σάββας, ἐπανελθὼν ἐξ ἀγίου Ὄρους καὶ ἐκμηδύνισα, τὰς προσηλυτιστικὰς ἐνεργείας τῶν παπικῶν ἐπεσκέψατο αὐτοπροσώπως τὸν ἐν Νικαίᾳ πατριάρχην καὶ ἐξητήσατο τὴν χειροτονίαν αὐτόχθονός κινος Σερβίου γνωρίζοντας τὰ ἥθη καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ. Τοιοῦτος χαιροῖς εἶται αὐτὸς ὁ Σάββας καὶ ἐκπέμπεται ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Πεκίου καὶ πάσης Σερβίας τῇ 1219 μᾶλλον αὐτόνομος παρὰ αὐτοκέφαλος ἐξ ολοκλήρου. Καὶ ἀνακηρύσσεται μὲν ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ 1346 παρόντων καὶ τῶν πατριαρχῶν Τυχεβίν καὶ Ἀχριδῶν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πεκίου πατριάρχης, πρὸς αὐτῶν τῶν δικαιοδοσίᾳ αὐτοῦ καὶ μητροπόλεων κατακηρύχθαι μὲν ὑπὸ τοῦ στεφθέντος εἰς αὐτοκράτορα Σέρβων καὶ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων καὶ Ἀλβανῶν Στεφάνου, ἐξαριτμένων δ' ἀπὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ ἐπακολουθήσαν δὲ καὶ μέχρι τοῦ 1368 παραταθὲν σχίσμα καὶ ἡ ἐπελθοῦσα ἐπανάρθωσις, καθ' ἣν ἀπεδόθησαν καὶ αἱ Μητροπόλεις εἰς τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον, καίτοι τὰ ἔδωκεν οὕτων ἀνήκον εἰς τὸ βασίλειον τῶν Σέρβων, ἀποδεικνύει ἐμφανέστατα ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ κράτους δὲ ἀνήχθη εἰς θεμελιώδη ὅρον πρὸς διαρκυθμισιν ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας³. Καὶ ὁ ὕμνος τοῦ Κάρλ-

1) Acta Patriarcatus Coniijni ὑπὸ Miklosich et Müller τομ. Α', 267.

2) Μίλας—Ἀποστολοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 431.

3) Acta Patr. ἐνθ' ἀνωτ. τόμ. Α' σελ. 553—555 καὶ 560—564. Ἀλλὰ καὶ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν καὶ ἡ ἀναγόμεναις αὐτῆς εἰς Πατριαρχεῖον ἀπεσπάσθη μὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν τρομονουρατίαν, τὴν ὁποίαν ἐνέσπειρεν ὁ εἰς αὐτοκράτορα τῶν Βουλγάρων στεφθεὶς Συμεὼν, δὲν πρέπει ὅμως νὰ παροράται, ὅτι ἡ Ἐκκλη-

βίτς δὲν καθίσταται ἐξ ολοκλήρου αὐτοκέφαλος, εἰ μὴ ἐξ ὅτου τὸ Πατριαρχεῖον Πεκίου συνεχωνεύθη πρὸς τὸ Οἶκον. Πατριαρχεῖον, ὁποῖος διὰ τὴν χωρίζουσιν τὰς ἐν Αὐστρίᾳ Ὁρθοδ. Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ ἐν Κων)λει ἐκκλησ. κέντρου ἀποστρέφειν καθίστατο μᾶλλον ἐπείγουσα ἢ πλήρης χειρφετήσις αὐτῶν.—Ἀλλ' ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν αὐτοκεφάλων Σλαβικῶν ἐκκλησιῶν ἀντλήσεται καὶ ἄλλο ὑπὲρ τῆς θέσεως ἡμῶν ἐπιχείρημα. Αἱ ἐκκλησίαι αὗται διατηροῦσι τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῶν ἐπὶ μακρὰ ἔτη καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν σλαβικῶν λαῶν καὶ τὴν ὑπὸ τὸν αὐτὸν κυρίαρχον, ὅφ' ὃ διετέλει καὶ τὸ Οἶκον. Πατριαρχεῖον, ὑπαγωγὴν αὐτῶν. Ἐν καιρῷ δὲ καταλύεται τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῶν δι' ἐκκλησ. λόγους, μολονότι ὡς ἔδην ταῦτα, κίπερ δεδουλωμένα, ἐξολογούθουν νὰ ὑπάρχωσι καὶ σαφῶς νὰ διακρίνωνται. Ἐάν ὄντως ἡ ἀρχὴ τῆς κατὰ τὰς πολιτικὰς μεταβολὰς καὶ διοικήσεις συμμορφώσεως καὶ τῆς ἐκκλησιαστ. διαιρέσεως ἐκράτει ὡς γενικὴ καὶ θεμελιώδης ἀρχή, θὰ ἔπρεπεν ἀμέσως μὲν ἅμα τῇ ὑπὸ τῶν Ὁσθωμανῶν καταλύσει τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Σέρβων καὶ Βουλγάρων νὰ καταλυθῇ καὶ τὸ αὐτοκέφαλον τῶν πατριαρχεῶν Ἀχριδῶν, Τυρνόβου καὶ Πεκίου, ἢ ἐάν τοῦτο διατηρήθῃ ἐπὶ τῇ βίτς τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔθνους, ἔπρεπεν ἡ μετέπειτα σημειωθεῖσα συγχώνευσις ν' ἀποφευχθῇ.

δ.) Αὕτη αὕτη ἡ ἱστορία τῆς πρωτοθρόνου ἐκκλησίας τῆς Κων)πόλεως ἀποτελεῖ μίαν ἐπιπρόσθετον καὶ σαφὴ ἀπόδειξιν οὐχὶ περὶ τοῦ ἐναντιοῦ, ὡς

σὶα τῆς Κων)πόλεως παρέχονσα τὴν τοιαύτην ἀναγνωρίσιν οὐ μόνον προσελάμβανε τὰς κατὰ τὴν Βουλγαρικῶν ἐκκλησιῶν δυσμενεῖς ἐκδηλώσεις τοῦ Συμεῶν, ὅστις οὕτω μαλασσόμενος εὐκόλως ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ εἰς προστατὴν τῆς Βουλγαρικῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἀπέκτα ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας μεσίτην ἐπιβλητικὸν ὑπὲρ τῶν τρομοκρατουμένων χριστιανῶν τοῦ Βυζαντίου. Τοῦτο δ' ἐμφαίνεται σαφῶς καὶ ἐκ τῶν δυσωπητικῶν ἐπιστολῶν Νικολάου τοῦ Μυστικῆ πρὸς τε τὸν Συμεῶν καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας. Φαίνεται μὲν λοιπὸν ἐκ πρώτης ὕψεως ὑπερσχύουσα ἡ ἀρχὴ τοῦ Κράτους, πράγματι ὁμως ἐξυπηρετοῦνται ἐκκλησιαστικοὶ σκοποί. Ἐπὶ πλέον δὲν πρέπει νὰ παρασθῇ, ὅτι ἐν τῇ κατόπιν ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου δια νεαρᾶς ἀναγνωρίσει τοῦ αὐτοκεφάλου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας ἡ Ἀχριδῶν γίνεται ἀναφορὰ καὶ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ συμφωνίαν τοῦ ἀγιωτάτου Πάπα Βιγιλίου ἀναγόμεναι τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Πρώτης Ἰουστινιανῆς εἰς αὐτοκέφαλον (Ράλλη καὶ Ποτλῆ. Σύνταγμα Ἱ. κανόνων τόμ. Ε' σελ. 266). Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κράτους ἀφομοίωσεν ἡ ρωσικὴ ἐκκλησία τὰς ἐκκλησίας Γεωργίας, Πολωνίας καὶ εἰ τινα ἄλλην. Τὸ Οἶκον. Πατριαρχεῖον βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ παρέμεινεν πρὸς μεταίωσιν τῆς αὐθαρέτου ταύτης ἀφομοιώσεως, ἐφ' ὅσον οἱ ἀνδιαφερόμενοι δὲν ἀπηρτύνοντο πρὸς αὐτό. Ἐξ ὅτου ὁμως ἀποχαλασθέντων τῶν δεσμῶν τοῦ κράτους αἱ ἐνδιαφερόμεναι ἐκκλησίαι ἐζητήσαν τὴν ἐκ νέου χειρφετήσιν αὐτῶν, ἢ ἀφομοιώσεως τῶν πρὸς τὴν ρωσικὴν ἐκκλησίαν κατέπεσεν ἀφ' ἑαυτῆς.

ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἐνόμιζέ τις, ἀλλὰ περὶ τοῦ διὰ μόνον διὰ κατὰρῶς ἐκκλησιαστικαὶ ἀνάγκαι ἀπῆλθον τοῦτο, κατὰ τὸν τι προαιτικὸν ἀπεβίβασεν καὶ ἐκκλησιαστικὸν κέντρον. Πράγματι, ἡ Β' Οἶκον. Σύνοδος διὰ τὴν πολιτικὴν σημασίαν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων παρέχει μὲν τὰ ποσὸς βίτς τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ρώμης εἰς τὸν Κων)πόλεω (κᾶνὼν Γ'), διατηρεῖ ὁμως ἀνέπαφα τὰ πρωτεῖα τῆς διοικήσεως εἰς τε τὸν τῆς Θρακικῆς (Ἡρακλείας) καὶ τὸν τῆς Ποντικῆς καὶ τὸν τῆς Ἀσιανῆς. Διατηρεῖ δὲ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Κων)λεως ὁ τέως προΐσταμένος ἑξαρχος τῆς Ἡρακλείας τὰ πρότερα δικαίωματα αὐτοῦ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἀκριβοῦς καὶ σήμερον κρατοῦντος ἔθους, ἵνα παντὶ ἐνθρονισμῷ τοῦ Οἶκου. Πατριαρχεῖον ἐγχειρίζεται ἡ ποιμαντορικὴ εὐχὴ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείας. Οὕτως εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῆς ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἀνυψωθεῖσης πόλεως ἀπονέμεται μὲν ὁ ψιλὸς τιμητικὸς τίτλος κατὰ τὰ καὶ ἐν τῇ ΙΒ' κανόνι τῆς ἐν Χαλκηδόνι περὶ ἄλλων μητροπόλεων μετέπειτα θεσθέντα, οὐχὶ ὁμως εὐθὺς καὶ ἡ ἐπὶ ὀρισμένης διοικήσεως δικαιοδοσία. Αὕτη προστίθεται β' ὅπως, κατ' ὅσον αἱ προκύπτουσιν ἐκκλησιαστικαὶ ἀνάγκαι καὶ ἡ εἰσὶν, ὡς ὁψόμεθα, κρατήσασα ἐν τῇ διαρκουσίᾳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἀρχὴ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν ποιμνίων ἐκβαλλόν τοῦτο. Διὸ μόλις ὑπο τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, μετὰ ἐκατὸν καὶ ἑπταετία ἔτη ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς Κων)λεως συγκροτηθεῖσα, καθορίζονται ὅλα δικαιοδοσίας καὶ ἀνακηρύττεται ὡς κατ' αὐτὸ αὐτοκέφαλος μετὰ ἐκκλησ. περιφερείας ἡ ἐκκλησία Κων)λεως. Καὶ πάλιν δὲ τότε ἡ δικαιοδοσία αὕτη παρέχεται, ὡς ἡμεῖς εἵπομεν, ἐπὶ ἀθετήσι τῆς ἀρχῆς, κατ' ἡ ἡ ἐκκλ. διαίσεις δέον νὰ συνακολουθῇ τῇ πολιτικῇ διοικήσει, διότι παραμενουσῶν τῶν διοικήσεων ἐν τῇ κράτει καταργεῖται ἡ οὐσιωδὴς περιορίζεται τὸ ἐκκλ. αὐτοκέφαλον αὐτῶν.

Συμπεράσματι.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐμφαίνεται σαφῶς, ὅτι ὡς πρὸς τοὺς ὄρους τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου:

1) Ἡ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Φαρίου διατυπωθεῖσα καὶ ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν πρὸς τὸν Πάπαν διαμφισβητήσεων ἐπὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Ἰλνυρικοῦ ὑπὲρ τὸ δέον, ὡς δ' ἐν τινι μετῴφῳ καὶ ἀρίστῳ, ἐξαοχθεῖσα ἀρχή: «*τὰ περὶ τῶν ἐνοριῶν δίκαια ταῖς πολιτικαῖς ἐπικρατεῖαις καὶ διοικήσεσι συμμεταβάλλεσθαι εἴωθε*», οὐκ ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἀπαρβαλλόν κα. ἀναγεγνησκ. τῆς τοῦ κράτους, ὡς ἄλλως τε καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ «*εἴωθε*» συνυπονοεῖ.

2) Ὡς θεμελιώδης ἀρχὴ καὶ ὅρος οὐσιώδης ἐν τῇ χειρφετήσιν ἐκκλησίας τινὸς δέον νὰ ἐξαρθῇ αἱ εὐκολαί καὶ ἐγγυήσεις πρὸς ἀπρόσκοπον καὶ τελευφόρον λειτουργίαν τῆς συνοδικῆς ἐξουσίας διὰ τῆς κανονικῆς καὶ κατὰ τὴν συγκροτήσεως συνόδων κατὰ τὰς θεμελιώδεις διατάξεις, τὰς ἐν τοῖς ΑΔ' καὶ ΑΖ' ἀποστολικοῖς κανόσιν ἐννοηθέντα ἀποθησαυρισθείσας,

1. *Κανὼν ΑΔ'.* Τους ἐπισκόπους καὶ τοὺς ἔθους εἶδέναι καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδὲν τι πράττειν χωρὶς τὸν ἀνευ τῆς ἐκείνου γνώμης... ἀλλὰ μηδὲ ἐκείνος ἀνευ τῆς πάντων γνώμης.

καὶ τῆς διατηρήσεως ἐν γένει τῆς ἐπαφῆς καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐπιτηρήσεως καὶ ἐπιβλέψεως καὶ κηδεμονίας τῶν ὑπὸ ἑνα Πρώτον συνενουμένων ἐκκλησιῶν.

μη· ποιεῖται τι... Κατὰ ΔΖ. Δεύτερον τοῦ τοῦ συνενου-
δος γίνεται τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀνακρινέσονται ἀλλήλους
τινὲς ἐπιτηρήσεως καὶ τὰς ἐπιταγὰς ἐκκλησια-
στικῆς ἀντιλογίας διαλύσονται...·

1. Προδήλως, ὅταν ἡ τοιαύτη ἐπαφή διὰ τοῦ μετρίου
τοῦδε ἐκκλησιαστικῆς κέντρου ἐδουλοῦνται καὶ ἐπισκοπῶν
ἐκινδυνεύουν ν' ἀπομονωθῶσιν ἀπὸ τῆς ἐν ἡμετέρας
τινὲς ἐπιτηρήσεως, ἀνεπὶδρα ἡ ἀνάγκη δημοκρατίας τοῦ
ἐκκλησ. κέντρου, εἰς τὸ ὁποῖον παρῆλθε ἡ χειραφετήσις
ἀναλόγως τῶν προϋπαρχουσῶν ἐγγυήσεων, τῶν ἐξασφαλι-
ζουσῶν τὴν περαιτέρω ὁμαλὴν καὶ φυσιολογικὴν ἐξέλιξιν
τῆς χειραφετουμένης ἐκκλησίας. Ἐννοεῖται, ὅτι ἐπὶ τοῦ
ἐπειγόντος τῆς ἀνάγκης, πρὸς χειραφετήσιν καὶ ἐπὶ τῆς
ἐπαρκείας τῶν ἐγγυήσεων τῶν ἀπαραιτητῶν πρὸς ἐξασφα-
λισιν τῆς ζωῆς τῆς νέας αὐτοκεφάλου ἀποφαίνεται ὁ συνο-
δικὸς παράγων, ἀδιαφορῶν πρὸς πᾶσαν πίεσιν. Προφα-
νὸς δὲ ἐν ταῖς περιπτώσεσι ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς καὶ τῆς
Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας ἀποσπασθεῖσιν κατὰ τοὺς δύο
τελευταίους αἰῶνας κρατῶν, αἱ ἐν αὐτοῖς ἐκκλησίαι διὰ
τὰς παρὰ ταῖς κυβερνήσεις αὐτῶν γεννωμένας πρὸς τοὺς
τεως κυριάρχους ὑποφίας δυσκόλως ἠδύναντο νὰ ἐπικου-
ρῶσιν πρὸς τὰ τεως κέντρα αὐτῶν, ἐνῶ ἐξ ἑτέρου
ἐξασφαλιζόντο αὐταῖς ὑπὸ τῶν νέων κυβερνήσεων συνθη-
και πρὸς περαιτέρω εἰρηνικὴν διακυβέρνησιν, ἐὰν συγκα-
τετίθεντο εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ κέντρου αὐτῶν ἀπόσπασιν καὶ
αὐτοδιοίκησιν. Ἐξ ἑτέρου καὶ τὰ τεως κέντρα ὑπόπτοις
παρηκολουθοῦντο ὑπὸ τῶν κυριάρχων κυβερνήσεων, μὴ
ἀνεχομένων ἐν ταῖς πρωτευούσαις αὐτῶν νὰ βλέπωσι τὰς
συνελεύσεις ἐπισκόπων κρατῶν κατ' οὐσίαν ἐχθροικῶν καὶ
ὡς συγκροτήματα κατασκοπείας ἐκλαμβανουσῶν ταύτας,
ἡ καὶ ἠδύναντο νὰ διαβληθῶσιν ὡς ὑποκείμενα εἰς τὴν
ἐπιρροὴν ξένων κυβερνήσεων. Οὕτω ἐν τῇ ἀνακηρύξει τοῦ
αὐτονόμου τῆς Φιλλανδικῆς ἐκκλησίας ὁ ἀντιπρόσωπος
τῆς Φιλλανδικῆς Κυβερνήσεως κατὰ μὲν τὴν συνεδρίαν
τῆς 3 Ἰουλίου 1923 δηλοῖ εἰς τὴν ἐν Κωνίλει Ἱ. Σύνο-
δον, ὅτι «ἡ Φιλλανδικὴ κυβερνήσις εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπι-
τρέψῃ, ἵνα μία τῶν δύο ἐθνικῶν ἐκκλησιῶν τῆς χώρας
μείνῃ ὑποτεταγμένη εἰς ἐκκλησ. κυριαρχίαν διακηρύξασαν
δόγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Σοβιετικὴ δημοκρατία θὰ ἦτο
ἡ μόνος κυβερνητικὸς τύπος, ὅστις ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ
χριστιανικὸν ἰδεώδες, ἐκκλησιαστικὴν κυριαρχίαν ἢ ὁποῖα
ἀνάγκη ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἀνωτάτην ἐξουσίαν ξένου κρα-
τους» κατὰ δὲ τὴν συνεδρίαν τῆς 7 Ἰουλίου «ἐπειδὴ ἑξάρ-
τησις ἀπὸ τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου δὲν ἀποτελεῖ κινδύ-
νον ἐθνικὸν καὶ πολιτικόν, οἵτινες εἶνε ἀναπόφευκτοι ἀπὸ
μὴν ἑξάρτησιν ἀπὸ τῆς Ρωσικῆς ἐκκλησίας, δύναται... νὰ
διακηρύξῃ τὴν συναίνεσιν τῆς κυβερνήσεώς μου εἰς τὴν
αὐτονόμησιν τῆς Φιλλανδικῆς ἐκκλησίας (Ἐκκλ. Ἀλήθεια
τῆς 28 Ἰουλίου καὶ 11 Αὐγούστου 1923). Ἐξ ἄλλου εἶνε
γνωστὴ ἡ παρεμπόδισις τῆς συμμετοχῆς Μητροπολιτῶν ἐκ
τῆς Νέας Ἑλλάδος εἰς τὴν σύνοδον τοῦ Οἴκου. Πατριαρ-
χείου. Ἀναντιλέκτως τὸ ἐνδιαφερόμενον ἐκκλησ. κέντρον,
ἐφ' ὅσον ἀντιλαμβάνεται, ὅτι ἐκ τῆς χειραφετήσεως δὲν
θὰ ἐξυπηρετηθῶσι συμφέροντα ἐκκλησιαστικά, ἀλλ' ὅλως
τοῦναντίον πρόκειται καὶ ζημίαι ἐκκλησιαστικῇ νὰ προσέλθῃ

3) Ἡ ἀπρόσκοπος καὶ τελειοφόρος λειτουργία
τῆς συνοδικῆς ἐξουσίας προϋποθέτει καὶ ὁριμότητα
ἐπαρκῆ τῶν ἀναλαμβανόντων ν' ἀσκήσωσιν αὐτὴν
αὐτοτελῶς. Ἐντεῦθεν αἱ βαρβαρικαὶ χῶραι, καίπερ
ἀπέχουσαι τοῦ ἐκκλησ. κέντρου, δὲν ἐχειραφετοῦντο,
ἀλλὰ μέχρι τῆς ὁριμάνσεως αὐτῶν ἐκρατεῖντο ἐξη-
τημέναι ἐκ τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐξεχριστιαλισθῶσαν κέντρου. Ἡ
ἀρχὴ αὕτη ἐτηρήθη καὶ μεταγενεστέρως προκειμένου
περὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Κάρολ βιτς, τῶν Ἰονίων νή-
σων, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν Δωδεκανήσων. Ἀδύ-
ναι ὅτι αἱ ἐκκλησίαι οὗται διστελοῦν ὑπὸ κυβερνήσεσι
ἀλλοδόξους, τινὲς δὲ τούτων ἦσαν δεσποτισμέναι
καὶ ἐν περιβάλλοντι ἀλλοδόξῳ, μετὰ δυσκολίας μὲν
καὶ ἀντιρρήσεων παρέχεται εἰς τὰς τῶν Κάρολ βιτς ἡ
αὐτονομία καὶ τέλος τὸ αὐτοκέφαλον, αἱ δὲ λοιπαὶ
κρατοῦνται ἐξητημέναι ἐκ τοῦ ἐκκλ. αὐτῶν κέντρου.

4) Τέλος δὲν πρέπει καὶ οὐδένα λόγον νὰ λησμο-
νῇται, ὅτι ἡ τοιαύτη ἐπαφή τῶν ἐπισκόπων ὑπὸ τὸν
ἑνα Πρώτον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐν
Χριστῷ ἐνότητος. Προδήλως λοιπὸν κατ' οὐδένα λό-
γον ἐπιτρέπεται νὰ ἀγῇ εἰς τὴν δημιουργίαν εἰδους
τινὲς καπετανάτων ἢ ἐκκλησιαστικῶν ἐπικρατειῶν ξένων
πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ μᾶλλον ξένων νὰ ἀπειλήσῃ εἰς
τὴν εὐχεροστέραν ἐπικοινωνίαν πάντων τῶν ἀπαν-
ταχοῦ ἐπισκόπων διὰ τῶν κέντρων αὐτῶν ἢ τῶν
Ἀρχιεπισκόπων. Ἐντεῦθεν καὶ πρωτίτως, ὡς εἶδο-
μεν, ἐκδηλοῦται ἡ τάσις πρὸς διεύρυνσιν τῶν ὁρίων
τῶν ἐκκλησ. περιφερειῶν διὰ τῆς ὑπαγωγῆς τῶν δια-
φόρων Μητροπολιτῶν ἢ Πρώτων ὑπὸ τοὺς Ἐξάρ-

υποχρεοῦται νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν οὐδεμίαν ὁποθενδήποτε
ἐκδηλουμένην ἐπιθυμίαν ἢ πίεσιν, ἐνθυμούμενον τὸ «πει-
θαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις». Ἐφ' ὅσον ὁμοῦ
δὲν πρόκειται νὰ προσέλθῃ ζημίαι τις, καθῆκον στοιχειώ-
δους φρονήσεως ἐπιβάλλεται ν' ἀποφεύγωνται οἱ ἄνευ
κέρδους πνευματικῶν ἀκαρποὶ καὶ ἐκ πείσματος μᾶλλον
διεγειρόμενοι ἀγῶνες.

1. Οὕτω ὁ Ἱεροσολύμων Δοσιθεὺς γραφὼν πρὸς τὸν
πρωτὴν Ἱερεῖον καὶ πάσης Σερβίας Ἀρσένιον, ἡγούμενον
τῶν εἰς Κάρολ βιτς μεταναστευσάντων Σέρβων ἀποτρέπει
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ κάμῃ «κανένα ἀρχιερεῖα ἑξαρχον καὶ ἀρ-
χιεπίσκοπον εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ὅπου ἦσαν ὑποκείμενοι εἰς
τὸ Ἱπέρι... ἀλλ' ὅλοι νὰ εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὸν τί-
μον ὁρόνον τῆς ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἱερουσολύμων». Ὅτι
ἂν εὐρεθῇ τις νὰ εἶνε ἀγιώτατος καὶ γίνῃ Ἀρχιεπίσκο-
πος ξεχωριστός, ἀλλ' ὁ χωρισμὸς θέλει προξενήσῃ καὶ
ἐτεροδοξίαν... ὡς τὸ ἔκαμεν ὁ αἰθεὶς Ἐρδελίας, ὅστις
διατὶ ἦτο ξεχωριστός, ἡσέβησε καὶ ἐδόθη σύσσωμος καὶ
ὁλοκληρὸς εἰς τοὺς ἐχθρούς τῆς ἀγίας πίστεως... Καὶ
ἂν κάμῃ τις νὰ χειροτονηθῇ κανένας ἀρχιερεὺς... νὰ
κάμουν οἱ εἰς τα αὐτόθι ἅγιοι ἀρχιερεῖς ἐκλογὴν καὶ
ῥήφον εἰς ἀνθρώπον ἄξιον καὶ εἶτα νὰ στέλνουν εἰς τὸν
ἀγιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἱερουσολύμων νὰ ζητοῦν ἐκδοσὴν
παρ' αὐτοῦ καὶ λαμβάνοντες τὴν νὰ τὸν χειροτονῶν, κα-
θὼς τὸ κάμουν οἱ Ὁρθόδοξοι ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὴν
Βενετιανὴν καὶ Κεφαλληνίαν καὶ εἰς τὴν ἁγίαν Μαύραν καὶ
εἰς τὸν Μωρέαν» (Καλλινίκου Δελικάνη Πατριαρχικὰ ἐγ-
γραφα Τόμος Ι', σελ. 905).

χους ή Πατριάρχας, τῶν ὁποίων ἐν τέλει ὁ ἀριθμὸς περιορίζεται μόνις εἰς πέντε.

Αἱ ἀνωτέρω καθαρῶς ἐκκλησι. ὁρχαὶ ἐν τῇ καθορισμῇ τῶν ὄρων τοῦ αὐτοκαφάλου καθίστανται τοσούτω μᾶλλον οὐσιώδεις. ἀπαράβατοι καὶ ἀντικαταστάσις προσοχῆς. ὅσοι σήμερον ἡ διαρρυθμίσαι τῶν καὶ σταχοῦ πολιτευμάτων ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον ἔχει μορφάται· εἰς τὸν χειριστὸν ἐκκλησίας καὶ κράτους, καὶ παρὰ τῆς Ὀρθοδόξου, ὁ χαρακτὴρ δ' οὗτος δὲ καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποστολὴ ἀποῦ ἐν μὲν τῇ Οἰκονομ. Παιδαγωγίᾳ διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν προνομιῶν ὑπὸ τῆς καθ' ἑαυτοῦ δημοκρατίας; συντελεσθῇ ἡ δὲ ἐν δὲ τῇ Εὐσέφ. τὸ ἐκκλησιαστικὸν πολιτικὸν διακρίνεται ὑπὸ σχέσεις διαδηλωμένης ἐχθρότητος τοῦ κράτους πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Πᾶσα διὰ τοῦτο ἀποπαιρα πρὸς καθιέρωσιν τῶν ὁρχῶν τῆς πολιτικῆς σημασίας ἢ τῶν ἐθνικῶν λόγων ἢ τοῦ κράτους ἐκτός τοῦ ὅτι ἀντιτίθεται πρὸς τὸ γνήσιον πνεῦμα τῶν κανόνων ἐλέγχεται ἐξ ὁλοκλήρου ἀνυγχρόνιστος καὶ ἀπισθοδρομικῇ.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ὄρων τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκαφάλου. Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τοῦ; παρμόνειας αὐτοῦ.

II. N. ΤΡΕΜΠΕΛΛΑΣ

ΟΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟΙ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣ. ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΠΕΡΙ ΗΜΩΝ

Οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ Ἀγγλικανοὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν οὕτω καλουμένην Εὐαγγελικὴν μερίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας· μᾶ· ἐνθυμοῦνται πάντοτε εἰς τὰ συνέδρια καὶ τὰς ἐτησίας συνελεύσεις τῶν. Τοὺς εὐγνωμονοῦμεν δι' αὐτούς. Θὰ ἦτο ὁμοῦ εὐχῆς ἔργον ἂν, ἀντὶ ἡ πουργανικῇ των μὴνις νὰ ἐκοπῇ κατὰ τῶν Ὀρθοδόξων, τοῦ; ὁποίους οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν δὲν ἔλαβον τὸν κόπον νὰ γνωρίσουν, ὡς ἐπεμβαίνοντων δὲ θαν εἰς τὸν δρόμον τῆς μετὰ τῶν Ἀναμωφῶτων ἐπίσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας, περιορίζονται εἰς τὴν διευκρίνισιν τῶν λημῶν, τοῦ; ὁποίους ἔχουν μετὰ τῶν ἀντιπροσόντων· συναδέλφων των τῶν ἄλλων μερίδων τῆς Ἐκκλησίας των. Ἄν θέλουν δὲ νὰ ἔχουν τὸν λόγον καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰ πράγματα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς Ἀγγλοὶ θετικοὶ καὶ πρακτικοί, ὡς μελετοῦν τὴν διδασκαλίαν μας, τὴν σύγχρονον ζωὴν μας, τοῦ; στυχοῦς μας, τοῦ; καὶ τῇ ἡμέρᾳ μας θανάτου, αὐτὴν τέλος τὴν ἱστορίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς, καὶ μόνον τότε ὡς ἀποφκίνονται περὶ ἡμῶν. Ἄλλως ἐνεργούντες κινδυνεύουν νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς ἐπιπέλατοι, φανατικοὶ καὶ μακρὰν εὐρισκομένοι τῆς ἀρετῆς τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία διακρίνει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας, ἐν τῇ συνέλφ τῆς Ἀναγκάζομεθα νὰ εἰπωμεν τὰς πικρὰς ταύτας ἀληθείας ἐξ ἀφορμῆς σημείου ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐταιρεία, ἡ ἀντιπροσωπεύουσα τὴν προτεσταντίζουσαν ἀποψιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν τελευταίαν ἐτησίαν γενικὴν συνέλευσιν αὐ-

τῆς, τῇ 2 Μαΐου 1932. Ἐδραδύναμεν δὲ νὰ ἐπιληφθῶμεν τοῦ ζητήματος, διότι ἐνομίσαμεν ὅτι ὅργανα ἐκκλησιαστικὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸ ὅρος τῆς ἀποστολῆς των, οὗτοι εἶναι. τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἑαυτοὶ καὶ ὁ ἔργον τῆς. ὡς εἶδον τὸ παρόντων ἄλλοις εἰς τοῦ; ἐκκλησιαστικῇ, προκείμενον περὶ τῶν ὁ; αὐτῶν χαρακτῆρισμῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀσυντόμως δὲν ἐξέτασαν. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῆς προκείμενης (ἐν λόγῳ Ἀγγλικανῶν συνελεύσεως, εἰς μὲν τὸν μεταλλετέρων ἀποψιν τῶν ἀποψιν, ὡς ἐπικρατοῦσαν τῆς ἐκκλησίας ὁδοῦ τῆς τοῦ; αὐτῶν, ἐπὶ τῶν ὁρχῶν τῆς Ἀγγλικῆς Μεταρρυθμίσεως, ὡς αὐταὶ ἐκτίθενται εἰς τὰ 39 ἄρθρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν των, ὅπως ἐνισχύσουν ὅσον δύνανται τὴν πρόθεσιν μὲς πνευματικῆς θρησκείας, «ἥτις μεγάλως θὰ ἠδύνατο νὰ προαχθῇ διὰ τινος σοφῆς καὶ φιλελευθέρως μερίτης περὶ πραγματοποιήσεως μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας μεθ' ὧν τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες δέχονται τὸν Ἰραπτὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ὡς ἀρκετὸν καὶ τελειωτικὸν κανόνα πίστεως, ἰδιαιτέρως δὲ μετὰ τῶν Προτεσταντῶν ἡμῶν Ἀγγλῶν Ἀναμωφῶτων». Εἶτα ὁμοφώνως ὡσαύτως ἀπεφάσισαν ὅπως «ὁπερὶ σπείρουν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὁδοῦ τῆς τοῦ Εὐαγγελίου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ κινδύνων οἷοι α) ἡ καταπολέμησις τῶν Ἀρθρῶν, 2) ἡ προσπάθεια ὅπως ἀντικατασταθῇ τὸ ὑπάρχον Β βλῖον Κοινῆς Προσευχῆς διὰ τοῦ ἀναθεωρηθέντος καὶ ἀπορριφθέντος... καὶ 4) ἡ προσέγγις πρὸς τὰς ἀμεταρρυθμίτους Παλαιοκαθολικὴν καὶ Ἀντιολικὴν Ἐκκλησίαν, ἐφόσον αὐταὶ εἰσέτι διατηροῦσι μεγάλας πλάνας ὅχι μόνον ἐν τῇ ζωῇ των καὶ τῇ τῶν τῆς τελείσεως τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν τελετῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ζητήμασιν ἀκόμη πίστεως».

Κατὰ ταῦτα ἡ προσέγγις τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατὰ τοῦ; Εὐαγγελικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ἀποτελεῖ κίνδυνον, πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ὁποίου ἀπεφάσισαν οὗτοι ὅπως πᾶσα δυνάμει ἐργασθῶν. Ἡμεῖς ἔμως μετὰ τῶν ἐπισήμων ὁρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας δὲν συμπεριζόμεθα τὴν ἰδέαν των αὐτῶν· τοῦ; αὐτῶν νομίζομεν ὅτι πάντα προσέγγις ἀποτελεῖ εὐδαιμόνων σημεῖον διὰ τὴν εἰρήμεισιν τοῦ κόσμου καὶ εὐλογίαν Θεοῦ· καὶ ἐπειδὴ εἴχομεν καὶ ἔχομεν τὴν πεποίθησιν αὐτὴν ἐδέχθημεν προσκλήσεις ἐπανειλημμένας ὅπως συζητήσωμεν ἐν πνεύματι ἀνοχῆς καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ προσέγγις τις κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπὶ ἡθικοῦ καὶ κοινωνικοῦ πεδίου, εἶτα δὲ, τοῦ χρόνου προδόντος, καὶ ἐπὶ δογματικοῦ τοιοῦτου. Ὡς πρὸς τὸ «ἀμεταρρυθμιστοῦ» δὲ ἡμῶν, πλανῶνται πλάνην δεινὴν οἱ φίλοι εὐαγγελικοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας νομίζοντες καὶ ἐλπίζοντες ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρὸς, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ μεταρρυθμισθῶμεν. Ἀλλὰ καὶ διατί; ἐφόσον οὐδεὶς ἀπο-

λύτως λόγος υπάρχει επιβάλλων εις ἡμᾶς μεταρρυθμισιν εις οὗαν προέβησαν πολὺ δικαίως· καὶ εὐλόγως μεγάλαι δυνάμεις τῶν Χριστιανῶν τῆς Δύσεως· κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα· Ἄν οἱ προπάτορες τῶν εὐαγγελικῶν προσεγγήσαν καὶ οὗτοι εις τὴν Μεταρρυθμίσιν, προέβησαν εις τοῦτο τὸ δι᾿ ἑξῆς διότι τοὺς ἐξηνάγκασαν αἱ δοῦσαι καὶ κράζουσαι ἀνομίαι τῆς Παπικῆς αὐλῆς, ὁ πρετερισμὸς ὑπὸ τοῦ Πάπα δυνάμει πολιτικῆς μὴ ἀποκρίσεως εις αὐτόν, ἡ κατάφωρος ἀνάμιξις αὐτοῦ εις κοσμικὰς ὑποθέσεις ἑλλοτρίας τοῦ προορισμοῦ του καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀλοκληρωτικὴ τέλος ὑποδούλωσις τῶν λαῶν τῆς Δύσεως ὑπὸ τὸ Βατικανόν, τὸ ὅποιον δὲν ἤρκειτο εις τοὺς φόρους τῆς εὐλαβείας καὶ πνευματικῆς ἀφοσιώσεως τῶν ὑπηκόων του, ἀλλ' εἰσέπραττε καὶ ὑλικοὺς τοιοῦτους καὶ δὴ καὶ ἐπαχθεῖς καὶ θαυμάτους. Παραλείπομεν δὲ τὰς ἀφ᾿ ἑσῆς καὶ τὰς μετ' αὐτῶν συνδεομένας καταχρήσεις, αἵτινες ἐχρησίμευσαν ὡς ἀφορμὴ μᾶλλον τῆς ἐκρήξεως τῆς Μεταρρυθμίσεως, τῆς ὁποίας τὰ αἷτια ἦσαν θαυμάσια καὶ μᾶλλον οὐσιώδη.—Οἱ φίλοι εὐαγγελικοὶ ποιοῦνται ἐπίσης ἐν τῇ ἀποφάσει των λόγων περὶ πλανῶν μεγάλων «ἐν τῇ ζωῇ μας». Τοῦτο λέγοντες ἔχουν ἀναμφιδόλως ὑπ' ὅψιν τὴν ἠθικὴν ζωὴν τοῦ κλήρου μας καὶ τοῦ λαοῦ· ἄλλως σαφέστερον καὶ διεξοδικώτερον ἐξέφρασαν καὶ ἄλλοτε τὰς γνώμας των ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου καὶ ὠνείδισαν ἡμᾶς· ζωὴν κοινωνικὴν ἀπέχουσιν τοῦ κανόνος τῆς ἐν τῇ Γραφῇ διαγραφόμενης ἠθικῆς ζωῆς. Τὸ σημεῖον τοῦτο προτιμῶμεν ἐν σιγῇ νὰ τὸ παρέλθωμεν ἐπαφίνοντες τὴν ὀριστικὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν εις κοινωνιολόγους λαβόντας εὐκαιρίαν νὰ μελετήσωσιν ἐπισταμένως τὴν ὑπὸν τῆς κοινωνίας καὶ τὸ ἠθικὸν ποιεῖν τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν πλανῶν ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς μας τελεταῖς, ἀναμφιδόλως ἐνταῦθα πρόκειται περὶ πασεξηγήσεως καὶ συγχύσεως, τῆς ὁποίας θύματα ἔπασαν οἱ ὁμολογουμένως εἰλικρινεῖς καὶ ἄξιοι πάσης συμπληρείας εὐαγγελικοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας. Ἡ πλειονότης διδ. αὐτῶν, μὴ σπουδάζαντες τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ μὴ ἐλθόντες εις ἐπαφὴν στενὴν μετὰ τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολῆς, σχηματίζουν τὰς περὶ ἡμῶν γνώμας των ἐξ ἀδεσπότων φημῶν καὶ ἀβασανίστως προσφερομένων εις τὸ Κοινὸν ἀνεξιλέγκτων πληροφοριῶν κατ' αὐτὰς ἡ μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως διαφραγὰ εἶναι μόνον ὁ παπικὸς θεσμός· κατὰ τὰ ἄλλα ἀμφότεροι συμπέπτουσι καὶ εἰδικώτερον ἡ Ἀγ. Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συμμερίζεται τὰς πλάνας περὶ ἀφ᾿ ἑσῶν, καθαρτηρίου, λατρείας τῶν Τιμίων Δώρων κ.τ.τ., θὰ ἀκούσῃ δὲ τις πολλάκις καὶ παραλληλισμοὺς γενομένους ὑπ' αὐτῶν πρὸς ἀπίδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν των. Οὕτω ἡ ἐπιμονὴ ἡμῶν εις τὸ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως καὶ ἡ πεποθησις ὅτι δι' αὐτοῦ παρέχεται πλήρης ἀφεσις ἁμαρτιῶν, ταυτίζονται ὑπ' αὐτῶν μὲ τὰς ἀφ᾿ ἑσῶν ἡ περὶ μέσης καταστάσεως ὁρθόδοξος διδασκαλία παραλληλίζεται μὲ τὸ καθαρτήριο τῆς Λατι-

νικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ὑπ' αὐτῆς λατρεία τῶν Τιμίων Δώρων μὲ τὴν εὐλάβειαν, τὴν ὅποιαν τηροῦμεν ἀπέναντι τῶν Ἁγίων Δώρων κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Προηγισμένων. Ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτῶν, τέλος, ὅτι καὶ εις ζητήματα πίστεως πλανώμεθα δὲν εἶναι δυνατόν εἰ μὴ νὰ προκαλέσῃ τὸ μειδιάμα καὶ τοῦ ὑπερβολικῶν δόσιν φλέγματος ἔχοντος συζητητοῦ. Ὡστε πλανώμεθα καὶ εις ζητήματα πίστεως καὶ δὲν τὸ ἐγνωρίζομεν! Πλάνη δὲ τοιαύτη ἀναμφιδόλως θεωρεῖται ὅπ' αὐτῶν ἡ πίστις μας εις τὸν ἐπισκοπικὸν θαθμὸν καὶ τὴν Ἀποστολικὴν διαδοχὴν, ἡ πεποθησις μας ὅτι ἐν τῇ Θ. Εὐχαριστίᾳ μεταλαμβάνομεν τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δὴ καὶ ἡ ὁρθόδοξος διδασκαλία περὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως ὡς ἰσοκύρου καὶ ἰσοδυνάμου πρὸς τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἔχομεν καὶ θὰ ἔχωμεν τὰς πλάνας (;) ταύτας καὶ θὰ τηρῶμεν ἀπαρεγκλίτως καὶ πιστῶς χωρὶς νὰ ὑποχωρήσωμεν οὔτε κατὰ κεφαλαίαν εις πᾶν ὅτι ἐγένετο ἀποδεκτὸν καὶ ἐπιστεῦθη *semper, ubique, ab omnibus*.

Λαμβάνοντες οἱ εὐαγγελικοὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἀποφάσεις, εἴα ἡ ἀνωτέρω, ἐλέγχονται ἀδελφεῖς τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ δὴ καὶ ἐστερημένοι τῆς κορωνίδος τῶν ἀρετῶν, ἥτις «μακρὰ θυμὲι καὶ οὐ περπερεύεται, οὔτε φυσιοῦται».

Λονδίνον, Ἰούνιος 1932.

† Ο Μ. ΑΡΧΙΜ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΜΒΩΝΑ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

28.

Ἐκλογή καὶ ἀπόφασις.

(Κυρ. Γ'. Ματθαίου—10 Ἰουλίου)

Οὐδεὶς δύναται δυοῖ

κύριους δουλεύειν...

(Ματθ. 5' 24)

Δι' ὅσων ὁ Κύριος σήμερον διδάσκει εις τὴν ἀγνωσθεῖσαν εὐαγγελικὴν περικοπὴν (Ματθ. 5' 23-34) λύει αἰτιὰ καὶ διὰ παντός ἐν σπουδαίοντον ζήτημα, τὸ ὅποιον ἐν τοῖς παλαιῖς ἀπὸ τὸν ἐν τῇ ζωῇ πολλῶν σημερινῶν Χριστιανῶν. Διὰ νὰ δεχθῇ τις τὴν κλήσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ὁφείλει νὰ κέρῃ ἀπόλυτον τὴν ἐκλογὴν του καὶ νὰ λάβῃ ἀπόφασιν ὀριστικὴν. Δὲν χωροῦν συμβιβασμοὶ εις τὴν ζωὴν τὴν Χριστιανικὴν καὶ δὲν δύναται νὰ εἶναι τις ὁδοδὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ἐξακολουθῇ ταῦτο χρόνως ν' ἀκολουθῇ καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου. «Οὐδεὶς δύναται δυοῖ κυρίους δουλεύειν» ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμῶν (Αὐτόθι 24).

Α'.—Ἐπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι δύνανται νὰ εἶναι καλοὶ Χριστιανοὶ καὶ ταῦτο χρόνως ἐνὰ τὰ ἔχουν καλὰ καὶ μὲ τὸν κόσμον»

ὅπως συνήθως λέγομεν. Εἰς τοῦτο ὁφείλεται τὸ ἄτοπον ἐκείνο φαινόμενον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται σχεδὸν καθ' ἑκάστην ἐνώπιόν μας, νὰ ὑπάρχουν δηλονότι χριστιανοί, πιστεύοντες εἰς τὸν Χριστόν, καὶ ὅμως νὰ μὴ ὑπάρχουν χριστιανοί, ἀνέκοντες εἰς τὸν Χριστόν. Συμβαίνει δὲ πολλάκις εἰς κοινωνίας λεγομένας χριστιανικάς νὰ βλέπῃ τις μίαν ζωὴν ἐντελῶς ξένην καὶ ἀντίθετον πρὸς τὴν ζωὴν τὴν χριστιανικήν, χωρὶς ταυτοχρόνως νὰ δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι εἰς τὰς κοινωνίας ταύτας θὰ ἦτο ἀνεκτὸν οἰκισθῆσθαι κίνημα ἀντιχριστιανικόν.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀκριβῶς κείται ἡ τραγικὴ παρεξήγησις. Ἀπατῶνται οἱ ἴδιοι, μὲ τοὺς συμβιβασμούς των, νομίζοντες ὅτι εἶναι χριστιανοί, καὶ ἀπατῶσι καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκοντες, μὲ τὸ παράδειγμα των, ἕνα τελείως παραμυροφωμένον καὶ ἐντελῶς ἀγνώριστον χριστιανισμόν!

Συμβαίνει εἰς χριστιανικάς λεγομένας κοινωνίας ν' ἀπαντῇ τις κατὰ τι χριστιανικῶν ἐθίμων καὶ εἰδωλολατρικῶν προλήψεων, μῆγμα χριστιανικῶν θεωριῶν καὶ κοσμικωτάτων ἀντιλήψεων, συννονθύλευμα τι πίστεως καὶ ἀπιστίας, εὐσεβείας καὶ δεισιδαιμονίας. Καταντᾷ μάλιστα ἡ κατάσταση μέχρι τοῦ σημείου νὰ μὴ εἶναι πιστευτὸς ὁ ἀληθὴς χριστιανισμός, τὸ γνήσιον φρόνημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον πολλαχοῦ ἔχει ὑποκαταστήτῃ ἡ δεισιδαιμονία, πολλάκις δὲ καὶ ὁ χυδαιότερος πρακτικὸς ὕλισμός.

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι νομίζοντες ἐν αὐτοῖς ὡς χριστιανούς καὶ ὅμως ζῶντες ὅπως ἴσως, δὲν ἔζων οὕτως οἱ χειρότεροι εἰδωλολάτραι, συμπεριφερόμενοι ὅπως δὲν συμπεριφέρονται, ἴσως, οἱ φανατικώτεροι ὕλισται, θρησκειῶντες, ὡς εἴαν ἦσαν οἱ χυδαιότεροι φρενισταί...

Πάντες οὗτοι οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἔχωσι σχέσιν μετὰ τοῦ Χριστοῦ.

Β'.—Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἀνθρώπων τούτων, οἱ ὅποιοι ἐξεκίνησαν ἀπὸ μίαν καλὴν διάθεσιν καὶ διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἀπέκαμον εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐφαρμογῆς τῶν καλῶν των προθέσεων, προήλθον εἰς συμβιβασμούς πρὸς τοὺς ἐαυτοὺς των καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ αἵματος τούτου, ἔχουμεν τὴν χειροτέραν τραγωδίαν, τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατο ποτε νὰ ζήσῃ μία ἀνθρωπίνη ψυχὴ Ἐν ᾧ ὁληθῇ ἡ δυστυχία, ἡ ὁποία ἐρχεται μαζί με τὴν ἁμαρτίαν, δὲν παύει διόλου παρ' αὐτοῖς νὰ θιπάρχῃ, διότι ἔξακολουθοῦν νὰ ζῶσιν ἀκόμη ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἔχουν συγχρόνως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι καὶ τὸ βάρος τῆς ματαιοπονίας διὰ τὴν ἀρετὴν. Διότι ἡ ἀρετὴ δὲν πραγματοποιεῖται κατὰ μικρὰ κλάσματα καὶ ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἀποτελεῖται εἰς τὴν ὁλοκλήραν ἀπὸ μερικῶς μόνον λεπιτομερείας. «Τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; τίς δὲ κοινωνία φωτὸς πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελιάρ;» (Β'. Κορινθ. στ'. 14, 15).

Ὀφείλει λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκλέξῃ καὶ ν' ἀποφασίσῃ καὶ ἡ ἐκλογὴ του καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ εἶναι ἀπόλυτος καὶ τελειωτικὴ. Συμβιβασμοὶ καὶ ταλαντεύσεις δὲν δύνανται νὰ ἔχουν θέσιν εἰς μίαν ἀληθῶς χριστιανικὴν ζωὴν.

Δὲν ὑπάρχει ἡ δυνατότης τοῦ νὰ ἔχῃ τις τὸν ἕνα

πόδον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς κακίας, διότι εἶναι τελείως ἀντίθετος ὁ δρόμος τοῦ Οὐρινοῦ ἀπὸ τὸν δρόμον τοῦ Ἄδου. Δὲν δύναται τις ν' ἀγαπᾷ καὶ τὸν Χριστὸν καὶ τὰς ἁμαρτωλάς του συνήθειας, νὰ θέλῃ ν' ἀνέκῃ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ νὰ νομίσῃ ὅτι δύναται νὰ ἀκολουθῇ καὶ τὰς ἀπειρήσεις τοῦ ἁμαρτωλοῦ αἵματος. Οἱ οὗτοι ἀνέκουν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δὲν εἶναι πλέον ἔξω τοῦ κόσμου καὶ διὰ τοῦτο γίνονται μισητοὶ παρὰ τῷ κόσμῳ (Ἰω. ιε'. 19).

Δὲν ἱκανοποιεῖται ὁ Θεὸς μὲ ὀλίγην ἀγάπην. ἀξιοὶ ὀλόκληρον τὴν ἀγάπην μας, «Ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου» (Μάρκ. ιβ'. 30). Δὲν ἐπιτρέπει ὁ Χριστὸς νὰ μᾶς ἀπασχολῇ ὡς πάρεργόν τι ἡ μέριμνα περὶ τοῦ αἵματος μέλλοντός μας, εἰς τὰ διαλείμματα μόνον τῶν κοσμικῶν μας φροντίδων καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν μας ἐπιδιώξεων ἀπαιτεῖ πρώτην καὶ κυρίαν νὰ ἔχωμεν τὴν μέριμναν περὶ «τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς δικαιοσύνης Αὐτοῦ» (Ματθ. στ'. 33).

Ἄς μὴ αὐταπατώμεθα λοιπὸν καὶ αἱ παύσωμεν ἀπατῶντες ἀλλήλους. «Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους δουλεύειν, καὶ ὁ ἐπιθυμῶν ν' ἀκολουθήσῃ τὴν κλήσιν τοῦ Χριστοῦ ὁφείλει ν' ἀποφασίσῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τίποτε ἐξ ὅλων ἐκείνων, ὅσα θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἔγω καὶ ἂν αὐτὰ τῷ εἶναι τόσον προσφιλεῖ ὅσον οἱ στενωτέρω συγγενεῖς του (Αὐτοῦ. ιθ'. 5), ἔγω καὶ ἂν τῷ εἶναι τόσον χρήσιμα ὅσον τὰ χορὸς μώτερα μέλη τοῦ σώματός του (Αὐτοῦ. Ε'. 29, 30). Οἱ χειρότεροι ἐχθροὶ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι οἱ συμβιβασμοὶ καὶ αἱ ἀμφιταλαντεύσεις.

29.

Ἡ ἐν τῇ πράξει ἐκδήλωσις.

(Πατέρων Δ'. Οἰκ. Συνόδου—17 Ἰουλίου)

Ὅς ὁ ἄν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ
αὐτὸς μέγα κληθήσεται ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ τῶν οὐρανῶν
(Ματθ. ε' 19)

Διὰ τῶν λόγων τούτων ὁ Κύριος ἀπαιτεῖ ὅπως ἡ ἀπόφασις τοῦ χριστιανοῦ ἐκδηλωθῇ καὶ ἐν τῇ πράξει ὡς ἔργον ἐφαρμογῆς τῶν θεωρητικῶν ἀληθειῶν καὶ ὡς διδασκαλία φωτισμοῦ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἶπεν εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Χριστός, «εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς» (Ματθ. ζ'. 21). Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου εἶναι ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῶν λεχθέντων τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, διότι ἡ τραγικὴ ἀντίθεσις, τὴν ὁποίαν παρατηροῦμεν εἰς τὴν ζωὴν τῶν πλείστων χριστιανῶν τῆς ἐποχῆς μας, ὁφείλεται ἀκριβῶς εἰς τὴν παραμέλησιν τῆς ἐν τῇ πράξει τηρήσεως τῶν ἀπὸ τῆς ὁρθῆς πίστεως ἀπορρεόντων καθηκόντων.

Α'.—«Ὅς ἂν ποιήσῃ...» Πρῶτον καθήκον τὸ «ποιῆσαι», ἡ ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἡ πρακτικὴ τήρησις τῆς μεγάλης ἐντολῆς

τῆς ἀγάπης. Τὸν πιστεύοντα καὶ μὴ ποιοῦντα ὁ Κύριος παρομοιάζει πρὸς τὸν οἰκοδομοῦντα ἐπὶ τῆς ἁμμου (αὐτόθι 26—27), διὰ μιᾶς δ' ἐτέρας παραβολῆς υποδεικνύει τὴν ἀπλουστίαν ἀλήθειαν, ὅτι συνεπὴς πρὸς τὰς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ υποχρεώσεις του εἶναι ὅχι ὁ προθυμοποιούμενος καὶ μὴ τηρῶν τὰς υποσχέσεις του, ἀλλ' ὁ ἐκτελῶν τὸ θέλημα Αὐτοῦ, ἔστω καὶ ἂν εἰς τὴν ἀρχὴν ἔδειξε ποιᾶν τινα δυστροπίαν (Αὐτόθι ἀγ. 28—31).

Ἡ ὁρθὴ πίστις, ἡ καλὴ διάθεσις καὶ ἡ ὁγνὴς πνευματικὴ κατάστασις δὲν εἶναι πράγματα δυνάμενα νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ τῆς ἐμπράκτου ζωῆς τοῦ χριστιανοῦ. Ἐὰν δ' ὑπάρχῃ τι ὅπερ ἐξωτερικῶς ἀποδεικνύει τὴν ὁρθὴν πίστιν καὶ τὰς πνευματικωτέρας κλίσεις τῶν χριστιανῶν, τοῦτο εἶναι ἡ πρακτικὴ τῶν ζωῶν. «Δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, καὶ γὰρ δεῖξω σοὶ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου» (Ἰακ. β'. 18).

Ἡ συζήτησις περὶ τοῦ ἂν εἴδῃ τὰ ἔργα ἢ ἡ πίστις μόνη εἶναι, κατὰ ταῦτα, ματαία καὶ περιττή. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ πίστις ἄνευ ἔργων, ὅπως εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ φλόξ ἄνευ θερμότητος καὶ φωτός. Ἡ ἑλλειψὶς τῆς πρακτικῆς, ἐφαρμογῆς τῶν πιστευομένων θὰ ἐσημαίνειν ἀπουσίαν πάσης πίστεως ζωῆς καὶ πραγματικῆς. Οὐδ' εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξωσιν ἔργα ἀποπνεύοντα τοῦ χριστιανισμοῦ τὸ ἄρωμα, εἰὰν ἡ πίστις δὲν ὑπάρχῃ.

Συχνάκις οἱ ἄνθρωποι ἀπασχολοῦνται μὲ τὸ ζήτημα ἂν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐκτός τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐνάρετος ζωὴ, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι οὗτοι λησμονοῦσιν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς προσδίδει ὅλως ἰδιαιτέραν ὄψιν, ἰδιαιτέρον χαρακτῆρα καὶ ἰδιαιτέραν ἀξίαν εἰς τὴν ἀρετὴν. Ἐνθ' ἡ ἀρετὴ τοῦ κόσμου εἶναι ἐνίοτε συμφεροντολόγος, πολλάκις συμβατικὴ, πάντοτε ἐγωϊστικὴ, ἡ χριστιανικὴ ἀρετὴ εἶναι προῖδον μιᾶς ἀνωτέρας ἡθικῆς ἀντιλήψεως, ἀνωτέρας ἐκδοχῆς περὶ τοῦ κόσμου, ἀποτέλεσμα ἀγάπης πηγαιᾶς καὶ ἀληθινῆς, πλήρους ἀπαρηγόρευσης τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ οἰκιοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν τοῦ πλησίου (Ρωμ. ιβ'. 15, Β'. Κορ. ια'. 29).

Συνήθως τὸ καθήκον τῆς χριστιανικῆς ἀρετῆς νομίζεται ὡς ἄρνησις ἀπλὴ τοῦ κακοῦ, μηδὲν διαφέρουσα τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου. Δὲν εἶναι ὅμως μόνη τοῦ κακοῦ ἡ ἀποφυγὴ, δὲν εἶναι μόνον τὸ «Οὐδ...», ἐκεῖνο ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ ταυτοχρόνως καὶ ἡ θετικὴ τοῦ ἀγαθοῦ πράξις. Τὸ «ἀγαπήσεις...» εἶναι ἐντολὴ θετικῆ, ἀξιούσα θετικὰς πράξεις καὶ ἐμπρακτον ἀπόδειξιν τῆς τηρήσεώς της.

Β'.—«... Καὶ διδάξῃ». Συνέπεια ἀναπόφευκτος τῆς ὁρθῆς πίστεως, τῆς ἐν τοῖς ἔργοις ἐκδηλουμένης, εἶναι ἡ διδασκί. Δὲν δύναται νὰ πιστεύῃ τις ὁρθῶς, νὰ τηρῇ τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, ν' ἀκολουθῇ τὸν Χριστόν, καὶ ν' ἀδιαφορῇ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἄλλων. Εἶναι φύσει ἀδύνατον νὰ ζῇ κανεὶς τὸν Χριστόν καὶ ὅμως νὰ μὴ διδάσκῃ ἐν τῇ κόσμῳ διὰ τῆς ζωῆς του. «Οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη, οὐδὲ καλοῦσι λύχνον καὶ τιθεῖσιν αὐτὸν ὑπὸ τὸ μόδιον» (Ματθ. ε'. 14—15).

Ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμῶν ἐπιβεβλημένον τοῦ ἀληθοῦς

πιστοῦ, ἐντολὴ ἐπιτακτικὴ τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ διδασκαλία τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· «οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων...» (Αὐτόθι. 16), «ὁ λέγων ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἰπατε ἐν τῇ φωτί, καὶ ὁ εἰς τὸ οὐδ' ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων» (Αὐτόθι. ι'. 27).

Ἀνάγκη ὅμως νὰ προσέξωμεν τὴν ἀπόλυτον σχέσιν ἧς πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ λόγων καὶ ἔργων, τὴν ἀδιάσπαστον ἐνότητα, τὴν ὁποῖαν ὁ Κύριος δίδει εἰς τὰ δύο ταῦτα ἐπὶ μέρους καθήκοντα, τὰ ὁποῖα συνάπτει εἰς ἓν, «ὅς δ' ἂν ποιῇ καὶ διδάξῃ...».

Εὐκολώτερον εἶναι εἰς ἡμᾶς: τὰ διδάξωμεν διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ εὐκολώτερον οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες μᾶς βλέπουν, διδάσκονται ἐκ τῶν ἔργων μας. Τὰ ἔργα κραυγάζουν τόσον, ὥστε νὰ καλύπτουν καὶ τῶν ὁρατοτέρων λόγων τὴν φωνήν. Καὶ δύναται τις ἂν δὲν ἔχῃ τοῦ λόγου τὴν δύναμιν, νὰ εἶναι ὅμως δόκιμος ὡς ἐξῆς καὶ σιωπῶσα διδασκαλία διὰ τοῦ παραδείγματός του.

Κατὰ τοῦτο διαφέρει ἡ ἀντίληψις περὶ τῆς διδασκαλίας, ἢν ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ νὰ τηρῇ ὁ χριστιανός, ἀπὸ τὴν ὑποκριτικὴν συμπεριφορὰν τῶν φαρισαίων ὅλων τῶν ἐποχῶν, ὅτι ὁ χριστιανὸς ἀκολουθεῖ τὸ ζωντανὸν παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐφαρμόζων ὅσα εἶπεν «ἐπαθεῖν ὑπὲρ ἡμῶν» (Α'. Πέτρο. β'. 21), ἐνθ' ἐκεῖνοι «λέγουσι καὶ οὐ ποιοῦσι» (Ματθ. ε'. 3).

Ἄς ἐξετάσωμεν ἕναστος ἑαυτὸν ἵνα ἴδωμεν ἂν ὅντως εἴμεθα «ποιηταὶ τοῦ νόμου» (Ρωμ. β'. 13, πρβλ. Ἰακωβ. α'. 22 25) καὶ ἂς σκεφθῶμεν περισσότερον ἐπὶ τῆς σημερινῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου. Κατ' ἐξοχὴν σήμερον οἱ ἄνθρωποι ἀποβλέπουνι περισσότερον εἰς τὰ ἔργα καὶ πολλάκις γινόμεθα ἀφερμῇ νὰ βλασημῇται ἐξ αἰτίας μας τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Πᾶσάν μας πράξιν καὶ πάντα λόγον ἂς κατευθύνωμεν οὕτως ὥστε νὰ συντελῇ εἰς δόξαν τοῦ Ὁυρανίου Πατρὸς (Ματθ. ε'. 16).

Ε. Γ. Μ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ ἀναβολὴ τῆς Προσυνόδου.

Πόσον ἀκόμῃς ἐπὶ ἔργῳ ἡ ἀναβολὴ τῆς Προσυνόδου καταφαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἐξῆς παρατηρήσεως τοῦ ἐβδομαδιαίου φύλλον τοῦ Λονδίνου Church Times τῆς 17 Ἰουνίου 1932 γράφοντος ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐτηλεγράφησε πρὸς τοὺς ἀνταδελφούς αὐτοῦ Πατριάρχας καὶ τοὺς ἄλλους ὁρθοδόξους Πρωθιεράρχας τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα ὅτι «ἐπειδὴ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν τινῶν τῶν ἀντοχευμένων Ἐκκλησιῶν ἀδυνατοῦσι νὰ ἀντιπροσωπευθῶσιν εἰς αὐτήν» γαίνεται ἀναγκαία ἡ ἀναβολὴ τῆς Προσυνόδου τῆς ὅλης ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ἐναρξὶς τῆς ὁποίας ἐπιτελεῖ νὰ γῇ κατὰ τὴν ὁρθόδοξον Πεντηκοστήν, τοῦ ὅστις τὴν προσεχὴ Κεχαζὴν Ἰουνίου 19. Ἐὰν ἐξαίρεσις τις τὴν βραδύτητα τῆς ἀναγγελίας, αὕτη οὐδένα τῶν γνωσκόντων τὴν πρόσφατον πορείαν τῶν γεγονότων ἐν τῇ

ἐγγὺς Ἀνατολῇ θὰ ἐκπλήξη. Καὶ μολονότι ἡ ἀναβολὴ τῆς Προσυνόδου σημαίνει τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀποφάσεως ἐπὶ ζητημάτων τινῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἐπείγουσα κοινὴ ἐνέργεια τῆς ὅλης ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁποῦντως θὰ ἀμφισβητήσῃ τις τὴν ὁμοθυμία αὐτῆς.

Ἀνακρίβειαι.

Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου C. Troitski ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ ἐπισήμου φύλλου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας «*Isnik*» δημοσιεύει συνεχίζομενον ἄρθρον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν «Ἐκκλησιαστικὴ δικαιοσύνη ἐπὶ τῆς ὁρθοδόξου διασποράς» ἐν ᾧ ἐκτὸς ἄλλων ἀνακρίβειων σημειοῖ ὅτι πρὸς ἐξασφάλειαν τῆς ἐλληνικῆς ὑπεροχῆς ἐν τῇ Προσυνόδῳ ἐν ᾧ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐζήτησε δύο μόνον Ἀρχιερεῖς ἀντιπροσώπους, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐσκέπτει ν' ἀποστείλῃ τέσσαρας Ἀρχιερεῖς καὶ τέσσαρας Καθηγητὰς Συμβούλους, οὓς ἀναφέρει ὀνομαστί. Ὁ κ. Καθηγητὴς περιέπεσε ἐν σφάλματι σφάλμα μὴ ἐξακριβώσας ὅτι δύο μόνον θὰ ἦσαν καὶ οἱ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀντιπρόσωποι Ἀρχιερεῖς μετ' ἱσαριθμῶν συμβούλων, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκλεγέντες ἦσαν ἀναπληρωματικοὶ («Ἐκκλησία ἐτ. Θ' 1931, σελ. 350»). Ἀλλὰ τὸ ὅλον ἄρθρον τοῦ κ. Καθηγητοῦ χρήζει ἐλέγχου, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀκριβοῦς γεγενεῶς ἐντελὸς προσφάτων καὶ μεμαρτυρημένων.

Χριστιανικὴ Κοινωνικὴ Ἑνώσις.

Ἡ ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἡ ἑλλοῦ ἀναφερομένη Ἱδρυσις τῆς «Χριστιανικῆς Κοινωνικῆς Ἑνώσεως» δέον νὰ χωριεσθῇ μετ' ἀνακρίψεως ἐπὶ πάντων τῶν δραστηριοτήτων διὰ τὴν μεταπολεμικὴν κοινωνικὴν ἀναρτίαν. Κατὰ τὸ διασκευτικὸν τοῦ Ἱδρυτικοῦ προακτικοῦ τοῦ σημειοῦ, ἀπορρίπτει εἰς τὴν Ἱδρυσιν τῆς Ὁργανώσεως ἔδωκεν ἡ παρούσα κοινωνικὴ κρίσις, τῆς ὁποίας ἡ ἐπισταμένη μελέτη περὶ ἀκραιβάτως, ὅτι τὰ αὐτὰ αὐτῆς εἶναι τὸ παντὸς ἡθικῶν ἢτοι ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς κοινωνίας ἀπὸ τῶν πατρῴων χριστιανικῶν ἀρετῶν τῆς εὐσεβείας, τῆς ἀλληλεγγύης καὶ ἀλληλοβοήθειας, τῆς ἐργαστικότητος, τῆς ἀμοιβῆς ἐμπιστοσύνης, τῆς συνδιαρχίας καὶ τῆς οἰκονομίας καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἐπιχειρήσεις τοῦ ὁλεθρίου πνεύματος τοῦ αἰτισμοῦ, τοῦ μαμμωνισμοῦ, τῆς πλεονεξίας, τῆς σπατάλης, τῆς ἐπιδείξεως, τῆς γυνωπονίας καὶ τῆς παντοίας ἀνυλασίας, εἰς ἃ τὸ ὅλεθρον παράδειγμα παρέχεται πολλάκις ἐπὶ τῶν ἱδρυομένων κοινωνικῶν τάξεων. Τούτου ἕνεκα ὁρθῶς ἐνοήθη ὅτι ὅρος ἀπαραίτητος διὰ τὴν ὑπερτίκωσιν τῆς παρούσης κρίσεως καὶ ἐν γένει διὰ τὴν εὐμερίαν τῆς κοινωνίας δὲν εἶνε ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀμοιβαίου μίσους καὶ τῆς πάλης τῶν τάξεων μετὰ τῶν συναρτῶν ἀνατροπῶν, ὅπως προσπαθοῦσι τινες νὰ πείσωσι τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ἀλλὰ κυρίως ἡ ἡθικὴ ἀνάστησις τῆς κοινωνίας καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἐμπέδωσις τῶν ἡθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, πρὸ παντὸς δὲ ἡ ἐπιχειρήσεις τῆς θείας ἐντολῆς τῆς ἀγάπης, ὡς νόμος τῆς ζωῆς καθ' ἀπάσας αὐτῆς τὰς ἐκδηλώσεις. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἡ «Χριστιανικὴ Κοινωνικὴ Ἑνώ-

σις» ὅχι μόνον θὰ ἐπιδιώξῃ τὸ κατὰ δύναμιν τὴν σχετικὴν διαφώτισιν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ τὸν ἐπ' αὐτῆς καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς νεολογίας ἐνστερνισμὸν τῶν χριστιανικῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἐκ παραλλήλου θὰ καταβάλλῃ καὶ πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς καταπολέμησιν τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας καὶ ἐν γένει τοῦ κοινωνικοῦ κακοῦ ἐφ' οἷον ὁποῦν αὐτοῦ μορφήν. Ταῦτα βεβαίως εἶναι ἔργον πολλῶν κοινωνικῶν παραγόντων, ἥτοι τῆς Πολιτείας, τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Σχολείου κ.λπ., οὐκ ἥτις οὕτως ἀποτελοῦσι καὶ ἐποχεύουσιν ἐπιτακτικὴν τῶν ἀνεπτυγμένων τάξεων τῆς κοινωνίας, τῶν ὁποίων τὸ καθήκον, ὡς ἑκαστος ἐννοεῖ, δὲν ἐξαρτεῖται εἰς τὴν ἐκτενείδην ἐξάσκησιν μόνον τῶν ἐπαγγελματικῶν ἐκάστον ἀτόμων ἐποχεύσεων. Ἦν ἀμφιβάλλοιεν, ὅτι σήμας ὁ ὁρθοφρονῶν παρ' ἡμῖν κόσμος, ὁ ἐκπαιδευτικὸς, ὁ δημοσιογραφικὸς, ὁ πολιτικὸς, ὁ ὑπαλληλικὸς κ.λπ. θὰ σπεύσῃ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐφόδωσιν τῆς ὥρας πρωτοβοηθίας τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἐν λόγῳ ὁργανώσεως, διότι πιστεύομεν ὅτι δὲν εἶναι ὀλίγοι οὐδὲ ἀσήμαντοι ὅσοι ἐνδιαφέρονται εὐλογικῶς διὰ τὴν εὐμερίαν καὶ τὴν εὐμερίαν τῆς κοινωνίας καὶ πιστεύουσιν εἰς τὰ ὑψηλὰ ἱδανικὰ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἐπιχειροῦσα καὶ τὴν ὁρθὴν ἀρετήριαν καὶ τὸν ἐνθελὸν καὶ ἀγιον σκοπὸν τῆς Ὁργανώσεως καὶ ἐκκαλουμένη ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῆς τὴν ἀνωθεν ἐπίσχεσιν, ἐπενδύει τὰς ἀπαρχὰς αὐτῆς καὶ εὐχεται τὴν ταχίστην τῶν τάξεων αὐτῆς πύκνωσιν.

Ὁ καθηγητὴς Newlandsmith εἰδικῶς ἀσχοληθεὶς περὶ τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνακοινώσας τὰς ἐρεῦνας του εἰς τὸ πρὸ τινος συγκληθὲν ἐν Καίρῳ διεθνὲς μουσικὸν συνέδριον προὔκάλυψε ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐκ διαφόρων χωρῶν προσελθόντων μουσικῶν, μετὰ συζητήσιν δὲ μακρὰν ἐπὶ τῶν ἀνακοινώσεων του ὁμοθυμῶς ἐγένετο δεκτὸν ὅτι ἡ περὶ ἧς λόγος κοπτικὴ μουσικὴ ἔλκει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκ χρόνων σχοινοτάτων καὶ κρίνει νέον φῶς εἰς τὰς μουσικὰς ἀρχάς. Ὁ ἐν λόγῳ καθηγητὴς ἐπισκεφθεὶς κατ' αὐτὰς τὸ Λονδίνον καὶ τὸ Ὄξφορντ προὔκάλυψε θερμὸν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τῶν ἐκεῖ κύκλων διὰ τῶν περὶ μουσικῆς διαλέξεων του.

Εἶνε τὸ Ἰσλάμ αἵρεσις χριστιανικῆ; Ὑπο τον παρὰ-δοξον τοῦτον τίτλον ὁ Frank Hugh Foster ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ περιοδικῷ *The Moslem World* («Ὁ μουσουλμανικὸς κόσμος») ἄρθρον ἐν ᾧ προάγει τὴν γνώμην ὅτι θὰ ἦ δυνατόν τὸ Ἰσλάμ νὰ χαρακτηρησθῇ ὡς χριστιανικὴ αἵρεσις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων τοῦ Κορανίου. Ὁ Μωαμεθανισμὸς—λέγει—εἶνε μὲν μονοπροσώπος μονοθεϊσμὸς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν καθιστᾷ ἀδύνατον νὰ θεωρηθῇ ἀποτελὼν μίαν τῶν διαφόρων μορφῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Πολλὰ χωρία τοῦ Κορανίου μαρτυροῦν γνώσιν τινα τῆς Κ. Δ., καὶ δὴ καὶ τοῦ δ' Εὐαγγελίου. Ἡ γνώμη ὅτι ὁ Μωάμεθ ἠγνόει καὶ ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν σημερον ἐγκατελείφθη, πάντως ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναγινώσῃ ἐβραϊκὰ ἢ ἑλληνικά, κατ' ἀκολουθίαν δὲ τὰ τῆς Κ. Δ. ἔμαθεν ἐκ προφορικῶν συνδιαλέξεων. Ἐν τούτοις ὁ ὑπ' αὐτοῦ γνωσθεὶς Χριστιανισμὸς δὲν ἦτο ὁ ὁρθόδοξος, ἀλλ' ὁ νεστοριανικὸς καὶ μονοφυσικὸς. Ἡ διδασκαλία του περὶ τῆς ἐσχάτης κρίσεως εἶνε ἀναμφισβητήτως χριστιανικὴ. Ὁ Μωάμεθ πολλὰ οφείλει καὶ εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν, καίτοι δὲ ἰσχυροτέραν ροπήν ἤσκησεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ Χριστιανισμὸς, ὁ μονοθεϊσμὸς ὅμως τοῦ Ἰσραὴλ εἰλκυσεν αὐτὸν περισσότερο διότι τῷ ἐφαίνετο ἀπολυτότερος καὶ καθαρότερος, τὸν ἐν

Χριστιανισμόν ἐθεώρει σχεδόν εἰδωλολατρικόν ἐν οἷῳ βαθμῷ καὶ τὴν ἐθνικὴν εἰδωλολατρείαν· ὁ Θεὸς τοῦ τῷ ἐφαινετο σύνθετος, ὡς τριάδα δ' ἐξελάμβανε τὴν σύνθεσιν Θεοῦ Πατρὸς—Ἰησοῦ Υἱοῦ—Μαρίας. Οὐχ ἦτονον ἐξέτιμα τὸν Ἰησοῦν ὡς προφήτην, ἀπὸ τίνος δ' ἐπόψεως θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς θιασώτης τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Μωάμεθ τὸ πρῶτον γνωρίσας τὸν Χριστιανισμόν παρ' αἰρετικῶν, ὡς μίαν τῶν πηγῶν τοῦ Κορανίου ἐχρημοποίησεν αἰρετικὸν βιβλίον, ἀπὸ τῆς ἐπόψεως δὲ ταύτης θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς «αἰρετικός». Ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν δέκα θεμελιωδῶν διδασκαλιῶν τοῦ Ἰσλάμ ὁ σ. συνάγει ὅτι, παρὰ τὴν σύμμεξιν αὐτῶν μετὰ πλανῶν, εἶνε αὐτόχρομα χριστιανικῆς προσελύσεως, ἐφ' ὅσον δὲ συναποτελοῦναι τὴν οὐσίαν καὶ τοῦ Ἰσλάμ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦτο ἀρκεῖ διὰ νὰ δοθῇ καταφατικὴ ἀπάντησις εἰς τὸν ἐρωτηματικὸν τίτλον τῆς μελέτης. Ἐντεῦθεν, κατὰ τὸν σ., συνάγεται πόρισμα μεγάλης σπουδαιότητος ὅτι δηλ. ἡ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ἱεραποστολῶν προσέγγισις πρὸς τοὺς μουσουλμάνους πρέπει νὰ ἐμπιέται ὑπὸ μελίζονος πρὸς αὐτοὺς συμπαιδείας. Ἐν τῇ παρὰ τῷ μουσουλμανικῷ κόσμῳ δὴλα δι' ὁράσει τῶν οἱ ἱεραποστολῶν δέον νὰ ὁρμῶνται ἐκ τοιούτων προϋποθέσεων καὶ οὐχ ἔξ ἐλατρίων πολιτικῆς φύσεως.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶχεν ἀποφασίσει ὅπως συνταχθῇ εἰδικὴ ἱερὰ ἀκολουθία ἐπὶ τῇ ἀνασυστάσει γάμου διεξυγμένων. Τοιαύτη ἀκολουθία ἤδη ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καταρτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης.

—Ὡσαύτως μετὰ εἰσήγησιν τῶν Σεβ. Πλωμαρίου καὶ Ἡλείας ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ἀκολουθίας συνταχθεῖσας ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν 1ην τοῦ νέου ἔτους, εἰς τὴν 25ην Μαρτίου, ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ ἐορτῇ, καὶ ἑτέραν ἐπὶ τῇ ἐνάξει καὶ λήξει τῶν μαθημάτων τῶν Σχολείων.

—Διεβιάσθη πρὸς τὸν ΟΔΕΠ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου πραγματοποιησύνῃ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἱ. μονῆς Ἀνάφης, ὅπως συμφώνως τῷ ἀρθρ. 153 τοῦ νόμου 5383 προβῇ εἰς τὴν δέουσαν πρὸς ἐπισκευὴν αὐτῆς δαπάνην, προκειμένου νὰ χρησιμοποιηθῇ αὕτη ὡς Σωφρονιστήριον Κληρικῶν.

—Διεβιάσθη διὰ τοῦ Σεβ. Πατρῶν τῇ Χριστιανικῇ Ἐνώσει Πατρῶν ὁ ἔπαινος καὶ αἱ εὐλογίαι τῆς Ἱ. Συνόδου διὰ τὴν δράσιν καὶ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς διὰ τὴν καταδίκην τοῦ Κ. Ἀναγνωστοπούλου ὑπὸ τοῦ Πλημμελειοδικείου Πατρῶν διὰ τὸ ἐκδοθῆν ἐπ' αὐτοῦ γνωστὸν ὑβριστικὸν ἀντιχριστιανικὸν βιβλίον.

—Διωρίσθη ὑπὸ τοῦ σ. Μητροπ. Μαντινείας ὁ ἱερομ. Καλλίνικος Δάβιος ἡγούμενος τῆς ἱ. μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου ἀντὶ τοῦ ἀπαλλαγέντος τῶν ἡγουμ. καθηκόντων Γερμανοῦ Λάρου.

—Ἐξεφράσθησαν συνεπεῖα ἐγγράφου τοῦ Σεβ. Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως τῇ ἐνταῦθα Γαλλικῇ Ἀρχαιολογικῇ Σχολῇ αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἱ. Συνόδου διὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀνακάλυψιν ἀρχαιοτάτου ναοῦ, ὅστις νομίζεται ἱδρυμένος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἐν Φιλίπποις.

—Καθ' ἑκαστον ἔτος μεγαλοπρεπεστέρα ἀποβαίνει ἡ ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου τελετὴ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ κηρύγματος τοῦ Ἀπ. Παύλου ἐν Ἀθήναις. Ἀπὸ τῆς 6ης ἤδη ὥρας π. μ. τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἔπειρα πλήθῃ κατέβλυσαν τὸν περὶ τὸν ἱερὸν βράχον τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τὸν περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῶν Προπυλαίων πειρὸν ὄχρον, ἐπὶ δὲ τοῦ βράχου εὐρίσκοντο τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ πάντες οἱ παρεπιδημοῦντες ἐν Ἀθήναις Ἀρχιερεῖς καὶ μέγα ἀριθμὸς ἄλλων κληρικῶν. Τὴν 6 1/2 ἀκριβῶς ὥραν ἀφ' ὁμοῦ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἐνδυθεὶς τὸν μανδύαν ἀνήλθεν εἰς τὸν βράχον, ἠρξάτο δὲ ἀμέσως ὁ Ἐσπερινός. Τὰ ἱερὰ τροπάρια ἐψάλλε

πολυμελέστατος βυζαντινὸς χορὸς μετὰ μεγίστης ἀκριβείας καὶ τάξεως, ἐν κατανύξει δὲ αἱ χιλιάδες τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ παρηκολούθησαν καὶ ἐν ἀδιαπτῶι εὐλαβείᾳ καὶ προσοχῇ τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν. Ὁ αἰδес. Γεράσιμος Ποταμιάνος ἀνέγνω ἐκ τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων τὴν περικοπὴν περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς τοῦ Ἀπ. Παύλου καὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἐν τέλει δὲ ἐκήρυξε τὸν θεῖον λόγον ὁ ἐκ τῶν Ἱεροκηρύκων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἱερολ. Χριστοφόρος Παπουτσόπουλος. Μεγάλῃ ἁστυνομικῇ δυνάμει ἐτήρησε τὴν τάξιν, οὕτως ὥστε ἐν ἀπολύτῳ ἡσυχίᾳ αἱ μυριάδες τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος ν' ἀκροασθῶσι τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας, ἦν καὶ πολλοὶ ξένοι παρηκολούθησαν.

—Υπὸ ἐπιλέκτων μελῶν τῆς κοινωνίας ἰδρυθῇ κατ' αὐτὰς ὁργάνωσις ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν «Χριστιανικὴ Κοινωνικὴ Ἐνώσις» τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶνε ἡ ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ διάδοσις καὶ ἐπικράτησις τῶν ἠθικῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, ἰδιαίτερως ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν οικονομικὴν ὁργάνωσιν τῆς κοινωνίας. Τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς ὁργάνωσεως ταύτης ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ Ἀκαδημαϊκῶν κ. κ. Α. Κούζη καὶ Ι. Πολίτου, τοῦ Ἀρεοπαγίτου κ. Κ. Γ. Παπαδοπούλου, τῶν στρατηγῶν κ. κ. Πίκουλα καὶ Ὁδ. Μαρούλη, τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου κ. Ι. Χαντέλη, τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν κ. Ν. Γρανίτσα, τῶν δικηγόρων κ. κ. Π. Πουλίτσα καὶ Α. Τσιριντάνη, τοῦ ἐμπόρου κ. Γ. Ἀνδρεοπούλου καὶ τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Π. Μπρατσιώτου. Πρόεδρος ἐξελέγη ὁ Καθηγητὴς τῆς Ἱατρικῆς κ. Κούζης καὶ Γραμματεὺς ὁ κ. Π. Μπρατσιώτης.

—Χθὲς ἐορτὴν τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προέστη τοῦ Ἐσπερινοῦ τοῦ ὁμωνύμου ναοῦ τῆς Κοινότητος Ἀγ. Ἀναργύρων (Ἀττικῆς). Μετὰ τὸν Ἐσπερινὸν οἱ μαθηταὶ τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν Τοι Κατηχητικοῦ Σχολείου ἐψάλλον διάφορα θρησκευτικὰ ἅσματα. Εἰς εὐχαριστίας τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κατηχητικοῦ ὁμιλήσεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος συστήσας ὁμόνοιαν, ἀγάπην καὶ πίστιν πρὸς τὸν Χριστὸν ἄνευ τῆς ὁποίας ἀδύνατον εἶνε καὶ εἰς τὰ ἄτομα καὶ εἰς τὰ ἔθνη νὰ ὁρθοποδήσουν. Ἡρτήθη δ' ἐν τέλει ὅπως ἀνεγερθῇ νέος ἱερὸς ναὸς ἀντάξιός τῆς προόδου τῆς Κοινότητος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

Ἀνεχώρησε κατ' αὐτὰς ἔξ Ἀθηνῶν μεταβαίνων εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ σεβ. μητροπολίτης Αὐστραλίας κ. Τιμόθεος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Νικοδήμου Ἀγτωνίου, προωρισμένου διὰ τὴν ἐν Σίδνεϋ ἐφημεριακὴν διακονίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν πεπραγμένων τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου πληροφοροῦμεθα ὅτι κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος τοῦτο ἠρίθμει 65 μαθητὰς, ἐξ ὧν ὀκτὼ ἀραβόφωνοι ἐκ Συρίας καὶ Παλαιστίνης καὶ εἰς αἰθιοψ. Ἐν τοῖς ἱεροσπουδασταῖς 1 εἶναι ὑπότροφος τῆς ἑλλην. Κυβερνήσεως, καὶ εἰς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Τοῦ ἐπάθλου τοῦ πέμπτου φιλολογικοῦ διαγωνίσματος τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου περὶ τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου, τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον» ἐτυχεν ὁ κ. Χρ. Παντελίδης καθηγητὴς τῆς φιλολογίας, Κύπριος ἐκ τῶν συντακτῶν τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ. Ἦδη δὲ ἡ Α. Μ. προεκίρρυσεν ἕκτον φιλολογικὸν διαγώνισμα ἐπὶ τοῦ θέματος «ἡ καταγωγὴ τῶν Κυπρίων κατὰ τὰ πορίσματα τῆς ἀρχαιολογίας, τῆς γλωσσολογίας, τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἐν γένει ἐπιστημονικῶν ὁρευνῶν». Αἱ πραγματεῖαι δέον νὰ ὑποβληθῶσι τῇ Α. Μ. μέχρι τῆς 31 Δεκ. 1933.

ΡΩΜΑ·Ι·ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Οἱ ἐν Πολωνίᾳ καθολικοὶ κύκλοι διατυποῦσι παράπονα κατὰ τοῦ πολωνικοῦ ραδιοφώνου ὡς ἐκδηλοῦντος ἀντικαθολικὰς τάσεις, ἐνῷ, κατὰ ἀντιθέτους ἰσχυρισμούς, ἀπ' ἐναντίας, οὐ μόνον καθ' ἐκάστην Κυριακὴν μεταδίδεται δι' αὐτοῦ τακτικῶς ἡ καθολικὴ λειτουργία καὶ τὸ κατ'

αυτήν κήρυγμα, αλλά και τὰ λεγόμενα ιεροποστολικά κηρύγματα εξυμνεύονται κατὰ δεκάδας. Τὸ ἐν Βαρσοβία ὡς καθολικὸν Πρακτορεῖον Τύπου καταγγέλλει ὅτι τὸ ραδιόφωνον πάντοτε πᾶσι ἐπιτρέπει παρακολουθεῖται ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ κηρύγματος διὰ νὰ μὴ καθίσταται τοῦτο ἀκουστόν. ἠγγελε δὲ ὅτι οἱ καθολικοὶ συνδρομηταὶ τοῦ ἡτοιμάζοντο νὰ υπογράψωσι διαμαρτυρίαν καὶ νὰ παραιτηθῶσι τῆς συνδρομῆς.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν μελῶν τοῦ ἀγγλοορθόδοξου σωματείου τῶν ἁγίων Ἀλβανού καὶ Σεργίου ἐτελέσθη ἐν τῇ νύκτι τοῦ Kebie College τῆς Ὁξφόρδης ἡ ὀρθόδοξος λειτουργία ἀγγλιστί, ἱεροεργαζόμενος τοῦ ὁσίου ἱερέως αἰδου. Ἀλεξίου καὶ γάλλοντος χοροῦ ἐκ ὁσίων ὑπερσβίων. Ἡ ἱεροεργασία ἐνεποίησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἐξ ἀγγλικανῶν ἐκκλησίασμα, ὅπερ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἐδέχθη τὸ ἀντίθετον ἐκ χειρὸς τοῦ λειτουργοῦ.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἐσχάτως ἐγένετο ἐπιβλητικὴ συγκέντρωσις ἐν Βερολίῳ κατὰ τῇ ἀθλητικῇ κινήσει τῆς Μοιτῆς τῇ συμπροσῆ τῶν ὁδοιπόρων προτεσταντικῶν ἐνοριῶν τῆς πόλεως. Τῇ συγκέντρωσιν μετέσχον περὶ τὰς 17000 ἀπό μὲν ἀμερικανῶν τῶν φίλων καὶ ἐπίσημοι ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν, τῶν συνόδων καὶ τῶν εὐαγγελικῶν συνδέσμων τῆς γερμανικῆς πρωτεύουσας. Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν κίνησιν ταυτην ἐπεδείξεν ἡ προτεσταντικὴ νεολαία τοῦ Βερολίνου, πρὸς τὴν ὁποίαν καὶ ἀπυθύνθη ὁλοῦς ἰδιαιτέρως κατὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ ὁργανωτῆς τῆς συνελεύσεως δρ Καρλ. Ἐτοιασθὲν ὑπὸ τοῦ ῥήτορος ἡ ἀνάγκη σπενθῆς συνεργασίας πρὸς τὴν ἐργατικὴν τῶν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προσπαθειῶν τῶν αἰσῶν, οἵτινες δημοσίᾳ ἐδήλωσαν ὅτι προσέθενται νὰ ἀναλάβωσι καὶ ἐν Βερολίῳ ἀποφασιστικὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς θρησκείας. Ἡ ἐν Βερολίῳ ἐκδηλωμένη καθολικὴ ἐφημερίς «Γερμανία» ἐχαρέτισε μετ' ἰδιαίτερας τιμητικῆς ἀποτίμησιν τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐνιαίου μετώπου τῶν πιστῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεοῦ.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ζητεῖται ἱεροκήρυξ κληρικὸς διὰ τὴν ἐπαρχίαν Ἰωαννίνων ἔχων πείραν τοῦ κηρύγματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

1. Μητροπολις Σπάρτης.

Ἡ ἱερὰ μητρόπολις Σπάρτης διὰ τῆς ἐπ' ἀριθ. 1110 προκηρύξεως αὐτῆς συνδρά τῷ ἀρθρῷ 78 τοῦ νόμου 5148 καλεῖ τοὺς βουλευμένους ὅπως μέχρι τῆς 12ης Ἰουλίου ἐ.ε. ὑποβάλωσι μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος πρὸς νομιμοτήκην εἰς ἐνέργειαν ἐκλογῆς ἐφημερίου διὰ τὴν χρεοῦσαν θέσιν τοιοῦτου ἐν τῷ χωρίῳ Κυδωνίᾳ—Καρασπῇ τοῦ τόφου δήμου Φαριδος. Ἐν Σπάρτῃ τῇ 27 Ἰουνίου 1932. Ὁ Σπάρτης Γερμανός.

1. Μητροπολις Κалаβρυτων καὶ Αἰγιαλίας

Χρεοῦσης τῆς θέσεως τοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Ριζομυλῷ ἱεροῦ ναοῦ «Κοίμησης τῆς Θεοτόκου» καλεῖ τοὺς βουλευμένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην ἕως μέχρι τῆς 30 Ἰουνίου ἐ.ε. προσέλθωσιν εἰς τὰ ἐνστάδια γραφεῖα καὶ ὑποβάλωσι τὰ κατὰ νόμον δικαιολογητικὰ ἔγγραφα αὐτῶν τὰ ἐμφαίνοντα τὰ προσόντα τῶν κατ' ὅσον τὴν ἐπομένην θέσιν γίνεῖ ἡ ἀνακήρυξις τῶν υποψηφίων. Ἡ παρῶσα δημοσιευθῆτω εἰς τὰς θύρας τοῦ ναοῦ καὶ εἰς τὸν περιοδικὸν ἡ «Ἐκκλησία», Ὁ Κалаβρυτῶν καὶ Αἰγιαλίας Θεόκλητος.

1. Ἐπισκοπὴ Ἱερῶς καὶ Σητείας

Πρὸς πληρωσὴν τῶν κενῶν ὁργανικῶν ἐφημεριῶν θέσεων α) τῆς Κομποπόλεως Σητείας καὶ β) τῶν χωρίων Ἰον Πύλης—Καϊμάνου, 2ον Μύθων, 3ον Παρυσίου, 4ον Καλογήρων, 5ον Μεσσήλων, 6ον Γιαννιτσίων, 7ον Ρούσας—Ἐκκλησίας, 8ον Καραδίου, 9ον Ἀρμένων καὶ

10) Λαφνης, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους νὰ καταλάβωσι ταύτας, ὅπως ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν εἰς τὸ κατ' ἡμᾶς ἐπισκοπικὸν γραφεῖον σχετικὰς αἰτήσεις καὶ τὰ συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 80 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5148 ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ. Προσεπιδηλοῦμεν δὲ ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα γραμμικὰ προσόντα διὰ τὰς ὡς ἄνω θέσεις εἶναι τοῦλάχιστον ἀπολυτήριον ἡμιγυμνασίῳ ἢ τοῦ καταργηθέντος σχολαρχείου (ἐλληνικοῦ σχολείου) ἢ κατωτέρων πρακτικῶν σχολῶν. Ὁ Ἀρχιερεὺς Ἐπίσκοπος Ἀρχιμανδρίτης Ἀμβρόσιος.

1. Ἐπισκοπὴ Ρεθύμνης καὶ Ἀθλοποτάμου.

Ἐχόντες ἐπ' ὅσον τὸ ἀρθρὸν 78 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5148 καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου ἀπαιτούμενα προσόντα διὰ νὰ καταλάβωσιν ὁργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρῶν 80 τοῦ αὐτοῦ νόμου δριζύμενα ἔγγραφα προκηρυσσόμενοι νὰ γίνῃ ἀνακήρυξις ἐπομένην πρὸς πληρωσὴν δι' ἑκλογῆς χρεοῦσαν θέσιν ἐφημεριῶν ἐν ταῖς ἐνορίαις: 1) Πλάτανος, 2) Σηρὸς χωρίο Γιαννιτσίου, 3) Μασουλά, 4) Ἀδελφ. Παρυσίου, 5) Παγγῆς—ἐν Ἀμνηστῷ, 6) Καραλῆς—Ἀσπῆς, 7) Μπαγκαλοχωρί, 8) Χαροῖαν—Καρθῶν, 9) Νησιοναστηρίου—Μύλων, 10) Σελί—Μύρδιο—Ὁρούς, 11) Καστέλλου—Σωματῶν, 12) Γάλλου, 13) Γωνιάς—ἐν Ἀνδρῶν, 14) Κἀτὰ Πόρου Νησί, 15) Μοῦνδρου—Σαϊταῦρος, 16) Κάλονικη—Παλαιήμων, 17) Ζουρίδι, 18) Ρουτίκων, 19) Λαφνέων—Μουρτζανῶν—Μοῦσι, 20) Σαῖων, 21) Καμαριώτου, 22) Μετοχίων—Καμαριώτου, 23) Λειβαδίων, 24) Γαράζων—Φαράτσι, 25) Λαγκᾶς—Σκορδῶλλοι—Καλλέργω, 26) Σκουλοφίων—Ἐρρών, 27) Μπαλῆ—Βελυδάς, 28) Κλεφμίων—Ἀπλαδιανῶν—Χελιανῶν—Μακροστῆν, 29) Παιῶν—Βιρῶν—Ἐπισκοπῆς—Μαγγαράς—Καϊμαρῆς, 30) Φάδλε, 31) Μαραθῶν. Ἐν Ρεθύμνῃ τῇ 21 Ἰουνίου 1932. Ὁ Ρεθύμνης καὶ Ἀθλοποτάμου Τιμόθεος.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Γρεβενῶν διακηρύττει ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως ἐνεργηθησομένην δι' ἐνσφραγιστῶν προσφορῶν τὸ ἐν τῷ χωρίῳ Σαρακίνῃ οἰκόμενον τῆς ἰ. μονῆς ἁγίου Νικάνωρος βάσει τῶν ὁρῶν τῆς ἐπ' ἀριθ. 217 διακηρύξεως τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἰ. μητροπόλεως Γρεβενῶν καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Σαρακίνῃ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 24 Ἰουλίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π.μ. ἐνὸς τῆς ἀμοδιᾶς ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν τυχόν σχεδιογραμμάτων καὶ λοιπῶν ὁρῶν δύναται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκίῳ ἐπιματι τῆς ἐθνικῆς τραπέζης. Ὁ προεδρεὺς Θ. Μισκίας.

Τὸ Τοπικὸν Συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Γρεβενῶν, διακηρύττει ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως ἐνεργηθησομένην δι' ἐνσφραγιστῶν προσφορῶν 1) οἱ ἐν Τορνικῷ ὑδρόμυλοι μετὰ τῶν παραρτημάτων καὶ κήπων 2) ὁ ἐν Χρωμῇ μονάκιος μετὰ μανδανίου καὶ νεοτριβῆς καὶ 3) ὁ ἐκ δύο μονολίθων ὑδρόμυλος ἐν Γκουστόν μετὰ μονοῦρου οἰκίας καὶ 4) περὶ στρογγυλῶν κήπου τῆς ἰ. μονῆς ἁγίου Νικάνωρος βάσει τῶν ὁρῶν τῆς ἐπ' ἀριθ. 217 διακηρύξεως τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἰ. μητροπόλεως Γρεβενῶν καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Γρεβενοῖς εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 3ην Ἰουλίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π.μ. ἐνὸς τῆς ἀμοδιᾶς ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν τυχόν σχεδιογραμμάτων καὶ λοιπῶν ὁρῶν δύναται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκίῳ ἐπιματι τῆς ἐθνικῆς Τραπεζῆς Γρεβενῶν τῇ 25ῃ Ἰουνίου 1932. Ὁ προεδρεὺς Θ. Μισκίας.

Τύποις «Φοίνικος» Σταθίου 44